Vizualizácia klimatickej krízy / *Vizualizace klimatické krize*

Visualising Climate Crisis

A klímaváltozás vizualizálása / Wizualizacja kryzysu klimatycznego

An exhibition by the NOOR Foundation and Slovak Press Photo with work by:

Jana Hunterová ***Tomek Stabinski***

The Climate Crisis is the greatest challenge humanity has ever faced. A delicate balance has been tipped over, unleashing a series of chain consequences the scale of which we are yet to grasp. As we witness the intensification of the crisis, we must come to terms with the fact that the complexity of the matter underscores a very simple fact: change is the only way forward. Acceptance, adaptation and mitigation are our only chances to thrive in an uncertain future.

For aeons humans have relied on storytelling as a way to share knowledge, overcome the unknown and pass on wisdom from one generation to the next. Being a carrier of collective memory, storytelling holds the very key to the future. We believe that images hold immense power, capable of creating impact like no other communication tool. Visual storytellers hold the potential to make a critical difference in our understanding of the climate crisis, functioning as a bridge between complex science, political strategies, economic interests and citizens.

For these reasons the Kingdom of The Netherlands, NOOR Foundation, the Slovak Press Photo Foundation, the Czech Photo, PAP.pl, and the Herald Europe joined forces to create a dedicated space wherein authors from Central Europe (Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia) could come together to work, share and learn from one another.

Guided by award winning visual storytellers Kadir van Lohuizen (The Netherlands) and Esther Horvath (Hungary), the eleven authors worked on stories close to their home in Europe, where we often are unable to see as mainstream media feeds us news from faraway places, so distant from us that the magnitude of the catastrophes become mere abstract notions. Reality however, paints a very different picture: the climate crisis is here, right at our front door, and with it entire ecosystems mutate, migrate, go extinct and the chain of life they support changes irrevocably, often driven to the brink of collapse.

The authors take us on a journey of discovery: from the restoration of the wetlands of the Danube, one of the richest ecosystems in Europe, to the forests of Czech Republic, ravaged by bark beetles in recent years due to lack of rain and elevated temperatures, compelling us to reflect on the importance of healthy forests. We examine the consequences of the most intense drought in more than a hundred years in Hungary, while learning the stories of the scientists whose experiments help us understand how climate change affects our lives, amongst many other untold stories. The wide-ranging narrative threads of this exhibition are woven together into a tapestry of human experiences curated for us to see, to learn from and to act on.

If we are to stand a chance, we are to realise that the magnitude of this unprecedented crisis requires us to come together and act now. We hereby share with you eleven stories, eleven seeds of change, and invite you to water these seeds, to share, care and grow together into something larger and more powerful than the sum of us.

The exhibition is organised with the support of the Embassies of the Kingdom of the Netherlands in Slovakia, the Czech Republic, Hungary and Poland.

The exhibition was organized thanks to the financial support of the Visegrad Fund.

Výstava organizovaná nadáciou NOOR Foundation a Slovak Press Photo s prácami od:

Diana Takacsova ***Zsolt Balázs*** ***Rafal Siderski***

Klimatická kríza je najväčšou výzvou, akej ľudstvo kedy čelilo. Krehká rovnováha sa rozpadla a spustila sériu reťazových udalostí, ktorých rozsah ešte len pochopíme. Keďže sme svedkami zintenzívňovania krízy, musíme sa zmieriť so skutočnosťou, že zložitosť veci samotnej podčiarkuje veľmi jednoduchý fakt: zmena je jedinou cestou vpred. Prijatie, adaptácia a zmiernenie udalostí okolo nás sú našimi jedinými šancami na prosperitu v neistej budúcnosti.

Ľudia sa od dávnych vekov spoliehali na rozprávanie príbehov ako na spôsob zdieľania vedomostí, prekonávania neznámeho a odovzdávania múdrosti z generácie na generáciu. Rozprávanie príbehov je nositeľom kolektívnej pamäte a kľúčom k budúcnosti. Sme presvedčení, že obrazy majú obrovskú silu a dokážu zapôsobiť tak, ako žiadny iný komunikačný nástroj. Vizuálni rozprávači majú potenciál zásadne zmeniť naše chápanie klimatickej krízy a fungujú ako most medzi zložitou vedou, politickými stratégiami, hospodárskymi záujmami a občanmi.

Z týchto dôvodov Holandské kráľovstvo, nadácia NOOR, Nadácia Slovak Press Photo, Czech Photo, PAP.pl a Herald Europe spojili sily, aby vytvorili špecializovaný priestor, kde by sa autori zo strednej Európy (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) mohli stretávať, zdieľať a učiť sa jeden od druhého.

Pod vedením oceňovaných vizuálnych rozprávačov, Kadira van Lohuizena (Holandsko) a Esther Horvath (Maďarsko), pracovalo jedenásť autorov na príbehoch blízkych domovu v Európe, ktoré často nevidíme, pretože mainstreamové médiá nás krmia iba správami zo vzdialených miest, ktoré sú od nás tak ďaleko, že veľkosť katastrof sa stáva len abstraktným pojmom. Skutočnosť však vykresľuje úplne iný obraz: klimatická kríza je tu, priamo pred našimi dverami a spolu s ňou mutujú, migrujú a vymierajú celé ekosystémy. Reťazec života, ktorý podporujú, sa nenávratne mení a často ostáva až na pokraji kolapsu.

Autori nás berú na cestu plnú objavov: od obnovy mokradí na Dunaji, jedného z najbohatších ekosystémov v Európe, až po lesy v Českej republike, ktoré v posledných rokoch v dôsledku nedostatku dažďa a zvýšených teplôt spustošil kôrovec, čo nás núti zamyslieť sa nad významom zdravých lesov. Pozrieme sa na dôsledky najintenzívnejšieho sucha za viac ako sto rokov v Maďarsku a zároveň spoznávame príbehy vedcov, ktorých experimenty nám okrem mnohých iných nevypovedaných príbehov pomáhajú pochopiť, ako klimatické zmeny ovplyvňujú naše životy. Široké naratívne vlákna tejto výstavy sa pre nás preplietajú do tapisérie ľudských skúseností tak, aby sme ich videli, poučili sa z nich a konali podľa nich.

Ak chceme mať šancu, musíme si uvedomiť, že rozsah tejto bezprecedentnej krízy si vyžaduje, aby sme sa spojili a konali hneď. Týmto sa s vami delíme o jedenásť príbehov, jedenásť semienok zmeny a vyzývame vás, aby ste tieto semienka zalievali, zdieľali a starali sa o ne, až kým z nich vyrastie niečo väčšie a mocnejšie ako my všetci dokopy.

Výstava je organizovaná s podporou veľvyslanectiev Holandského kráľovstva na Slovensku, v Českej republike, Maďarsku a Poľsku.

Výstava vznikla vďaka finančnej podpore Vyšehradského Fondu.

A NOOR Alapítvány és a Szlovák Sajtófotó közös kiállítása bemutatja:

András Zoltai ***Judit Ruprech***

A klímaválság a legnagyobb kihívás, amellyel az emberiség valaha is szembesült. A kényes egyensúly felborult, és egy sor lánckövetkezményt szabadított fel, amelyek mértékét még fel sem fogtuk. Miközben a válság fokozódásának vagyunk tanúi, be kell látnunk, hogy a jelenség összetettsége rámutat egy nagyon egyszerű tényre: az egyetlen megoldás a változás. Az elfogadás, az alkalmazkodás és a mérséklés az egyetlen esélyünk, hogy boldoguljunk a bizonytalan jövőben.

Az emberek ősidők óta a történetmesélést alkalmazták arra, hogy megosszák tudásukat, legyőzzék az ismeretlent és átadják a tapasztalataikat a következő nemzedéknek. A történetmesélés, mint a kollektív emlékezet hordozója, a jövő kulcsa. Hiszünk abban, hogy a képek hatalmas erővel bírnak, és bármely más kommunikációs eszköznél hatásosabbak. A vizuális történetmesélők képesek lehetnek arra, hogy jelentős változást hozzanak a klímaválság megértésében, mivel hídként funkcionálnak az összetett tudomány, a politikai stratégiák, a gazdasági érdekek és a polgárok között.

Ezért a Holland Királyság összefogott a NOOR Alapítvánnyal, a Szlovák Sajtófotó Alapítvánnyal, a Cseh Fotó-val, a PAP.pl-lel és a Herald Europe-pal, hogy létrehozzanak egy olyan teret, ahol Közép-Európa (Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia) szerzői együtt dolgozhatnak, megoszthatják tapasztalataikat és tanulhatnak egymástól.
A tizenegy fotós, Kadir van Lohuizen (Hollandia) és Esther Horváth (Magyarország) díjnyertes vizuális történetmesélők vezetésével, európai hazájukhoz közel álló történeteken dolgozott, melyek gyakran nem láthatóak, mivel a fősodrású média nagyon távoli helyszíneknél közvetíti a híreket, olyannyira távolikról, hogy a katasztrófák mértéke puszta elvont képzetekké válik. A valóság azonban egészen más: a klímaválság itt van, közvetlenül az ajtónk előtt, és ennek következtében teljes ökoszisztémák alakulnak át, vándorolnak vagy tűnnek el, és az élet ökoszisztémák által fenntartott láncolata visszavonhatatlanul megváltozik, és gyakran az összeomlás peremére sodródik.

A fotósok egy felfedezőútra hívnak: Európa egyik leggazdagabb ökoszisztémája, a Duna vizes élőhelyeinek helyreállításától a csehországi erdőkig, amelyeket az elmúlt évek csapadékhiánya és a magas hőmérséklet miatt szúbogarak pusztítottak, arra késztetve bennünket, hogy elgondolkodjunk az egészséges erdők fontosságán. Magyarországon az elmúlt több mint száz év legsúlyosabb aszályának következményeit láthatjuk, miközben megismerhetjük azoknak a tudósoknak a történeteit, akiknek kísérletei segíthetnek megérteni, miként hat a klímaváltozás az életünkre, illetve sok más el nem mondott történetet is megismerhetünk. A kiállítás szerteágazó narratív szálai az emberi tapasztalatok szőttesévé szövődnek, amelyet azért gyűjtöttek össze, hogy láthassuk, tanuljunk belőle és cselekedjünk.

Ha élni szeretnénk az adott eséllyel, fel kell ismernünk, hogy a jelenlegi példátlan válságnak a mértéke szűkségessé teszi, hogy összefogjunk és azonnal cselekedjünk. A kiállításnak köszönhetően megismerhetünk tizenegy történetet, a változás tizenegy magját, és arra kérjük Önöket, hogy öntözzék, osszák meg és gondozzák ezeket a magokat, hogy általuk fejlődhessünk, és hogy együtt nagyobbakká és erősebbekké váljunk.

A kiállítás a Holland Királyság szlovákiai, csehországi, magyarországi és lengyelországi nagykövetségének támogatásával valósul meg.

A kiállítás a Visegrádi Alap támogatásának köszönhetően jött létre.

Výstava organizovaná nadací NOOR Foundation a Slovak Press Photo s pracemi od:

Tomáš Hrivňák ***Kinga Wrona***

Klimatická krize je jednou z největších výzev, jaké kdy lidstvo čelilo. Křehká rovnováha se rozpadla a spustila sérii řetězových událostí, jejichž rozsah teprve pochopíme. Jelikož jsme svědky zintenzivňování krize, musíme se smířit se skutečností, že složitost věci samotné podtrhuje velmi jednoduchý fakt: změna je jedinou cestou vpřed. Přijetí, adaptace a zmírnění událostí kolem nás jsou našimi jedinými šancemi na prosperitu v nejisté budoucnosti.

Lidé se od dávných časů spoléhali na vyprávění příběhů jako na způsob sdílení vědomostí, překonávání neznámého a předávání moudrosti z generace na generaci. Vyprávění příběhů je nositelem kolektivní paměti a klíčem k budoucnosti. Jsme přesvědčeni, že obrazy mají obrovskou sílu a dokážou působit tak, jako žádný jiný komunikační nástroj. Vizuální vypravěči mají potenciál zásadně změnit naše chápání klimatické krize a fungují zde jako most mezi složitou vědou, politickými strategiemi, hospodářskými zájmy a občany.

Z těchto důvodů Nizozemské království, nadace NOOR, Nadácia Slovak Press Photo, Czech Photo, PAP.pl a Herald Europe spojily síly, aby vytvořily specializovaný prostor, kde by se autoři ze střední Evropy (Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko) mohli potkávat, sdílet a učit se jeden od druhého.

Pod vedením oceňovaných vizuálních vypravěčů, Kadira van Lohuizena (Nizozemsko) a Esther Horvath (Maďarsko), pracovalo jedenáct autorů na příbězích blízkých našemu evropskému domovu, které běžně neuvidíme, protože mainstreamová média nás krmí pouze zprávami z odlehlých míst, která jsou od nás tak vzdálená, že velikost katastrof se stává pouhým abstraktním pojmem. Skutečnost však vykresluje úplně jiný obraz. Klimatická krize je tady, přímo před našimi dveřmi a společně s ní mutují, migrují a vymírají celé ekosystémy. Řetězec života, který podporují, se nenávratně mění a často zůstává až na pokraji kolapsu.

Autoři nás vezou na cestu plnou objevů – od obnovy mokřadů na Dunaji, jednoho z nejbohatších ekosystémů v Evropě, až po lesy v České republice, které v posledních letech v důsledku zvýšených teplot a nedostatku deště zpustošil kůrovec, což nás nutí zamyslet se nad významem zdravých lesů. Podíváme se na důsledky nejintenzivnějšího sucha za více než sto let v Maďarsku a také se seznámíme s příběhy vědců, jejichž experimenty nám spolu s mnoha dalšími nevyřčenými příběhy pomáhají porozumět, jak klimatické změny ovlivňují naše životy. Široká narativní vlákna této výstavy se pro nás proplétají do tapisérie lidských zkušeností, abychom je viděli, poučili se a jednali podle nich.

Pokud chceme mít šanci, musíme si uvědomit, že rozsah této bezprecedentní krize vyžaduje, abychom se spojili a jednali ihned. Tímto bychom s vámi chtěli sdílet jedenáct příběhů, jedenáct semínek změny a vyzýváme vás, abyste tato semínka zalévali, sdíleli a pečovali o ně, dokud z nich nevyroste něco většího a mocnějšího, než jsme my všichni dohromady.

Výstava je organizována za podpory velvyslanectví Nizozemského království na Slovensku, v České republice, Maďarsku a Polsku.

Výstava vznikla díky finanční podpoře Mezinárodního visegrádského fondu.

Wystawa zorganizowana przez fundację NOOR Foundation i Slovak Press Photo z pracami autorów:

Tomáš Predajňa ***Márton Kállai***

Kryzys klimatyczny jest największym wyzwaniem, przed jakim kiedykolwiek stanęła ludzkość. Krucha równowaga została zniszczona, a to zapoczątkowało serię zdarzeń łańcuchowych, których zakresu jeszcze nie znamy. Widząc nasilający się kryzys, musimy pogodzić się z faktem, że złożoność samej sprawy podkreśla bardzo prosty fakt: zmiana jest jedyną drogą wyjścia z tej sytuacji. Akceptacja, adaptacja i łagodzenie otaczających nas zdarzeń klimatycznych to nasze jedyne szanse na rozwój w niepewnej przyszłości.

Od czasów starożytnych ludzie polegali na opowiadaniu historii jako sposobie dzielenia się wiedzą, pokonywania nieznanego i przekazywania mądrości z pokolenia na pokolenie. Opowiadanie historii jest nośnikiem zbiorowej pamięci i kluczem do przyszłości. Jesteśmy przekonani, że obrazy mają ogromną moc i mogą wywierać wpływ jak żadne inne narzędzie komunikacji. Wizualni narratorzy mają potencjał, aby zasadniczo zmienić nasze rozumienie kryzysu klimatycznego, działając jako pomost między złożoną nauką, strategiami politycznymi, interesami gospodarczymi a obywatelami.

Z tych powodów Królestwo Niderlandów, Fundacja NOOR, Fundacja Slovak Press Photo, Czech Photo, PAP.pl i Herald Europe połączyły siły, aby stworzyć dedykowaną przestrzeń, w której autorzy z Europy Środkowej (Czechy, Węgry, Polska i Słowacja) mogli się spotykać, dzielić i uczyć od siebie nawzajem.

Pod kierunkiem wielokrotnie nagradzanych twórców opowieści wizualnych, Kadira van Lohuizena (Holandia) i Esther Horvath (Węgry), jedenastu artystów pracowało nad opowieściami bliskimi domu w Europie, których często nie widzimy, ponieważ mainstreamowe media przekazują nam tylko wiadomości z dalekich miejsc, które są tak odległe od nas, że rozmiar katastrof staje się jedynie abstrakcyjnym pojęciem. Rzeczywistość maluje jednak zupełnie inny obraz: kryzys klimatyczny jest tu i teraz, na wyciągnięcie ręki, a całe ekosystemy mutują, migrują lub w wyniku niego umierają. Łańcuch życia, który te ekosystemy wspierają, nieodwracalnie się zmienia i często balansuje na skraju załamania.

Autorzy zabierają nas w odkrywczą podróż: od przywrócenia mokradeł na Dunaju, jednego z najbogatszych ekosystemów w Europie, po lasy w Czechach, które w ostatnich latach zostały zniszczone przez kornika z powodu braku deszczu i wzrostu temperatur, zmuszając nas do refleksji nad znaczeniem zdrowych lasów. Przyglądamy się konsekwencjom najbardziej intensywnej suszy na Węgrzech od ponad wieku, jednocześnie poznając historie naukowców, których eksperymenty, wśród wielu innych nieopowiedzianych historii, pomagają nam zrozumieć, w jaki sposób zmiany klimatu wpływają na nasze życie. Szerokie wątki narracyjne tej wystawy splatają się w gobelin ludzkich doświadczeń, które możemy zobaczyć, wynieść z nich wnioski i podjąć na tej podstawie działania.

Jeśli mamy mieć szansę, musimy zdać sobie sprawę, że skala tego bezprecedensowego kryzysu wymaga od nas zjednoczenia się i podjęcia działań tu i teraz. W ten sposób dzielimy się z wami jedenastoma historiami, jedenastoma nasionami zmian i zapraszamy do podlewania, dzielenia się i pielęgnowania tych nasion, aż wyrosną na coś większego i potężniejszego niż my wszyscy razem.

Wystawa została zorganizowana przy wsparciu Ambasad Królestwa Niderlandów na Słowacji, w Czechach, na Węgrzech i w Polsce.
Została zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu Funduszu Wyszehradzkiego.

MAIN PARTNER Visegrad Fund

PARTNERS Netherlands · Noor · SLOVAK PRESS PHOTO NADÁCIA · CZECH PHOTO · pap POLSKA AGENCJA PRASOWA · HERALD EUROPA

Slovakia, Veľký Lél Island, 01. 04. 2023. View of the Veľkoélske rameno arm of the Danube River as filled with water in spring. The arm is now free-flowing following the removal of barriers and long-term deposits, which for years blocked it.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Lél, 01. 04. 2023. Pohľad na Veľkoélske rameno Dunaja, ktoré sa na jar napĺňa vodou. Rameno je teraz po odstránení bariér a nánosov, ktoré ho dlhé roky blokovali, voľne prietočné.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Nagyélési-sziget, 2023. 04. 01. A Nagyélési Duna-ág tavaszal megtelik vízzel. Az ág mostanra szabad folyásúvá vált, köszönhetően a gátak és hosszú idő alatt lerakódott üledék eltávolításának.
© Diana Takácsová

Slovensko, ostrov Veľký Lél, 01. 04. 2023. Pohled na Veľkoélské rameno Dunaje, které se na jaře naplňuje vodou. Rameno je nyní po odstranění bariér a nánosů, které ho dlouhé roky blokovaly, volné průtočné.
© Diana Takacsova

Słowacja, wyspa Veľký Lél, 01. 04. 2023 r. Widok na odnogę Dunaju na wyspie Veľký Lél, która wiosną wypełnia się wodą. Po usunięciu barier i osadów, które przez lata blokowały odnogę, ma ona teraz swobodny przepływ.
© Diana Takacsova

Slovakia, Istragov, 03. 04. 2023. A wetland area is filling up following the 2023 34-day spring simulated flooding, thanks to which 90 cubic metres of water per second entered the territory.
© Diana Takacsova

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Mokraďná oblasť sa napĺňa po 34-dňovej jarnej simulovanej povodni v roku 2023, vďaka ktorej sa do územia dostala 90 metrov kubických vody za sekundu.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Isztrágá, 2023. 04. 03. 2023-ban a 34 napos tavaszi árvíz szimulációnak köszönhetően másodpercenként 90 köbméter víz áraszlotta el a területet és a vizes élőhelyek feltöltődtek vízzel.
© Diana Takácsová

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Mokľadná oblasť se napĺňuje po 34dennÍ jarnÍ simulované povodni v roce 2023, díky které se do území dostala 90 metrů krychlových vody za sekundu.
© Diana Takacsova

Słowacja, Istragov, 03. 04. 2023 r. Teren podmokły wypełnia się po 34-dniowej wiosennej symulowanej powodzi w 2023 r., która spowodowała przedostanie się na teren 90 metrów sześciennych wody na sekundę.
© Diana Takacsova

Slovakia, Istragov, 03. 04. 2023. Water flow is filling a previously dry riverbed.
© Diana Takacsova

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Vodný tok zapĺňa predtým suché koryto rieky.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Isztrágá, 2023. 04. 03. A víz elárasztja a kiszáradt folyómedret.
© Diana Takácsová

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Vodní tok zaplňuje předtím suché koryto řeky.
© Diana Takacsova

Słowacja, Istragov, 03. 04. 2023 r. Przepływ wody wypełnia wcześniej suche koryto rzeki.
© Diana Takacsova

Diana Takacsova, SK

Like a flowing path

Wetlands are a critical part of our environment, and a vital ecosystem in climate change mitigation. They are some of the most effective carbon sinks of the planet that also regulate temperature, reduce soil erosion, purify water, and help with flood alleviation. When their area and quality decreases, the consequences are profound.

Slovakia's wetlands have been in past decades marked by human impact. Such is the case of the Dunajske Luhy protected landscape area, located on the left bank of the Danube River, spanning from the hinterland of Bratislava to the Velky Lel Island where water access was disrupted by water regulations and by the construction of the Gabcikovo hydropower plant which commenced in 1977 - and entered commercial operation in 1992. Despite these dramatic changes, the Danube inland delta is still one of the largest wetland areas remaining in Central Europe.

This project looks at two locations where, throughout the past years, the BROZ Regional Association for Nature Conservation and Sustainable Development non-profit organisation has focused on restoring these highly biodiverse areas. Examining the effects of barrier and sediment removal and the return of the historical human-nature coexistence at the Velky Lel Island, and the revival of the nearly dried out Istragov wetland through geospatial planning, reconnecting the previously existing arms by digging grounded canals - and by coordinating a yearly simulated flooding, it is a testimony of the transforming power of one element: water.

Ako tečúca voda

Mokrade sú dôležitou súčasťou nášho životného prostredia a dôležitým ekosystémom pri zmierňovaní klimatických zmien. Sú jedným z najúčinnejších lapačov uhlíka na našej planéte, ktoré zároveň regulujú teplotu, znižujú eróziu pôdy, čistia vodu a pomáhajú pri zmierňovaní povodní. Keď sa ich rozloha a kvalita zníži, dôsledky sú vážne.

Slovenské mokrade boli v posledných desaťročiach poznačené vplyvom človeka. Takýmto prípadom je aj Chránená krajinná oblasť Dunajské Luhy, ktorá sa nachádza na ľavom brehu Dunaja a rozprestiera sa od zázemia Bratislavy až po ostrov Veľký Lél, kde bol prístup k vode narušený vodohospodárskymi reguláciami a výstavbou vodnej elektrárne Gabčíkovo, ktorá sa začala v roku 1977 a do komerčnej prevádzky bola uvedená v roku 1992. Napriek týmto dramatickým zmenám je vnútrozemská delta Dunaja stále jednou z najväčších mokradí, ktoré sa zachovali v strednej Európe.

Tento projekt sa venuje dvom lokalitám, v ktorých sa počas uplynulých rokov nezisková organizácia Regionálne združenie pre ochranu prírody a trvalo udržateľný rozvoj BROZ zamerala na obnovu týchto oblastí s vysokou biodiverzitou. Skúmanie účinkov odstránenia bariér a sedimentov, návrat historického spolužitia človeka a prírody na ostrove Veľký Lél, oživenie takmer vyschnutej mokrade Istragov prostredníctvom geopriestorového plánovania, opätovného prepojenia predtým existujúcich ramien vykopávaním zakopaných kanálov a koordináciou každoročnej simulovanej povodne, je svedectvom o transformačnej sile jedného živlu: vody.

Mint egy áramló út

A vizes élőhelyek környezetünk rendkívül fontos részei, és léttfontosságú ökoszisztémák az éghajlatváltozás mérséklésében. A vizes élőhelyek a bolygónk leghatékonyabb szén-dioxid-elnyelői, emellett szabályozzák a hőmérsékletet, csökkentik a talajeróziót, tisztítják a vizet és segítenek az árvizek enyhítésében. A területük és minőségük csökkenése mélyreható következményekkel jár.

Az elmúlt évtizedekben Szlovákia vizes élőhelyeit az ember által okozott hatások jellemezték. Ilyen például a Duna bal partján található Dunajské Luhy tájvédelmi terület, amely Pozsonytól a Nagyélési-szigetig terjed, és ahol a vízellátást gátolta a vízszabályozás és a bősi vízerőmű, amelyet 1977-ben kezdtek el építeni és 1992-ben helyeztek üzembe. A drámai változások ellenére a Duna szárazföldi deltája még mindig Közép-Európa egyik legnagyobb fennmaradt vizes élőhelye.

A projekt két olyan biológiai sokféleségben gazdag területet mutat be, melyek helyreállítására az elmúlt években a BROZ Pozsonyi Regionális Természetvédelmi Egyesület törekedett. A Nagyélési-szigeten a gátak és üledék eltávolítása, az ember- és a természet hagyományos együttélésének visszaállítása, a kishíján kiszáradt Isztrága vizes élőhely új életre keltése a térinformatikai tervezés segítségével, az egykori ágak újonnan ásott csatornákkal való összekapcsolása, és az évente szimulált árvíz-helyzet koordinációja – mindez egy elem - a víz - átalakító erejéről tanúskodik.

Jako tekoucí voda

Mokřady jsou důležitou součástí našeho životního prostředí a významným ekosystémem při zmírňování klimatických změn. Jsou jedním z nejúčinnějších zachycovačů uhlíku na naší planetě, které zároveň regulují teplotu, snižují erozi půdy, čistí vodu a pomáhají při zmírňování povodní. Když se jejich rozloha a kvalita snižuje, jsou důsledky vážné.

Slovenské mokřady byly v posledních desetiletích poznamenány lidským vlivem. Příkladem je i Chránená krajinná oblast Dunajské Luhy, která se nachází na levém břehu Dunaje a rozprostírá se na území od Bratislavy až po ostrov Veľký Lél, kde byl přístup k vodě narušen vodohospodářskými regulacemi a výstavbou vodní elektrárny Gabčíkovo, která započala v roce 1977 a do komerčního provozu byla uvedena v roce 1992. Navzdory těmto dramatickým změnám je vnitrozemská delta Dunaje stále jedním z největších mokřadů, které se ve střední Evropě zachovaly.

Tento projekt se věnuje dvěma lokalitám, ve kterých se během uplynulých let nezisková organizace Regionálne združenie pre ochranu prírody a trvalo udržateľný rozvoj BROZ zaměřila na obnovu těchto oblastí s vysokou biodiverzitou. Zkoumání účinků odstranění bariér a sedimentů, návrat historického soužití člověka a přírody na ostrově Veľký Lél, oživení téměř vyschlého mokřadu Istragov prostřednictvím geoprostorového plánování, opětovného propojení původních ramen znovu vykopáním dříve zakopaných kanálů a koordinací každoroční simulované povodně, je svědectvím o transformační síle jednoho živlu – vody.

Jak płynąca ścieżka

Mokradła są ważną częścią naszego środowiska naturalnego i istotnym ekosystemem łagodzącym zmiany klimatu. Są jednym z najskuteczniejszych pochłaniaczy dwutlenku węgla na naszej planecie, a także regulują temperaturę, zmniejszają erozję gleby, oczyszczają wodę i pomagają łagodzić powodzie. Zmniejszenie ich rozmiaru i jakości ma poważne konsekwencje.

Słowackie mokradła w ostatnich dziesięcioleciach zostały naznaczone wpływem człowieka. Jednym z takich przypadków jest Obszar Chronionego Krajobrazu Dunajské Luhy, położony na lewym brzegu Dunaju i rozciągający się od południowych krańców Bratysławy do wyspy Veľký Lél, gdzie dostęp do wody został zaburzony na skutek wprowadzenie przepisów dotyczących gospodarki wodnej i budowy od 1977 roku elektrowni wodnej Gabčíkovo, która została oddana do użytku w 1992 roku. Pomimo tych dramatycznych zmian, śródlądowa delta Dunaju jest nadal jednym z największych zachowanych terenów podmokłych w Europie Środkowej.

Projekt ten koncentruje się na dwóch miejscach, w których w ostatnich latach organizacja non-profit Regionalne Stowarzyszenie Ochrony Przyrody i Zrównoważonego Rozwoju BROZ skupiła się na przywróceniu tym obszarom wysokiej różnorodności biologicznej. Badanie skutków usuwania barier i osadów, powrót historycznego współistnienia człowieka i przyrody na wyspie Veľký Lél, ożywienie prawie wyschniętych mokradeł Istragov poprzez planowanie geoprzestrzenne, ponowne połączenie istniejących wcześniej ramion poprzez odkrywanie zakopanych kanałów oraz koordynacja corocznej symulowanej powodzi jest świadectwem transformacyjnej mocy jednego żywiołu: wody.

Slovakia, Istragov, 03. 04. 2023. Jakub Sigmund, field manager at BROZ removes branches as well as Common reed from a progressing river arm in order to improve water flow.
© Diana Takacsova

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Jakub Sigmund, terénny manažér BROZ, odstraňuje konáre aj trstinu z riečneho ramena s cieľom zlepšiť prietok vody.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Isztrágá, 2023. 04. 03. A BROZ terepvezetője, Jakub Sigmund eltávolítja az ágakat és a nádat a folyóból, hogy ezzel elősegítse a víz áramlását.
© Diana Takácsová

Slovensko, Istragov, 03. 04. 2023. Jakub Sigmund, terénní manažer BROZ, odstraňuje větve i rákosí z říčního ramene s cílem zlepšit průtok vody.
© Diana Takacsova

Słowacja, Istragov, 03. 04. 2023 r. Jakub Sigmund, kierownik terenowy BROZ, usuwa gałęzie i trzciny z odnogi rzeki, aby poprawić przepływ wody.
© Diana Takacsova

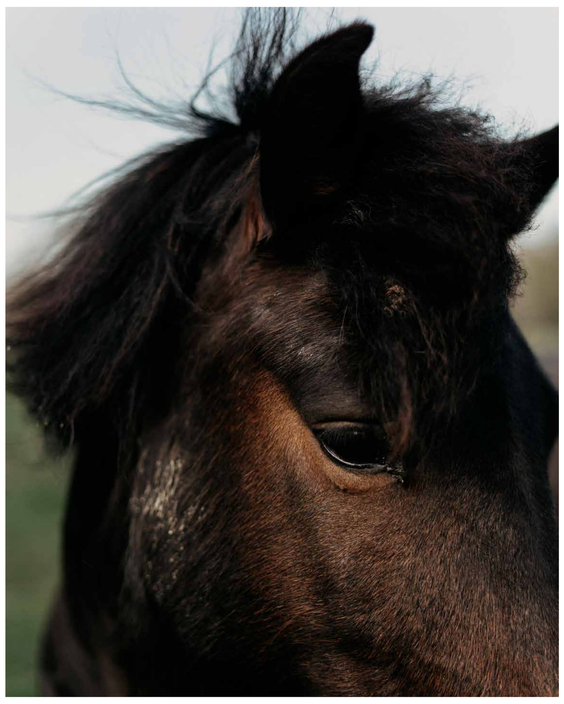

Slovakia, Veľký Lél Island, 31. 03. 2023. As part of the restoration measures, grazers - including the original Slovak breed of Huculs have been brought back to the island. Their presence contributes to the mosaic-like character of the meadows, as well as to the reduction of invasive plant species.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Lél, 31. 03. 2023. V rámci obnovných opatrení sa na ostrov vrátili pasienky - vrátane pôvodného slovenského plemena huculov. Ich prítomnosť prispieva k mozaikovitému charakteru lúk, ako aj k redukcii inváznych druhov rastlín.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Nagyélési-sziget, 2023. 03. 31. A helyreállítási intézkedések keretein belül a legelő állatokat, köztük az eredeti szlovák huculfajtát, visszahozták a szigetre. Jelenlétük hozzájárul a rétek mozaikos jellegéhez, valamint az inváziós növényfajok visszaszorításához.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Lél, 31. 03. 2023. V rámci obnovných opatření se na ostrov vrátily pastviny včetně původního slovenského plemene huculů. Jejich přítomnost přispívá k mozaikovitému charakteru luk, stejně jako ke snížení výskytu invazních druhů rostlin.
© Diana Takacsova

Słowacja, wyspa Veľký Lél, 31. 03. 2023 r. W ramach działań rekultywacyjnych na wyspę przywrócono pastwiska, w tym pierwotną słowacką rasę huculską. Ich obecność przyczynia się do mozaikowego charakteru łąk, a także do redukcji inwazyjnych gatunków roślin.
© Diana Takacsova

Slovakia, Zlatna na Ostrove, 01. 04. 2023. Feeding at the stables of the Ostrov Ecofarm, which provide home to grazers, particularly to sheep, cows, and goats until the season starts.
© Diana Takacsova

Slovensko, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023. Kŕmenie v maštaliach Ekofarmy Ostrov, ktoré poskytujú domov pasúcim sa zvieratám, najmä ovciam, kravám a kozám, kým sa nezačne sezóna.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Csallóközaranyos (Zlatná na Ostrove), 2023. 04. 01. Takarmányozás az Sziget Ökofarmon, amely legelő állatoknak, elsősorban juhoknak, teheneknek és kecskéknek ad otthont a szezon kezdetéig.
© Diana Takacsova

Slovensko, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023. Kŕmení ve stájích Ekofarmy Ostrov, které před sezónou poskytují domov pasteveným zvířatům, zejména ovcím, kravám a kozám.
© Diana Takacsova

Słowacja, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023 r. Karmienie w stajniach Ostrov Ecofarm, które stanowią dom dla wypasanych zwierząt, zwłaszcza owiec, krów i kóz, aż do rozpoczęcia sezonu.
© Diana Takacsova

White storks, including those that for various reasons cannot be reintroduced to their natural habitat.
© Diana Takacsova

Bociany białe vrátane tých, ktoré z rôznych dôvodov nemôžu byť opätovne vypustené do svojho prirodzeného prostredia.
© Diana Takacsova

Fehér gólyák, köztük olyan egyedek is, amelyek különböző okok miatt nem telepíthetők vissza a természetes élőhelyükre.
© Diana Takacsova

Bílí čápi včetně těch, kteří z různých důvodů nemohou být znovu vypuštěni do svého přirozeného prostředí.
© Diana Takacsova

Bociany białe, w tym te, które z różnych powodów nie mogą zostać ponownie wypuszczone do ich naturalnego środowiska.
© Diana Takacsova

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Story continues on the next panel

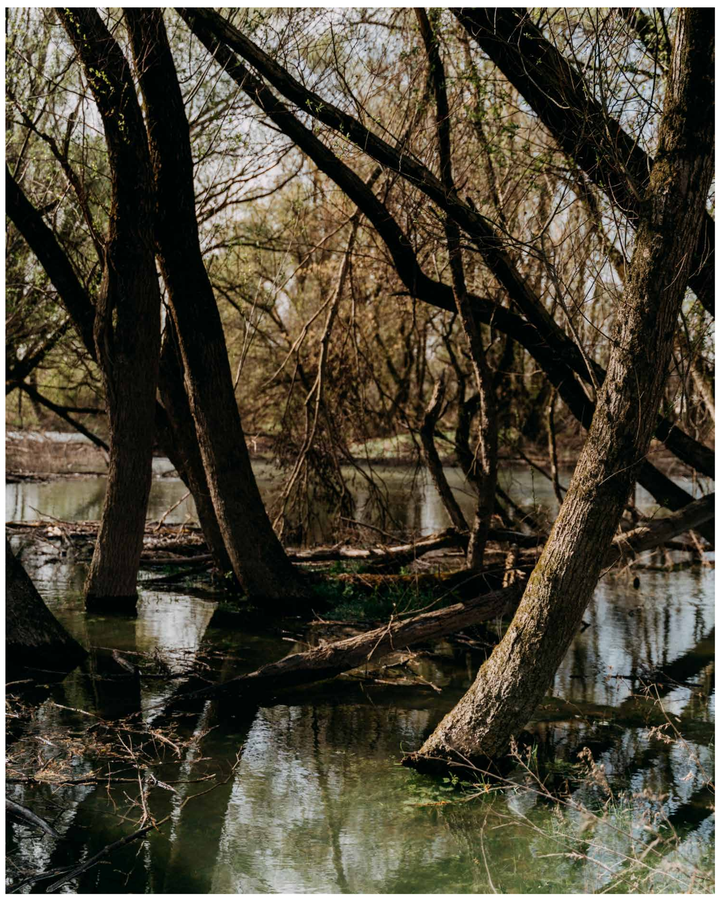

Slovakia, Veľký Leľ Island, 01. 04. 2023. Submerged trees and Pannonian hygrophilous flora at the Veľkoleľské rameno arm of the Danube River. Almost half of the island is covered by floodplain forests.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Leľ, 01. 04. 2023. Ponorené stromy a panónska vlhkomilná flóra vo Veľkoleľskom ramene Dunaja. Takmer polovicu ostrova pokrývajú lužné lesy.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Nagyléli-sziget 2023. 04. 01. Víz alá merülő fák és pannon hidrofil növényzet a Nagyléli Duna-ágánál. A sziget csaknem felét ártéri erdők borítják.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Leľ, 01. 04. 2023. Ponorené stromy a panónská vlhkomilná flora ve Veľkoleľském rameni Dunaje. Téměř polovinu ostrova pokrývají lužní lesy.
© Diana Takacsova

Słowacja, wyspa Veľký Leľ, 01. 04. 2023 r. Zanurzone drzewa i panońska, lubiąca wilgotny klimat, flora mokradeł w odnodze Dunaju wyspie Veľký Leľ. Prawie połowa wyspy pokryta jest lasami łęgowymi.
© Diana Takacsova

Slovakia, Veľký Leľ Island, 31. 03. 2023. In the now self-regulated environment of the island, Pollarded willows continue to serve as a habitat for numerous insect and bird species.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Leľ, 01. 04. 2023. V dnes už samoregulujúcom sa prostredí ostrova oj orezané vŕby nadalej slúžia ako biotop pre početné druhy hmyzu a vtákov.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Nagyléli-sziget, 2023. 03. 31. A bolíló fűzek a sziget jelenleg már önszabályozott környezetében továbbra is számos rovar- és madárfaj élőhelyéül szolgálnak.
© Diana Takacsova

Slovensko, ostrov Veľký Leľ, 01. 04. 2023. V dnes již samoregulujícím se prostředí ostrova slouží ořezané vrby jako biotop pro početné druhy hmyzu a ptáků.
© Diana Takacsova

Słowacja, wyspa Veľký Leľ, 01. 04. 2023 r. W dziś już samoregulującym się środowisku wyspy, przycięte wierzby nadal służą jako biotop dla licznych gatunków owadów i ptaków.
© Diana Takacsova

Slovakia, Istragov, 05. 04. 2023. Aerial view of the Danube arm and the Gabcikovo hydroelectric power plant, viewed from the Istragov wetland. The construction of the plant resulted in drastically reducing Istragov's water access.
© Diana Takacsova

Slovensko, Istragov, 05. 04. 2023. Letecký pohľad z mokrade Istragov na dunajské rameno a vodnú elektráreň Gabčíkovo. Výstavba elektrárne malo za následok drastické obmedzenie prístupu k vode v Istragove.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Isztrága, 2023. 04. 05. Légi felvétel a Duna-ágról és a Bős vízerőműről az Isztrága vízes élőhelyről nézve. Az erőmű megépítése drasztikusan csökkentette Isztrága vízellátását.
© Diana Takacsova

Slovensko, Istragov, 05. 04. 2023. Letecký pohled z mokřadu Istragov na dunajské rameno a vodní elektrárnu Gabčíkovo. Výstavba elektrárny měla za následek drastické omezení přístupu k vodě v Istragově.
© Diana Takacsova

Słowacja, Istragov, 05. 04. 2023 r. Spojrzenie z lotu ptaka na mokradła Istragov z widokiem na odnogę Dunaju i elektrownię wodną Gabčíkovo. Budowa elektrowni spowodowała drastyczne ograniczenia w dostępie do wody w Istragowie.
© Diana Takacsova

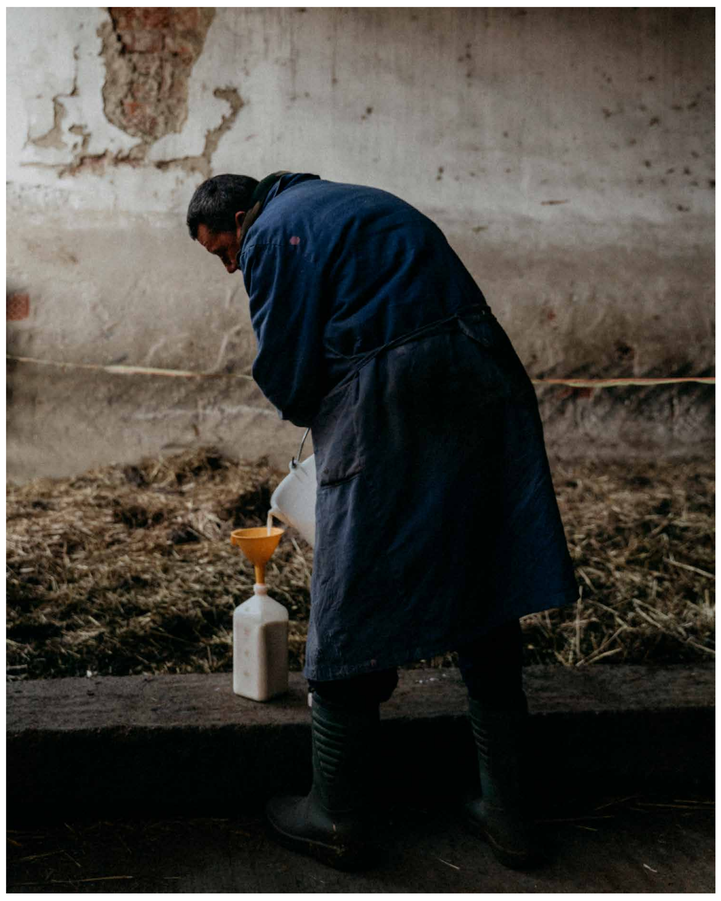

Slovakia, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023. Milk distribution at the Ostrov Ecofarm which is, together with overall care for the grazers of the island provided by local employees.
© Diana Takacsova

Slovensko, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023. Distribúcia mlieka na ekofarme Ostrov, ktorá spolu s celkovou starostlivosťou o pasienky na ostrove zabezpečujú miestni zamestnanci.
© Diana Takacsova

Szlovákia, Csallóközaranyos (Zlatná na Ostrove), 2023. 04. 01. Tejszállítás a Sziget Ökofarmon, amelyet a helyi alkalmazottak végeznek a sziget legelő állatainak ellátása mellett.
© Diana Takacsova

Slovensko, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023. Distribuce mléka na ekofarmě Ostrov, kterou společně s celkovou péčí o místní pastviny zajišťují její zaměstnanci.
© Diana Takacsova

Słowacja, Zlatná na Ostrove, 01. 04. 2023 r. Dystrybucją mleka na wyspiańskiej eko-farmie oraz ogólną opieką nad pastwiskami na wyspie zajmują się lokalni pracownicy.
© Diana Takacsova

András Zoltai, HU

Blue Memoir

With Blue Memoir, my intention is to create a series of photographs, an intuitive, multi-layered visual essay contemplating how Hungarian people relate to water and examine its isolation on a physical, social, and spiritual level. Hungary is considered a water superpower, with water resources unique both in quantity and quality in the Carpathian Basin. On the other hand, Hungary has been experiencing unprecedented droughts, extreme weather events, aridity, and water scarcity in recent years. The question emerges: how is it possible that in Hungary there is a lot of water and not enough at the same time?

Over the last 200 years our meandering rivers have been intensively regulated. Wetlands have been drained at the altar of industrialisation and intensive agriculture. Natural floodplains of rivers were replaced by arable lands and a network of canals to irrigate these areas, cutting people off from water, and drying up the country in a few decades. Isolation from water is a consequence of short-sighted water management, which caused a systemic crisis between the fundamental functioning of nature and industrial reality. This narrative explores the possibility that climate change is just part of the problem. By properly managing our water resources, we could alleviate the effects of climate change and achieve inclusion and water equity.

We take our relationship with water for granted, but to what extent are we vulnerable to the changes that are taking place around us?

Modrý memoár

Mojím zámerom v projekte Blue Memoir je vytvoriť sériu fotografií, intuitívnu, viacvrstvovú vizuálnu esej, v ktorej sa zamýšľam nad vzťahom maďarského ľudu k vode a skúmam jej izoláciu na fyzickej, sociálnej a duchovnej úrovni. Maďarsko je považované za vodnú veľmoc s vodnými zdrojmi, ktoré sú v Karpatskej kotline jedinečné ako z hľadiska množstva, tak aj z hľadiska kvality. Na druhej strane však Maďarsko v posledných rokoch zažíva bezprecedentné suchá, extrémne výkyvy počasia, vyprahnutosť a nedostatok vody. Vynára sa preto otázka: ako je možné, že v Maďarsku je veľa vody, no zároveň jej nie je dosť?

Za posledných 200 rokov boli naše meandrujúce rieky intenzívne regulované. Mokrade boli v prospech industrializácie a intenzívneho poľnohospodárstva náročky vysušované. Prirodzené záplavové územia riek nahradila orná pôda a sieť kanálov na zavlažovanie týchto oblastí, čím sa ľudia odrezali od vody a krajina za niekoľko desaťročí vyschla. Izolácia od vody je dôsledkom krátkozrakého hospodárenia s vodou, ktoré spôsobilo systémovú krízu medzi základným fungovaním prírody a priemyselnou realitou. V mojom projekte sa skúma možnosť, že zmena klímy je len súčasťou tohto problému. Správnym hospodárením s vodnými zdrojmi by sme mohli zmierniť dopady zmeny klímy a dosiahnuť inklúziu a spravodlivosť v oblasti vody.

Náš vzťah k vode považujeme za samozrejmosť, ale do akej miery sme zraniteľní voči zmenám, ktoré sa okolo nás dejú?

Kék memoár

A Kék memoár fotósorozattal, egy intuitív, többrétegű vizuális esszét szeretnék létrehozni, amely azt vizsgálja, hogyan viszonyul a magyar ember a vízhez, és megvizsgálja annak elszigeteltségét fizikai, társadalmi és spirituális szinten. Magyarország víznagyhatalomnak számít, a Kárpát-medencében mennyiségileg és minőségben is egyedülálló vízkészlettel. Másrészt Magyarországon az elmúlt években példátlan aszályok, szélsőséges időjárási események, szárazság és vízhiány tapasztalható. Felmerül a kérdés: hogyan lehetséges, hogy Magyarországon sok a víz és nem elég egyszerre?

Az elmúlt 200 évben kanyargó folyóinkat intenzíven szabályozták. A vizes élőhelyeket az iparosodás és az intenzív mezőgazdálkodás áldozataként lecsapolták. A folyók természetes ártereit szántóföldek és csatornahálózat váltotta fel a területek öntözése érdekében, elvágva az embereket a víztől, és ennek következtében az ország néhány évtized alatt kiszáradt. A víztől való elszigetelődés a rövidlátó vízgazdálkodás következménye, amely rendszerszintű válságot eredményezett a természet alapvető működése és az ipari valóság között. Ez a narratíva azt a lehetőséget vizsgálja, hogy az éghajlatváltozás csak egy része a problémának. Vízkészleteink megfelelő kezelésével enyhíthetnénk az éghajlatváltozás hatásait, és megvalósíthatnánk a befogadást és a vízügyi egyensúlyt.

A vízzel való kapcsolatunkat természetesnek tekintjük, de vajon milyen mértékben vagyunk kitéve a körülöttünk zajló változásoknak?

Modrý memoár

Mým záměrem v projektu Blue Memoir je vytvořit sérii fotografií, intuitivní, vícevrstvou vizuální esej, ve které se zamýšlím nad vztahem maďarského lidu k vodě a zkoumám její izolaci na fyzické, sociální a duchovní úrovni. Maďarsko je považováno za vodní velmoc s vodními zdroji, které jsou v Karpatské kotlině jedinečné jak z hlediska množství, tak i z hlediska kvality. Na druhé straně však Maďarsko v posledních letech zažívá bezprecedentní sucha, extrémní výkyvy počasí, vyprahlá půda a nedostatek vody. Vyvstává zde proto otázka: Jak je možné, že v Maďarsku je hodně vody, ale zároveň jí není dost?

Za posledních 200 let byly naše meandrující řeky intenzivně regulovány. Mokřady byly ve prospěch industrializace a intenzivního zemědělství úmyslně vysušovány. Původní záplavová území řek nahradila orná půda a síť kanálů pro zavlažování těchto oblastí, čímž se lidé odřízli od vody a krajina za několik desetiletí postupně vyschla. Izolace od vody je důsledkem krátkozrakého hospodaření s vodou, které způsobilo systémovou krizi mezi základním fungováním přírody a průmyslovou realitou. Můj projekt se zabývá možností, že změna klimatu je pouze součástí tohoto problému. Správným hospodařením s vodními zdroji bychom mohli zmírnit dopady změny klimatu a dosáhnout inkluzivnosti a spravedlnosti v oblasti vody.

Náš vztah k vodě považujeme za samozřejmost, ale do jaké míry jsme zranitelní vůči změnám, které se kolem nás odehrávají?

Niebieski pamiętnik

Moim zamiarem w projekcie Blue Memoir jest stworzenie serii fotografii, intuicyjnego, wielowarstwowego eseju wizualnego, w którym zastanawiam się nad związkiem węgierskiej ludności z wodą oraz badam izolację wody na poziomie fizycznym, społecznym i duchowym. Węgry są uważane za wodną potęgę z zasobami w Kotlinie Panońskiej, unikalnymi zarówno pod względem ilości, jak i jakości. Z drugiej strony, w ostatnich latach Węgry doświadczyły bezprecedensowych klęsk suszy, ekstremalnych wahań pogody, wysuszenia gleby i niedoborów wody. Nasuwa się zatem pytanie: jak to możliwe, że na Węgrzech jest dużo wody, ale jednocześnie jest jej za mało?

W ciągu ostatnich 200 lat nasze meandrujące rzeki były silnie regulowane. Mokradła były osuszane na rzecz uprzemysłowienia i intensywnego rolnictwa. Naturalne tereny zalewowe rzek zostały zastąpione gruntami ornymi i siecią kanałów do ich nawadniania, odcinając ludzi od wody i wysuszając krajobraz w ciągu kilku dziesięcioleci. Izolacja od wody jest wynikiem krótkowzrocznej gospodarki wodnej, która stworzyła systemowy kryzys między podstawowym funkcjonowaniem natury a rzeczywistością przemysłową. Mój projekt bada możliwość, że zmiana klimatu jest tylko częścią problemu. Dzięki odpowiedniemu zarządzaniu zasobami wodnymi możemy złagodzić skutki zmian klimatycznych i osiągnąć rozwiązania inkluzywne i sprawiedliwe w zakresie gospodarki wodnej.

Uważamy nasz związek z wodą za coś oczywistego, ale w jakiej mierze jesteśmy zagrożeni zmianami zachodzące wokół nas?

Jászszentlászló, Hungary, 2022. Cooling down a horse in the heatwave.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Maďarsko, 2022. Ochladzovanie koňa v horúčavách.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Magyarország, 2022. Ló hűtése a kánikulában.
© Zoltai András

Jászszentlászló, Maďarsko, 2022. Ochlazování koně v horku.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Węgry, 2022. Chłodzenie konia w upale.
© András Zoltai

An old man lying in a thermal spring at the border of Tőrtel. The hot water was broken up there by oil drilling in the 1960s and has been used for bathing by locals ever since.
© András Zoltai

Starý muž leží v termálnom prameni na hranici Tőrtelu. Horúca voda sa tam vynorila po ropných vrtoch v 60. rokoch 20. storočia a odvtedy ju miestni obyvatelia využívajú na kúpanie.
© András Zoltai

Egy termálforrásban fekvő idős ember Tőrtel határában. A meleg víz az 1960-as években megvalósult olajfúrás során tört fel, és azóta a helyi lakosok fürdésre használják.
© Zoltai András

Starý muž leží v termálním prameni na hranici Tőrtelu. Horká voda se tam vynořila po ropných vrtech v 60. letech 20. století a od té doby ji místní obyvatelé využívají ke koupání.
© András Zoltai

Starszy mężczyzna leżący w źródle termalnym na granicy Tőrtel. Gorąca woda pojawiła się tam po odwiertach naftowych przeprowadzonych w latach 60. i od tego czasu jest używana przez mieszkańców do kąpieli.
© András Zoltai

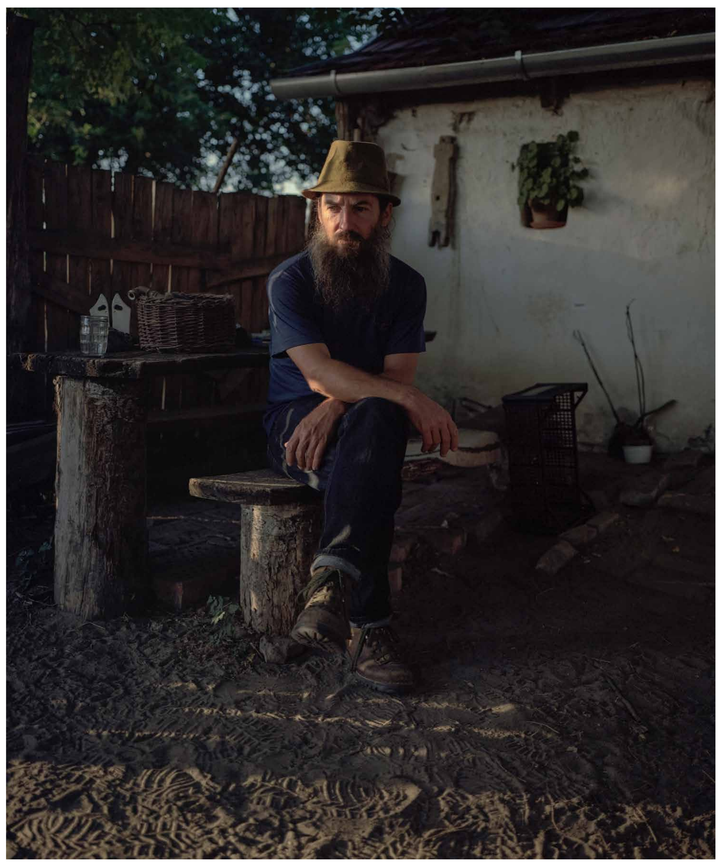

Mórahalom, Hungary, 2022. Portrait of Szabolcs Tóth, a shepherd who struggles with water stress periods and aridity.
© András Zoltai

Mórahalom, Maďarsko, 2022. Portrét Szabolcsa Tóthu, pastiera, ktorý bojuje s obdobiami nedostatku vody a sucha.
© András Zoltai

Mórahalom, Magyarország, 2022. Portré Tóth Szabolcsról, a vízhiányos időszakokkal és szárazsággal küzdő pásztorról.
© Zoltai András

Mórahalom, Maďarsko, 2022. Portrét Szabolcse Tóthu, pastýře, který bojuje s obdobími nedostatku vody a sucha.
© András Zoltai

Mórahalom, Węgry, 2022. Portret Szabolcsa Tóthu, pasterza zmagającego się z okresami niedoboru wody i suszy.
© András Zoltai

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Story continues on the next panel

Tiszaföldvár, Hungary, 2022.
A car wreck left in a withered sunflower field.
© András Zoltai

Tiszaföldvár, Madarsko, 2022.
Vrak auta zanechaný v uschnutom slnečnicovom poli.
© András Zoltai

Tiszaföldvár, Magyarország, 2022.
Elszáradt napraforgómezőn hagyott autóroncs.
© Zoltai András

Tiszaföldvár, Madarsko, 2022.
Vrak auta ponechaný v uschlém slunečnicovém poli.
© András Zoltai

Tiszaföldvár, Węgry, 2022.
Wrak samochodu porzucony na uschniętym polu słonecznikowym.
© András Zoltai

Szeged, Hungary, 2022.
A whirlwind picks up the ash after a reed fire.
© András Zoltai

Szeged, Madarsko, 2022.
Vichor zbiera popol po požiari trstiny.
© András Zoltai

Szeged, Magyarország, 2022.
A forgószél nádtűz után felkapja a hamut.
© Zoltai András

Szeged, Madarsko, 2022.
Vír zbiera popel po požáru rákosí.
© András Zoltai

Szeged, Węgry, 2022.
Zamieć zbiera popiół po pożarze trzciny.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Hungary, 2022.
A dried up wildlife pond, which has to be dug deeper and deeper due to the constantly decreasing groundwater level, so that the wild animals of the National Park can drink from it.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Madarsko, 2022.
Vyschnuté jazierko pre divú zver, ktoré sa musí kvôli neustále klesajúcej hladine podzemnej vody vykopávať čoraz hlbšie, aby sa z neho mohli divé zvieratá v národnom parku napiť.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Magyarország, 2022.
Kiszáradt vadastó, amelyet a folyamatosan csökkenő talajvízszint miatt egyre mélyebbre kell ásni, hogy a nemzeti park vadon élő állatai ihassanak belőle.
© Zoltai András

Jászszentlászló, Madarsko, 2022.
Vyschlé jazierko pre divokou zvěř, které se musí kvůli neustále klesající hladině podzemní vody opakovaně hlouběji vykopávat, aby se z něj mohla divoká zvěř v národním parku napít.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Węgry, 2022.
Wyschnięty staw dla dzikich zwierząt, nieustannie pogłębiany z powodu stale spadającego poziomu wody, aby dzikie zwierzęta łożące na terenie parku narodowego mogły się z niego napić.
© András Zoltai

Kiskunmajsa, Hungary, 2022 Szilard Zerinvári, a horse riding trainer and shepherd watching his animals at his last existing small artificial pond.
© András Zoltai

Kiskunmajsa, Madarsko, 2022. Szilard Zerinvári, tréner jazdy na koni a pastier, ktorý pozoruje svoje zvieratá pri poslednom existujúcom malom umelom rybníku.
© András Zoltai

Kiskunmajsa, Magyarország, 2022 Zerinvári Szilárd lovasoktató és pásztor, aki az utolsó meglévő kis mesterséges tónál figyeli állatait.
© Zoltai András

Kiskunmajsa, Madarsko, 2022. Szilard Zerinvári, trenér jízdy na koni a pastýř, který pozoruje svá zvířata u posledního existujícího malého umělého rybníku.
© András Zoltai

Kiskunmajsa, Węgry, 2022. Szilard Zerinvári, trener jazdy konnej i pasterz, obserwuje swoje zwierzęta nad ostatnim istniejącym małym sztucznym stawem.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Hungary, 2022.
László Kulcsár preparing food for his horses. Fields were not mowable this year due to early drought.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Madarsko, 2022.
László Kulcsár pripravuje jedlo pre svoje kone. Polia sa tento rok kvôli skorému suchu nedali pokosiť.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Magyarország, 2022.
Kulcsár László takarmányt készít lovainak. A korai aszály miatt idén nem lehetett k aszálni a földeket.
© Zoltai András

Jászszentlászló, Madarsko, 2022.
László Kulcsár připravuje jídlo pro své koně. Pole letos kvůli brzkému suchu nebylo možné kosit.
© András Zoltai

Jászszentlászló, Węgry, 2022.
László Kulcsár przygotowuje jedzenie dla swoich koni. Z powodu wczesnej suszy pól w tym roku nie dało się skosić.
© András Zoltai

Táborfalva, Hungary, 2022.
A half-burnt tree remained from the biggest forest fire of late summer. In total, around 2800 hectares of land were burnt. The damage to the natural environment was significant.
© András Zoltai

Táborfalva, Madarsko, 2022. Z najväčšieho lesného požiaru z konca leta zostal napoly zhorený strom. Celkovo zhorelo približne 2800 hektárov pôdy. Škody na prírodnom prostredí boli značné.
© András Zoltai

Táborfalva, Magyarország, 2022. A nyár végi legnagyobb erdőtűzből megmaradt félig leégett fa. Összesen mintegy 2800 hektárnyi terület égett le. A tűzvész hatalmas károkat okozott a természeti környezetben.
© Zoltai András

Táborfalva, Madarsko, 2022. Z největšího lesního požáru z konce léta zůstal napůl shořelý strom. Celkem shořelo přibližně 2800 hektarů půdy. Škody na životním prostředí byly značné.
© András Zoltai

Táborfalva, Węgry, 2022. Na wpół spalone drzewo pozostałe po największym pożarze lasu późnego lata. Łącznie spłonęło około 2800 hektarów ziemi. Szkody wyrządzone środowisku naturalnemu były znaczne.
© András Zoltai

Budapest, Hungary, 2022.
Youngsters playing in the middle of the Danube at extremely low water level.
© András Zoltai

Budapest, Madarsko, 2022.
Mladí ľudia sa hrajú uprostred Dunaja pri extrémne nízkom stave vody.
© András Zoltai

Budapest, Magyarország, 2022.
A rendkívül alacsony vízállásnál fiatalok játszanak a Duna közepén.
© Zoltai András

Budapest, Madarsko, 2022.
Mladí lidé si hrají uprostřed Dunaje při extrémně nízkém stavu vodní hladiny.
© András Zoltai

Budapeszt, Węgry, 2022.
Młodzi ludzie bawiący się na środku Dunaju przy ekstremalnie niskim poziomie wody.
© András Zoltai

Nagykőrű, Hungary, 2023.
Peter Balogh, geography teacher, activist, and president of the Alliance for the Living Tisza Association which aims to improve the livelihoods of people living in the Tisza river basin, to increase flood and environmental safety, to preserve and enhance the ecological values of the Tisza, so that the inhabitants of this landscape can live in good quality of life and safety.
© András Zoltai

Nagykőrű, Madarsko, 2023. Peter Balogh, učiteľ geografie, aktivista a predseda združenia Alianca za živú Tisu, ktorého cieľom je zlepšiť životné podmienky ľudí žijúcich v povodí Tisy, zvýšiť povodňovú a environmentálnu bezpečnosť a zachovať a zveladiť ekologické hodnoty Tisy, aby obyvatelia tejto krajiny mohli žiť kvalitne a v bezpečí.
© András Zoltai

Nagykőrű, Magyarország, 2023. Balogh Péter földrajztanár, aktivista, a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület elnöke, melynek célja a Tisza-vidéken élők megélhetésének javítása, az árvíz- és környezetbiztonság növelése, a Tisza ökológiai értékeinek megőrzése és növelése annak érdekében, hogy a térség lakói jó életminőségben és biztonságban élhessenek.
© Zoltai András

Nagykőrű, Madarsko, 2023. Peter Balogh, učitel geografie, aktivista a předseda sdružení Aliance za živou Tisu. Cílem sdružení je zlepšit životní podmínky lidí žijících v povodí Tisy, zvýšit povodňovou a environmentální bezpečnost a zachovat a zvelebit ekologické hodnoty Tisy, aby obyvatelé této krajiny mohli žít kvalitně a v bezpečí.
© András Zoltai

Nagykőrű, Węgry, 2023. Peter Balogh, nauczyciel geografii, aktywista i przewodniczący Stowarzyszenia na rzecz Żywej Cisy, którego celem jest poprawa warunków życia ludzi mieszkających w dorzeczu rzeki Cisy, zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i środowiskowego oraz zachowanie i wzmocnienie wartości ekologicznych rzeki, aby mieszkańcy tych obszarów mogli być dobrze i bezpiecznie.
© András Zoltai

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Poland, Warsaw, 20. 04. 2023
Fieldwork, education through practice. A 5th year veterinary student lights up a bee smoke machine.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 20. 04. 2023
Práca v teréne, vzdelávanie prostredníctvom praxe. Študent 5. ročníka veterinárnej medicíny zapaľuje dýmovnicu.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország, Varsó, 2023. 04. 20.
Terepmunka, gyakorlati oktatás. Egy ötödéves állatorvostanhallgató méhfüstölő gépet gyújt meg.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 20. 04. 2023
Práce v terénu, vzdělávání prostřednictvím praxe. Student 5. ročníku veterinární medicíny zapaluje dýmovnici.
© Tomasz Stabiński

Polska, Warszawa, 20. 04. 2023 r.
Praca w terenie, edukacja poprzez praktykę. Student piątego roku medycyny weterynaryjnej zapala podkurzacz na pszczoły.
© Tomasz Stabiński

Poland, Jeziorowskie, 27. 07. 2017
One of many small, intimate bee apiaries in north-eastern Poland.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Jeziorowskie, 27. 07. 2017
Jeden z mnohých malých včelínov v severovýchodnom Polsku.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország, Jeziorowskie, 2017. 07. 27.
Egy a sok kis, családi méhészet közül Északkelet-Lengyelországban.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Jeziorowskie, 27. 07. 2017
Jeden z mnoha malých včelínů na severovýchodě Polska.
© Tomasz Stabiński

Polska, Jeziorowskie, 27. 07. 2017 r.
Jedna z wielu małych pasiek w północno-wschodniej Polsce.
© Tomasz Stabiński

Tomasz Stabiński, PL

Vanishing Points

Thinking about climate change, we often see rather worn-out clichés in front of our eyes - drastic images of scorched deserts, dried waters, burning forests. Feeding on we imagine cataclysms caused by rapid changes in weather conditions, not realising that the effects of climate change are already being felt around us to a greater extent than we could expect. However, it is difficult to notice the problem in its spectrum without proper mindfulness and sensitivity to the micro processes taking place in the immediate environment. In the context of ecosystem, we must be particularly sensitive even though there is currently practically no apiary in Poland that has not been hit by diseases or parasites that negatively affect the condition of bees and increase their mortality. We just have to look closer.

In this project I chose to focus on Varroa - a disease transmitted by the Varroa Destructor mites, which gives a good basis to show many different aspects around which we build joint actions to improve the fate of pollinating insects, and ultimately ourselves - being well aware of the strategic importance of bees for the ecosystem in which we are living. Until we manage to completely control the diseases of other living beings resulting from our neglect of the species - this is still an open story that can be written down for the next chapters. More dots are waiting to be discovered before we irretrievably lose connection with them, and we don't have time to find an answer to the question: how do we shape what surrounds us in order to care for our home and our place?

Miznúce body

Keď si predstavíme spojenie „klimatické zmeny", často sa nám pred očami objaví pomerne otrepané klišé - drastické obrazy spálených púští, vyschnutých vôd, horiacich lesov. Predstavujeme si katastrofy spôsobené prudkými zmenami poveternostných podmienok, pričom si neuvedomujeme, že dôsledky klimatických zmien už pociťujeme okolo seba vo väčšej miere, než by sme mohli očakávať. Je však ťažké všimnúť si tento problém z celkového hľadiska bez náležitej podrobnej a citlivej pozornosti venovanej mikroprocesom prebiehajúcim v našom bezprostrednom okolí. V súvislosti s opeľovačmi a ich strategickým významom pre ekosystém musíme byť obzvlášť citliví, hoci v súčasnosti v Poľsku prakticky neexistuje včelín, ktorý by nebol zasiahnutý chorobami alebo parazitmi, ktoré negatívne ovplyvňujú stav včiel a prispievajú k ich úhynu. Musíme sa na všetko iba pozrieť z blízka.

V tomto projekte som sa rozhodol zamerať na varroázu - chorobu prenášanú roztočom nazývaným kliešťik včelí (Varroa Destructor). Na základe tejto choroby môžeme poukázať na mnoho aspektov, okolo ktorých budujeme spoločné aktivity na zlepšenie osudu opeľujúceho hmyzu a v konečnom dôsledku aj nás samých, dobre si uvedomujúc strategický význam včiel pre ekosystém, v ktorom žijeme. Kým sa nám nepodarí úplne zvládnuť choroby, ktoré postihujú živočíšne druhy, o ktoré nie je z našej strany dobre postarané, tento príbeh nebude mať koniec, práve naopak. Písať sa bude čoraz viac kapitol. Ešte toho musíme objaviť veľa. Snáď tu však nebude príliš neskoro. Potom už nebudeme mať čas nájsť odpoveď na otázku: ako sa postarať o svoje okolie a zároveň o svoj domov a miesto na tejto planéte?

Eltűnési pontok

Ha az éghajlatváltozásra gondolunk, gyakran meglehetősen elcsépelt kliséket látunk magunk előtt - drasztikus képeket a felperzselt sivatagokról, kiszáradt vizekről, égő erdőkről. Ezek alapján az időjárási viszonyok gyors változása által okozott kataklizmákra gondolunk, viszont nem vesszük észre, hogy az éghajlatváltozás hatásai már most nagyobb mértékben érezhetők körülöttünk, mint gondolnánk. Azonban a problémát nehéz észrevenni annak teljes valóságában anélkül, hogy érzékenységet és kellő figyelmet szentelnénk a közvetlen környezetünkben zajló mikrofolyamatoknak. A beporzókkal és azoknak az ökoszisztéma szempontjából betöltött stratégiai jelentőségükkel összefüggésben különösen érzékenynek kell lennünk, még akkor is, ha Lengyelországban jelenleg gyakorlatilag nincs olyan méhészet, amelyet ne sújtottak volna olyan betegségek vagy paraziták, amelyek negatívan befolyásolják a méhek állapotát és növelik pusztulásukat. Elég, ha csak jobban megnézzük.

Ebben a projektben úgy döntöttem, hogy az ázsiai méhatkával (Varroa destructor) foglalkozom - az általuk terjesztett betegséggel, amely jó alapul szolgálhat számos különböző szempont bemutatására, amelyek köré felépíthetjük közös fellépésűnket a beporzó rovarok, és végső soron saját magunk sorsának javítása érdekében, tudatosítva, hogy a méhek stratégiai jelentőségűek az ökoszisztéma szempontjából, amelyben élünk. Amíg nem sikerül teljesen megfékeznünk más élőlények betegségeit, amelyek a faj elhanyagolásából erednek, addig ez egy nyitott történet marad, amelynek következő fejezeteit meg kell írnunk. Még további pontok várnak felfedezésre, mielőtt helyrehozhatatlanul elvesztjük velük a kapcsolatot, és nem lesz már időnk megválaszolni azt a kérdést, hogy hogyan alakítsuk a környezetünket annak érdekében, hogy gondoskodjunk otthonunkról és lakhelyünkről.

Miznoucí body

Když si představíme spojení „klimatické změny", často se nám před očima objeví poměrně otřepaná klišé – drastické obrazy vyprahlých pouští, vyschlých vod, hořících lesů. Představujeme si katastrofy způsobené prudkými změnami počasí, aniž bychom si uvědomovali, že dopady klimatických změn již kolem sebe pociťujeme ve větší míře, než si myslíme. Je však obtížné tento problém pochopit v jeho celkové šíři, aniž bychom se všímavě a citlivě zaměřili na mikroprocesy probíhající v našem bezprostředním okolí. V souvislosti s opylovači a jejich strategickým významem pro ekosystém musíme být obzvláště pozorní. V současnosti v Polsku prakticky neexistuje včelín, který by nebyl zasažen nemocemi nebo parazity, kteří mohou negativně ovlivňovat stav včel a přispívají k jejich úhynu. Musíme se na všechno pouze podívat zblízka.

V tomto projektu jsem se rozhodl se zaměřit na varroázu – nemoc přenášenou roztočem nazývaným kleštík včelí (Varroa Destructor). Na tomto příkladu můžeme vidět mnoho aspektů, od kterých se odvíjí naše společné aktivity, kterými se snažíme docílit zlepšení osudu opylujícího hmyzu a v konečném důsledku i nás. Dobře si uvědomuje strategický význam včel pro ekosystém, ve kterém žijeme. Dokud nedostaneme pod kontrolu nemoci postihující ostatní živočišné druhy, o které není z naší strany dobře postaráno, nebude mít tento příběh konec. Právě naopak. Bude se psát stále více kapitol. Ještě je třeba objevit mnoho věcí. Snad nebude příliš pozdě. Později už nebudeme mít čas najít odpověď na otázku: Jak se postarat o své okolí a zároveň o svůj domov a místo na této planetě?

Znikające punkty

Kiedy myślimy o „zmianach klimatu", często przychodzą nam do głowy dość oklepane klisze – drastyczne obrazy spalonych pustyń, wysychających wód, płonących lasów. Wyobrażamy sobie katastrofy spowodowane gwałtownymi zmianami warunków pogodowych, nie zdając sobie sprawy, że skutki zmian klimatu są już odczuwalne wokół nas w większym stopniu, niż moglibyśmy się spodziewać. Jednak trudno jest dostrzec ten problem z ogólnej perspektywy bez należytej szczegółowej i wrażliwej uwagi poświęconej mikroprocesom zachodzącym w naszym bezpośrednim otoczeniu. Musimy być szczególnie wrażliwi na zwierzęta zapylające i ich strategiczne znaczenie dla ekosystemu, mimo że nie ma dziś w Polsce praktycznie pasieki, która nie byłaby dotknięta chorobami lub pasożytami negatywnie wpływającymi na kondycję pszczół i przyczyniającymi się do ich zniknięcia. Musimy po prostu przyjrzeć się wszystkiemu bliżej.

W tym projekcie postanowiłem skupić się na warrozie – chorobie przenoszonej przez roztocze zwane dręczem pszczelim (Varroa Destructor). Choroba ta stanowi dobrą podstawę do podkreślenia wielu aspektów, wokół których budujemy wspólne działania mające na celu poprawę losu owadów zapylających, a ostatecznie nas samych, świadomych strategicznego znaczenia pszczół dla ekosystemu, w którym żyjemy. Dopóki nie będziemy w stanie całkowicie opanować chorób, które dotykają gatunki, o które nie dbamy, ta historia nie będzie miała końca, wręcz przeciwnie. Coraz więcej rozdziałów zostanie napisanych. Wciąż mamy wiele do odkrycia. Miejmy nadzieję, że nie będzie za późno. Wtedy nie będziemy mieli czasu na znalezienie odpowiedzi na pytanie: jak dbać o nasze otoczenie, a jednocześnie o nasz dom i miejsce na tej planecie?

Poland, Warsaw, 26 042021
Dead bees with visible parasites – Varroa Destructor mites.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 26. 04. 2021
Uhynuté včely s viditelnými parazitmi – roztočom kliešťkom včelím.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország, Varsó, 2021. 04. 26
Elhullott méhek látható parazitákkal, ázsiai méhatkákkal.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 26. 04. 2021
Uhynulé včely s viditelným parazitem – roztočem kleštíkem včelím. © Tomasz Stabiński

Polska, Warszawa, 26. 04. 2021 r.
Martwe pszczoły z widocznymi pasożytami – dręczem pszczelim.
© Tomasz Stabiński

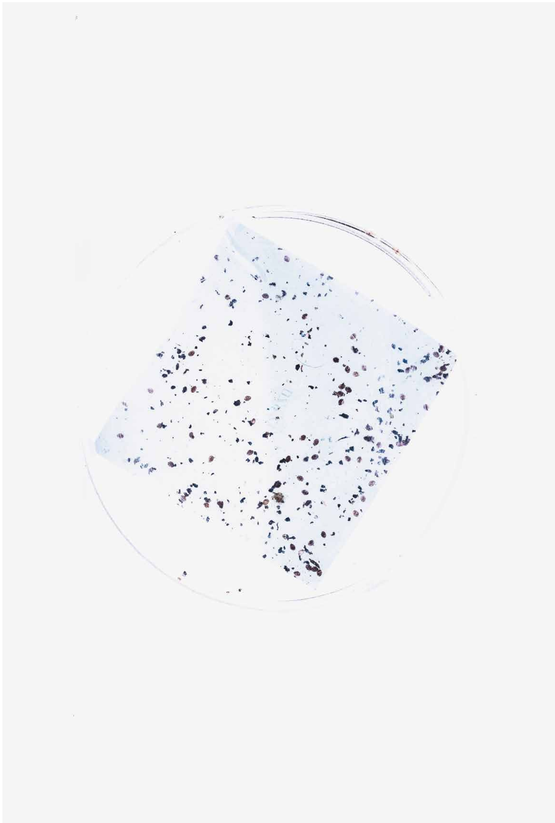

Poland, Warsaw,
26. 04. 2021
Varroa destructor mite larvae.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava,
26. 04. 2021
Uhynuté včely s viditelnými parazitmi - roztočom kliešťkom včelím.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország,
Varsó, 2021. 04. 26.
Elhullott méhek látható parazitákkal, ázsiai méhatkákkal.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava,
26. 04. 2021
Uhynulé včely s viditelným parazitem – roztočem kleštíkem včelím.
© Tomasz Stabiński

Polska, Warszawa,
26. 04. 2021 r.
Martwe pszczoły z widocznymi pasożytami – dręczem pszczelim.
© Tomasz Stabiński

Poland, Warsaw, 20. 04. 2023
While studying, there will always be time for small pleasures. Pictured: a student "stroking" bees.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 20. 04. 2023
Počas štúdia sa vždy nájde čas na malé radosti. Na obrázku: študent „hladká" včely.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország, Varsó, 2023. 04. 20.
Tanulás közben mindig van idő az apró örömökre. A képen egy diák „simogatja" a méheket.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava, 20. 04. 2023
Během studia si vždy najdeme čas na malé radosti. Na obrázku: student „hladí" včely.
© Tomasz Stabiński

Polska, Warszawa, 20. 04. 2023 r.
W czasie nauki zawsze jest czas na drobne przyjemności. Na zdjęciu: uczeń „głaska" pszczoły.
© Tomasz Stabiński

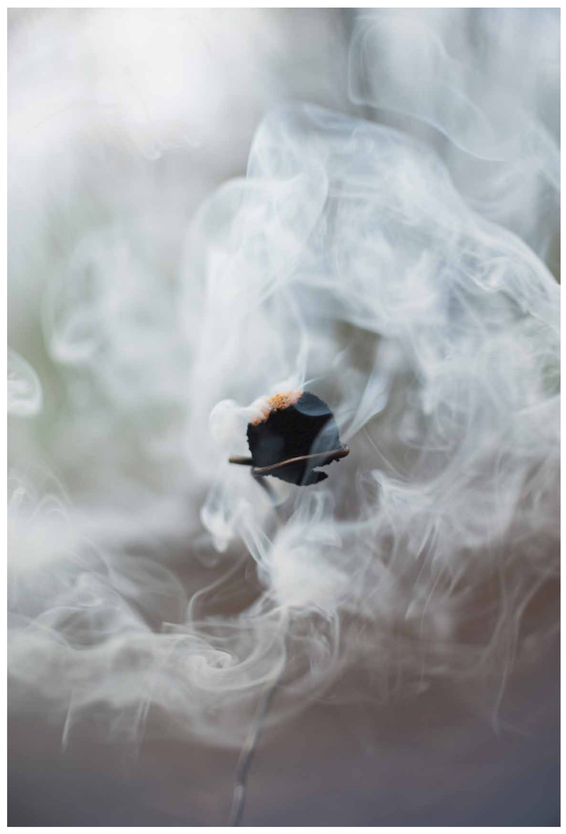

Poland, Warsaw,
15. 04. 2023
Demonstration of the action of Apiwarol tablets a drug used in the fall, after the end of the honey harvesting season to eliminate the mites.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava,
15. 04. 2023
Ukážka účinku tabliet Apiwarolu, lieku na likvidáciu roztočov, ktorý sa používa na jeseň, po skončení sezóny zberu medu.
© Tomasz Stabiński

Lengyelország, Varsó,
2023. 04. 15.
Az Apiwarol tabletták hatásának bemutatása. Ez egy olyan gyógyszer, amelyet őszre, a mézbetakarítási szezon vége után használnak az atkák eltávolítására.
© Tomasz Stabiński

Polsko, Varšava,
15. 04. 2023
Ukázka účinku tablet Apiwarolu, léku na likvidaci roztočů, který se používá na podzim po skončení sklizně medu.
© Tomasz Stabiński

Polska, Warszawa,
15. 04. 2023 r.
Przedstawienie działania tabletek Apiwarol, leku roztoczobójczego stosowanego jesienią, po zakończeniu sezonu zbioru miodu.
© Tomasz Stabiński

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Poland, Kraków, 15. 02. 2023
Highest temperature
on the day 8° C
Average highest temperature
of the period 1°C

Polsko, Krakov, 15. 02. 2023
Najvyššia denná
teplota 8° C
Priemerná najvyššia teplota
v danom období 1°C

Lengyelország, Krakkó, 2023. 02. 15.
A legmagasabb nappali
hőmérséklet 8°C
Az időszak legmagasabb átlag
hőmérséklete 1°C

Polsko, Krakov, 15. 02. 2023
Nejvyšší denní
teplota 8 °C.
Průměrná nejvyšší teplota
v daném období 1 °C.

Polska, Kraków, 15. 02. 2023 r.
Najwyższa dzienna
temperatura 8°C
Średnia najwyższa
temperatura w okresie 1°C

Poland, Kraków,26. 02. 2023
The ski centre close to Krakow usually visited by
kids during winter holidays.

Polsko, Krakov, 26. 02. 2023
Lyžiarske stredisko nedaleko Krakova, ktoré zvyčajne
navštevujú deti počas zimných prázdnin.

Lengyelország, Krakkó, 2023. 02. 26.
Krakkóhoz közeli síközpont, ahová a téli szünetben
általában gyerekek látogatnak el.

Polsko, Krakov, 26. 02. 2023
Lyžařské středisko nedaleko Krakova, které obvykle
navštěvují děti během zimních prázdnin.

Polska, Kraków, 26. 02. 2023 r.
Ośrodek narciarski niedaleko Krakowa, zwykle odwiedzany
przez dzieci podczas ferii zimowych

Kinga Wrona, PL

The End of Snow

On January 1st, 2023, 18.7°C was the highest temperature ever to be recorded in Kraków Poland. The average area air temperature in January 2023 in Poland was 2.9°C and was as much as 4.0 degrees higher than the long-term average for that month (climatic normal period 1991-2020). The increasing temperature of winter months in Poland is associated with significant changes in the occurrence of snow cover. As winter warms, the number of days with snow cover also decreases. The snow cover lying on the surface of the earth is a huge amount of fresh water. This water is not immediately available, but slowly melts into the ground with the arrival of spring, and the raising of temperatures. Small amount of snowfall or strong snowfall which disappears and melts right after falling, will translate into a low water content in the soil, resulting in agricultural drought, and this, combined with the lack of rainfall in the summer, will translate into a shortage of water that plants, animal and humans need so much. It should also be emphasised that a rainy winter, but without snowfall, will not provide a sufficient supply of water, because it will quickly drain from the ecosystems.

1. **Charakterystyka wybranych elementów klimatu w Polsce w styczniu 2023 roku, IMGW-PIB Centrum Modelowania Meteorologicznego**
2. **https://wodnesprawy.pl/znaczenie-pokrywy-snieznej-w-procesie-zasilania-rze/**

Koniec snehu

1. januára 2023 bola v Krakove zaznamenaná najvyššia teplota vôbec, a to 18,7 °C. Priemerná plošná teplota vzduchu v januári 2023 v Poľsku bola 2,9 °C, čo bolo až o 4,0 stupňa viac ako dlhodobý priemer pre tento mesiac (klimaticky normálne obdobie 1991 – 2020). Zvyšovanie teploty počas zimných mesiacov v Poľsku je spojené s výraznými zmenami vo výskyte snehovej pokrývky. S vyšším počtom teplých zím klesá aj počet dní so snehovou pokrývkou. Tá na povrchu zeme predstavuje obrovské množstvo sladkej vody. Táto voda nie je k dispozícii okamžite, ale prichádza s príchodom jari a zvyšovaním teplôt. Malé množstvo snehu alebo silné sneženie, ktoré hneď po páde zmizne a roztopí sa, sa premietne do nízkeho obsahu vody v pôde, čo má za následok poľnohospodárske sucho. To sa spolu s nedostatkom zrážok v lete premietne do nedostatku vody, ktorú rastliny, zvieratá a ľudia tak veľmi potrebujú. Treba tiež zdôrazniť, že dažďivá zima, ale bez snehových zrážok, nezabezpečí dostatočné zásoby vody, pretože tá z ekosystémov rýchlo odtečie.

1. **Charakterystyka wybranych elementów klimatu w Polsce w styczniu 2023 roku, IMGW-PIB Centrum Modelowania Meteorologicznego**
2. **https://wodnesprawy.pl/znaczenie-pokrywy-snieznej-w-procesie-zasilania-rze/**

Vége a hónak

2023. január 1-jén 18,7°C volt a valaha mért legmagasabb hőmérséklet Krakkóban, Lengyelországban. Lengyelországban 2023 januárjában az átlagos léghőmérséklet 2,9°C volt, ami 4,0 fokkal magasabb, mint az adott hónap hosszú távú átlaga (a 1991-2020 közötti normál éghajlati időszakban). A téli hónapok hőmérsékletének emelkedése Lengyelországban a hótakaró előfordulásának jelentős megváltozásával jár együtt. Ahogy melegszik a tél, úgy csökken a hótakarós napok száma is. A földfelszínt borító hótakaró hatalmas mennyiségű édesvizet raktároz. Ez a víz nem áll azonnal rendelkezésre, hanem a tavasz beköszöntével, a hőmérséklet emelkedésével lassan olvad be a talajba. A kis mennyiségű hóesés vagy az erős havazás, amely a lehullás után azonnal elfúnik és elolvad, kis talajvíztartalmat eredményez, ami mezőgazdasági aszályhoz vezet. Mindez a nyári csapadékhiánnyal együtt a növényeknek, az állatoknak és az embereknek oly fontos víz hiányához vezet. Azt is hangsúlyozni kell, hogy az esős tél hóesés nélkül nem biztosít elegendő vízutánpótlást, mert az gyorsan elszivárog az ökoszisztémákból.

1. **Charakterystyka wybranych elementów klimatu w Polsce w styczniu 2023 roku, IMGW-PIB Lengyel Meteorológiai Intézet**
2. **https://wodnesprawy.pl/znaczenie-pokrywy-snieznej-w-procesie-zasilania-rze/**

Konec sněhu

1. ledna 2023 byla v Krakově zaznamenána nejvyšší teplota vůbec, a to 18,7 °C. Průměrná plošná teplota vzduchu v lednu 2023 v Polsku dosáhla 2,9 °C, což je o 4,0 stupně více, než je dlouhodobý průměr pro tento měsíc (klimaticky normální období 1991–2020). Zvyšování teploty během zimních měsíců v Polsku je spojeno se značnými změnami ve výskytu sněhové pokrývky. S vyšším počtem teplých zim klesá počet dnů se sněhovou pokrývkou. Ta na povrchu země představuje obrovské množství sladké vody. Tato voda není okamžitě dostupná, ale přichází s nástupem jara a zvyšováním teplot. Malé množství sněhu nebo silné sněžení, které hned po pádu zmizí a roztaje, se promítá do nízkého obsahu vody v půdě, což má za následek zemědělské sucho. To se spolu s nedostatkem srážek v létě projevuje nedostatkem vody, kterou rostliny, zvířata a lidé tak velmi potřebují. Je také třeba zdůraznit, že deštivá zima bez sněhových srážek nezajistí dostatečné zásoby vody, protože ta zimní z ekosystémů rychle odteče.

1. **Charakterystyka wybranych elementów klimatu w Polsce w styczniu 2023 roku, IMGW-PIB Centrum Modelowania Meteorologicznego**
2. **https://wodnesprawy.pl/znaczenie-pokrywy-snieznej-w-procesie-zasilania-rze/**

Koniec śniegu

1 stycznia 2023 r. została w Krakowie odnotowana najwyższa zimowa temperatura, która wyniosła 18.7°C. Średnia temperatura powietrza przy powierzchni ziemi w Polsce w styczniu 2023 r. wyniosła 2,9°C, czyli była aż o 4,0 stopnie wyższa od wieloletniej średniej dla tego miesiąca (normalny okres klimatyczny 1991-2020). Rosnące temperatury w miesiącach zimowych w Polsce wiążą się ze znacznymi zmianami w występowaniu pokrywie śnieżnej. Wraz ze wzrostem liczby ciepłych zim spada liczba dni z pokrywą śnieżną. Na powierzchni Ziemi oznacza to ogromną ilość słodkiej wody. Woda ta nie jest dostępna od razu, ale pojawia się wraz z nadejściem wiosny i wzrostem temperatury. Niewielka ilość śniegu lub obfite opady śniegu, które znikają i topnieją zaraz po opadach, przekładają się na niską zawartość wody w glebie, powodując suszę rolniczą. To, wraz z brakiem opadów w lecie, przekłada się na niedobór wody, której rośliny, zwierzęta i ludzie tak bardzo potrzebują. Należy również podkreślić, że deszczowa zima, ale bez opadów śniegu, nie zapewni wystarczających zapasów wody, ponieważ szybko odpłynie ona z ekosystemów.

1. **Charakterystyka wybranych elementów klimatu w Polsce w styczniu 2023 roku, IMGW-PIB Centrum Modelowania Meteorologicznego**
2. **https://wodnesprawy.pl/znaczenie-pokrywy-snieznej-w-procesie-zasilania-rze/**

Poland, Kraków, 01. 01. 2023
Highest temperature
on the day 18.7° C
Average highest temperature
of the period 1.3°C

Polsko, Krakov, 01. 01. 2023
Najvyššia denná
teplota 18,7° C
Priemerná najvyššia teplota
v danom období 1.3°C

Lengyelország, Krakkó, 2023. 01. 01.
A legmagasabb nappali
hőmérséklet 18.7° C
Az időszak legmagasabb
átlag hőmérséklete 1.3°C

Polsko, Krakov, 01. 01. 2023
Nejvyšší denní
teplota 18,7°C.
Průměrná nejvyšší teplota
v daném období 1.3 °C.

Polska, Kraków, 01. 01. 2023 r.
Najwyższa dzienna
temperatura 18,7°C
Średnia najwyższa temperatura
w okresie 1.3°C

Poland, Kraków, 31. 12. 2022
Highest temperature on the day 12.5° C
Average highest temperature of the period 2°C

Polsko, Krakov, 31. 12. 2022
Najvyššia denná teplota 12.5° C
Priemerná najvyššia teplota v danom období 2°C

Lengyelország, Krakkó, 2022. 12. 31.
A legmagasabb nappali hőmérséklet 12.5° C
Az időszak legmagasabb átlag hőmérséklete 2°C

Polsko, Krakov, 31. 12. 2022
Nejvyšší denní teplota 12,5°C.
Průměrná nejvyšší teplota v daném období 2 °C.

Polska, Kraków, 31. 12. 2022 r.
Najwyższa dzienna temperatura 12,5°C
Średnia najwyższa temperatura w okresie 2°C

Poland, Kraków,
01. 01. 2023
Highest temperature
on the day 18.7° C
Average highest temperature
of the period 1.3°C

Polsko, Krakov,
01. 01. 2023
Najvyššia denná
teplota 18,7° C
Priemerná najvyššia teplota
v danom období 1.3°C

Lengyelország, Krakkó,
2023. 01. 01.
A legmagasabb nappali
hőmérséklet 18.7° C
Az időszak legmagasabb átlag
hőmérséklete 1.3°C

Polsko, Krakov,
01. 01. 2023
Nejvyšší denní
teplota 18,7°C.
Průměrná nejvyšší teplota
v daném období 1.3 °C.

Polska, Kraków,
01. 01. 2023 r.
Najwyższa dzienna
temperatura 18,7°C
Średnia najwyższa temperatura w
okresie 1.3°C

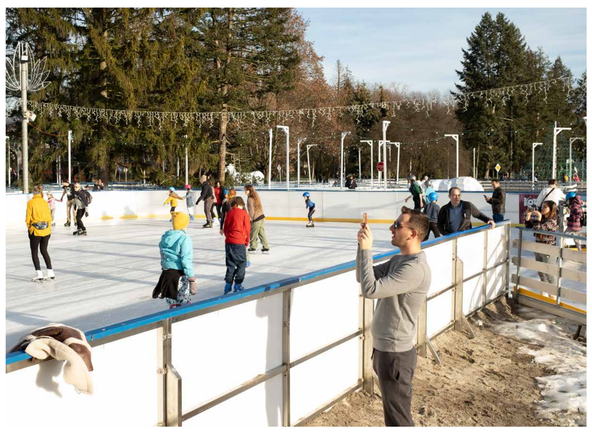

Poland, Kraków,
01. 01. 2023
Highest temperature
on the day 18.7° C
Average highest temperature
of the period 1.3°C

Polsko, Krakov,
01. 01. 2023
Najvyššia denná
teplota 18,7° C
Priemerná najvyššia teplota
v danom období 1.3°C

Lengyelország, Krakkó,
2023. 01. 01.
A legmagasabb nappali
hőmérséklet 18.7° C
Az időszak legmagasabb
átlag hőmérséklete 1.3°C

Polsko, Krakov,
01. 01. 2023
Nejvyšší denní
teplota 18,7°C.
Průměrná nejvyšší teplota
v daném období 1.3 °C.

Polska, Kraków,
01. 01. 2023 r.
Najwyższa dzienna
temperatura 18,7°C
Średnia najwyższa temperatura
w okresie 1.3°C

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

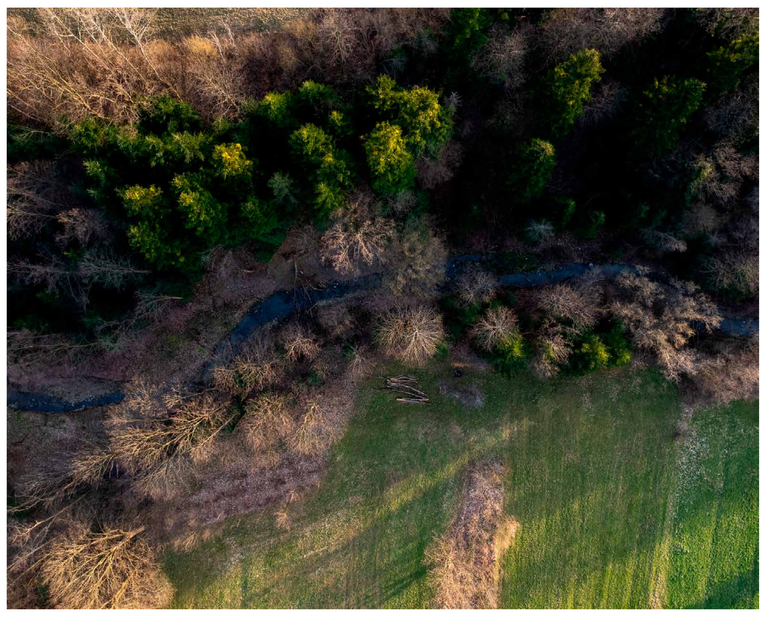

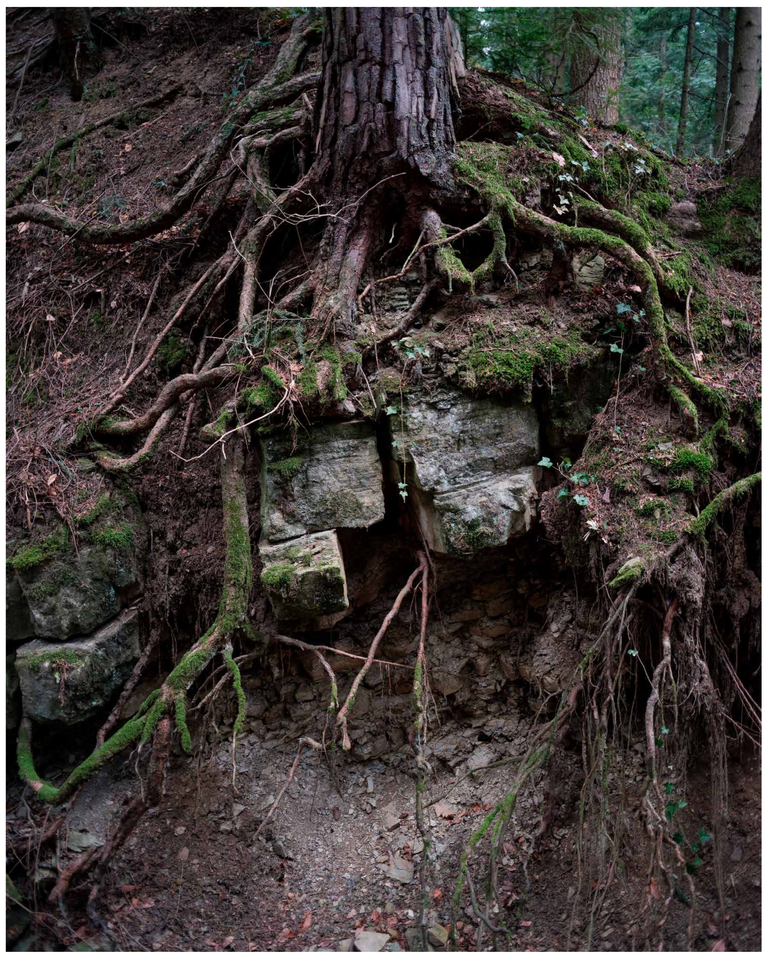

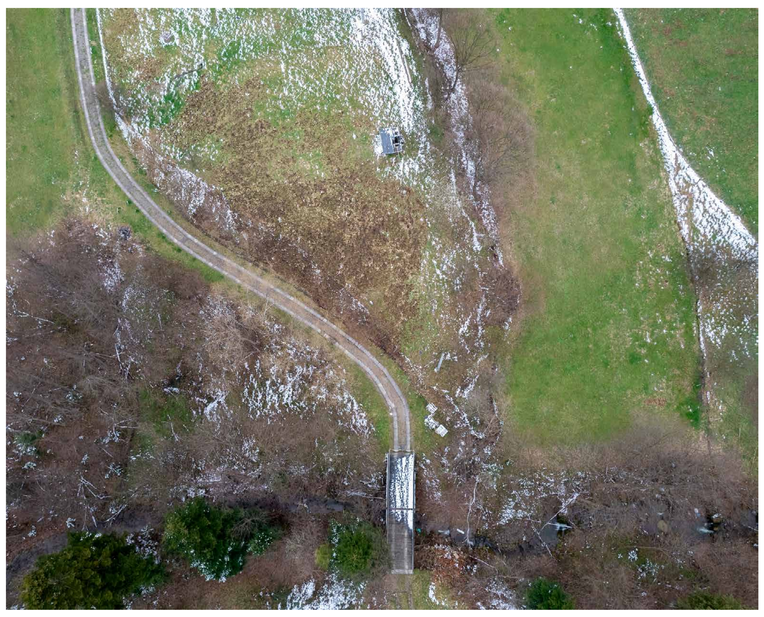

Rafal Siderski, PL

Paradise to lose

Water. It is on her example that we can most clearly see the effects of the climate crisis. Poland is one of the poorest countries in the European Union in terms of water. Due to the drainage of wetlands in the second half of the 20th century and the regulation of rivers, water retention in Poland is insufficient.

Looking at large rivers, we often miss the smallest ones, whose waters flow in the channels of the largest ones. One of such rivers is Żeleźnikowski Potok. It is only 7 km long. It has its source in the Beskid Sądecki and ends its course in the Poprad River, with which it flows into the Dunajec and with it into the Vistula and further towards the Baltic Sea. The initial course begins in the forest mountains, where it flows out as a small trickle and slowly, flowing downwards, it grows and gains in size. Its presence on the maps is symbolic and limited to a drawn thin blue line, and in satellite images it reveals its presence only through the vegetation growing along it.

"The ecological crisis is primarily a crisis of the imagination," wrote Lawrence Buell. People disown information about the climate crisis, thinking that it is a problem of far regions of the world that are flooded or deserted. We don't seem to notice how close we are to the visible effects and problems related to the climate crisis. Research also says that scaring people with the coming apocalypse is counterproductive. Instead of wondering how to help and what they can do, people assume that once it's all over, there's nothing we can do. This leads to apathy and denial of own agency in this matter. Based on these two assumptions, I decided to adopt a different strategy than showing the threat hanging over us. During my trips along the creek, I decided to present it as an example of what we still have, but it is not certain for how long. My goal is to stimulate the audience's imagination, not only in terms of threats, but also opportunities.

Raj, ktorý môžeme stratiť

Voda. Práve na nej môžeme najzreteľnejšie vidieť dôsledky klimatickej krízy. Pokiaľ ide o vodu, Poľsko je jednou z najchudobnejších krajín Európskej únie. V dôsledku vysušovania mokradí v druhej polovici 20. storočia a regulácie riek je zadržiavanie vody v Poľsku nedostatočné.

Pri pohľade na veľké rieky nám často unikajú tie najmenšie, ktorých vody tečú v korytách tých najväčších. Jednou z takýchto riek je Żeleźnikowski Potok. Je dlhá iba 7 km. Pramení v Sądeckých Beskydách a svoj tok končí v rieke Poprad, s ktorou sa vlieva do Dunajca, s ním do Visly a ďalej do Baltského mora. Počiatočný tok sa začína v lesnatých horách, kde vyteká ako malý pramienok a pomaly, tečúc smerom nadol, rastie a zväčšuje sa. Prítomnosť tejto riečky na mapách je symbolická a obmedzuje sa na nakreslenú tenkú modrú čiaru. Na satelitných snímkach prezrádza svoju prítomnosť len prostredníctvom vegetácie rastúcej pozdĺž nej.

„Ekologická kríza je predovšetkým krízou predstavivosti," napísal Lawrence Buell. Ľudia sa zriekajú informácií o klimatickej kríze a myslia si, že je to problém vzdialených oblastí sveta, ktoré sú zaplavené alebo vyľudnené. Zdá sa, že si nevšímame, ako blízko sme viditeľným dôsledkom a problémom súvisiacim s klimatickou krízou. Výskumy síce hovoria, že strašenie ľudí blížiacou sa apokalypsou je kontraproduktívne. Avšak namiesto toho, aby sa ľudia zaujímali o to, ako pomôcť a čo môžu urobiť, predpokladajú, že keď už bude po všetkom, nemôžeme nič urobiť. To vedie k apatii a popieraniu vlastnej zodpovednosti v tejto veci. Na základe týchto dvoch predpokladov som sa rozhodol prijať inú stratégiu ako ukazovať hrozbu, ktorá nad nami visí. Počas mojich ciest pozdĺž tejto riečky som sa rozhodol prezentovať ju ako príklad toho, čo zatiaľ ešte máme, no nevieme, na ako dlho. Mojím cieľom je podnietiť predstavivosť divákov, a to nielen z hľadiska hrozieb, ale aj príležitostí.

Paradicsom, amit elveszíthetünk

Víz. A víz példáján láthatjuk a legvilágosabban a klímaválság hatásait. Víz tekintetében Lengyelország az Európai Unió egyik legszegényebb országa. A vizes élőhelyeknek a 20. század második felében történt lecsapolása, valamint a folyók szabályozása miatt Lengyelországban nem megfelelő a vízvisszatartás.

A nagy folyókat nézve gyakran nem vesszük észre a legkisebbeket, amelyek vize befolyik a legnagyobb folyók ágaiba. Az egyik ilyen kisvízfolyás a Żeleźnikowski-patak, amely mindössze 7 km hosszú. Szandeci-Beszkidekben ered és a Poprád folyóba torkollik, amellyel együtt a Dunajecbe, azzal együtt a Visztulába, majd tovább a Balti-tenger felé folyik. A vízfolyás az erdős hegyekben ered, ahol kis csobogóként indul és lassan, lefelé haladva egyre növekszik, egyre nagyobb méretű lesz. Jelenléte a térképeken szimbolikus és egy vékony kék vonalra korlátozódik, a műholdfelvételeken pedig csak a vízfolyás-menti növényzet mutatja meg jelenlétét.

„Az ökológiai válság elsősorban a képzelet válsága" - írta Lawrence Buell. Az emberek nem akarnak azonosulni a klímaválságról szóló információkkal, azt gondolva, hogy az a világ távoli, árvízveszélyes vagy sivatagosodó régióinak problémája. Úgy tűnik, nem vesszük észre, milyen közel vagyunk a klímaválság látható hatásaihoz és problémáihoz. A kutatások azt is kimondják, hogy az embereket a közelgő apokalipszissel ijesztgetni kontraproduktív. Ahelyett, hogy az emberek azon gondolkodnának, hogyan segíthetnének és mit tehetnének, úgy vélik, hogy ha egyszer mindennek vége, akkor már semmit sem tehetnek. Ez közönyhöz és a saját cselekvőképesség tagadásához vezet ebben a kérdésben. E két feltételezés alapján úgy döntöttem, hogy a fenyegetés bemutatása helyett más stratégiát választok. A patak mentén tett kirándulásaim során úgy döntöttem, hogy példaként mutatom be azt, ami még megvan, de amiről nem tudjuk, hogy meddig lesz még meg. Célom az, hogy a közönség képzeletét ne csak a veszélyek, hanem a lehetőségek tekintetében is serkentsem.

Ráj, který můžeme ztratit

Voda. Právě na ní můžeme nejzřetelněji vidět důsledky klimatické krize. Pokud jde o vodu, Polsko je jednou z nejchudších zemí Evropské unie. V důsledku vysušování mokřadů ve druhé polovině 20. století a regulace řek je zadržování vody v Polsku nedostatečné.

Při pohledu na velké řeky nám často unikají ty nejmenší, jejichž vody proudí v korytech těch největších. Jednou z takových řek je Żeleźnikowski Potok. Je dlouhá pouze 7 km. Pramení v Sadeckých Beskydech a svůj tok končí v řece Poprad, se kterou se vlévá do Dunajce, a poté dále do Visly a Baltského moře. Pramení v lesnatých horách, kde vyvěrá jako malý praminek a pomalu směrem dolů roste a zvětšuje se. Přítomnost této říčky na mapách je symbolická a omezuje se na nakreslenou tenkou modrou čáru. Na satelitních snímcích prozrazuje svoji přítomnost pouze prostřednictvím vegetace rostoucí podél ní.

„Ekologická krize je především krizí představivosti," napsal Lawrence Buell. Lidé se vzdávají informací o klimatické krizi a myslí si, že je to problém vzdálených oblastí světa, které jsou zaplavené nebo vylidněné. Zdá se, že si nevšímáme, jak blízko jsme viditelným důsledkům a problémům souvisejícím s klimatickou krizí. Výzkumy sice hovoří, že strašení lidí blížící se apokalypsou je kontraproduktivní. Avšak místo toho, aby se lidé zajímali o to, jak pomoci a co mohou udělat, předpokládají, že až bude po všem, nemůžeme udělat nic. To vede k apatii a popírání vlastní zodpovědnosti. Na základě těchto dvou předpokladů jsem se rozhodl přijmout jinou strategii než ukazovat hrozbu, která nad námi visí. Během svých cest podél této říčky jsem se rozhodl prezentovat ji jako příklad toho, co zatím ještě máme, ale nevíme, na jak dlouho. Mým cílem je podnítit představivost diváků, a to nejen z hlediska hrozeb, ale i příležitostí.

Raj do utraty

Woda. To właśnie na niej możemy najwyraźniej zobaczyć konsekwencje kryzysu klimatycznego. Jeśli chodzi o wodę, Polska jest jednym z najbiedniejszych krajów Unii Europejskiej. Ze względu na osuszanie terenów podmokłych w drugiej połowie XX wieku i regulację rzek, retencja wody w Polsce jest niewystarczająca.

Kiedy patrzymy na duże rzeki, często nie dostrzegamy tych najmniejszych, których wody płyną w korytach tych największych. Jedną z takich rzek jest Żeleźnikowski Potok. Ma tylko 7 km długości. Swoje źródło ma w Beskidzie Sądeckim, bieg kończy w Popradzie, z którym wpada do Dunajca, a z nim do Wisły i dalej do Morza Bałtyckiego. Początkowy przepływ zaczyna się w zalesionych górach, gdzie pojawia się jako mała strużka i powoli, płynąc w dół, rośnie poszerzając się. Obecność tej rzeczki na mapach jest symboliczna i ogranicza się do cienkiej niebieskiej linii. Na zdjęciach satelitarnych zdradza swoją obecność jedynie poprzez rosnącą wzdłuż niej roślinność.

„Kryzys ekologiczny jest przede wszystkim kryzysem wyobraźni" – napisał Lawrence Buell. Ludzie dezawuują informacje o kryzysie klimatycznym, myśląc, że jest to problem odległych obszarów świata, które są zalane lub wyludnione. Zdajemy się nie zauważać, jak blisko jesteśmy widocznych konsekwencji i problemów związanych z kryzysem klimatycznym. Badania co prawda pokazują, że straszenie ludzi nadchodzącą apokalipsą przynosi efekt przeciwny do zamierzonego. Jednak zamiast interesować się tym, jak pomóc i co mogą zrobić, ludzie zakładają, że gdy katastrofa się wydarzy, nic już nie będzie można zrobić. Prowadzi to do apatii i zaprzeczania własnej odpowiedzialności w tej kwestii. Na podstawie tych dwóch założeń zdecydowałem się przyjąć inną strategię niż pokazywanie zagrożenia, które nad nami wisi. Podczas moich podróży wzdłuż rzeki postanowiłem przedstawić ją jako przykład tego, co wciąż mamy, ale nie wiemy, jak długo jeszcze. Moim celem jest pobudzenie wyobraźni widzów, nie tylko pod względem zagrożeń, ale także możliwości.

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Jívina, Czech Republic - 04/2023

Brevniste, Czech Republic - 04/2023

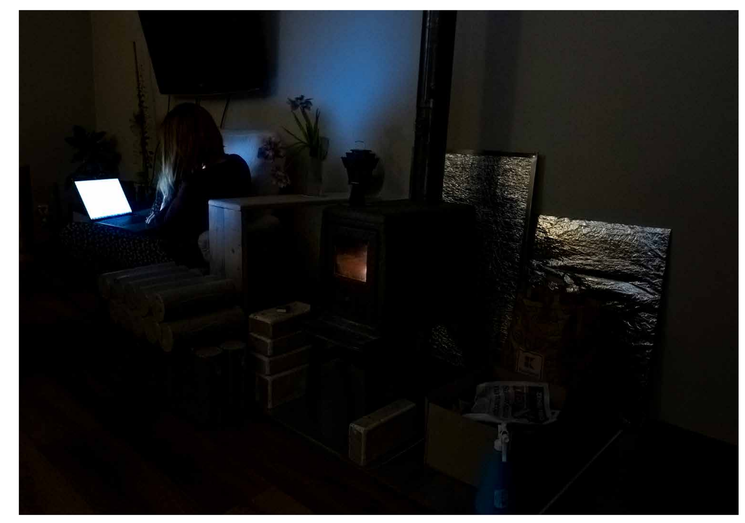

Jana Hunterová, CZ

Cold Times

Winter in the Czech Republic is usually cold and frosty. Grey mornings, icy days, and dark nights combined with delicate snowflakes and smoke rising from chimneys create an idyllic but unfortunately much more prosaic atmosphere. Many people in Czech villages face the current energy crisis and have to seek alternative sources of heat. Due to financial reasons, they cannot afford expensive energy and must return to traditional methods of heating. Czech Republic is still recovering from the effects of the Covid-19 pandemic as well as dealing with rising oil and gas prices on world markets due to the ongoing conflict in Ukraine. The government is trying to reduce its dependence on Russian gas while also helping approximately 150,000 households that haven't been able to afford to replace their old boilers with new ones for economic reasons.

As part of this topic, I have focused on two different stories that illustrate how often people must resort to non-ecological and sometimes even illegal sources of heating.

The first story focuses on a young female couple who live together on the outskirts of a small village. Although both women work, their income is not enough to afford proper heating. Therefore, on cold days, they heat their home illegally with a wood burning stove. In addition to buying firewood from a store, they rely on collecting it from a nearby forest. Under the cover of darkness, with only their headlamps on, they go to cut wood to avoid the attention of the residents. Unfortunately, the wood is wet, and they don't have time to let it dry for at least two years, which would be optimal. This means that they burn it in a state that releases a large amount of carbon dioxide and other pollutants into the air.

The second story centres around the daily life and rituals of a small village located in a remote area. Due to high energy prices and a lack of financial resources most of the villagers rely on traditional methods of heating using wood or coal. In April 2022, a law was approved to delay by two years the ban on using non-ecological solid fuel boilers in residential buildings. This means that many households can legally keep their outdated and highly polluting boilers.

Studené časy

Zima v Českej republike je zvyčajne chladná a mrazivá. Šedivé rána, ľadové dni a tmavé noci v kombinácii s jemnými snehovými vločkami a dymom stúpajúcim z komínov vytvárajú idylickú, no, bohužiaľ, oveľa prozaickejšiu atmosféru. Mnohí obyvatelia českých dedín čelia energetickej kríze a musia hľadať alternatívne zdroje tepla. Z finančných dôvodov si nemôžu dovoliť drahé energie a musia sa vrátiť k tradičným spôsobom vykurovania. Česká republika sa stále spamätáva nielen z následkov pandémie Covid-19, ale aj z rastúcich cien ropy a plynu na svetových trhoch v dôsledku prebiehajúceho konfliktu na Ukrajine. Vláda sa snaží znížiť svoju závislosť od ruského plynu a zároveň pomáha približne 150 000 domácnostiam, ktoré si z ekonomických dôvodov nemohli dovoliť vymeniť svoje staré kotly za nové.

V rámci tejto témy som sa zamerala na dva rôzne príbehy, ktoré ilustrujú, ako často sa ľudia musia uchyľovať k neekologickým a niekedy dokonca nelegálnym zdrojom vykurovania.

Prvý príbeh sa zameriava na mladý ženský pár, ktorý spolu žije na okraji malej dediny. Hoci obe ženy pracujú, ich príjem nestačí na to, aby si mohli dovoliť riadne kúrenie. Preto počas chladných dní vykurujú svoj domov nelegálne pomocou kachlí na drevo. Okrem toho, že si kupujú palivové drevo v obchode, spoliehajú sa na jeho zber z neďalekého lesa. Pod rúškom tmy, len s rozsvietenými čelovkami, chodia rúbať drevo, aby sa vyhli pozornosti obyvateľov. Nanešťastie, je takéto drevo mokré a nemajú čas nechať ho vyschnúť aspoň dva roky, čo by bolo v tomto prípade ideálne. To znamená, že ho spaľujú v stave, pri ktorom sa do ovzdušia uvoľňuje veľké množstvo oxidu uhličitého a iných škodlivín.

Druhý príbeh sa sústreďuje na každodenný život a rituály malej dediny, ktorá sa nachádza v odľahlej oblasti. Vzhľadom na vysoké ceny energie a nedostatok finančných prostriedkov sa väčšina obyvateľov dediny spolieha na tradičné spôsoby vykurovania drevom alebo uhlím. V apríli 2022 bol schválený zákon, ktorý o dva roky odkladá zákaz používania neekologických kotlov na pevné palivo v obytných budovách. To znamená, že mnohé domácnosti si môžu legálne ponechať svoje zastarané a vysoko znečisťujúce kotly.

Hideg idők

A tél a Cseh Köztársaságban általában hideg és fagyos. A szürke reggelek, jeges nappalok és sötét éjszakák finom hópelyhekkel és a kéményekből felszálló füsttel kombinálva idilli, de sajnos valójában sokkal prózaibb hangulatot teremtenek. A cseh falvakban sokan szembesülnek a jelenlegi energiaválsággal, és kénytelenek alternatív tüzelőanyag forrásokat keresni. Anyagi okok miatt nem engedhetik meg maguknak a drága energiát, és kénytelenek visszatérni a hagyományos fűtési módszerekhez. A Cseh Köztársaság még mindig lábadozik a koronavírus járvány hatásaiból, valamint küzd az ukrajnai konfliktus miatt emelkedő világpiaci olaj- és gázárakkal. A kormány igyekszik csökkenteni az orosz gáztól való függőségét, miközben mintegy 150.000 olyan háztartason is segít, amelyek gazdasági okokból nem engedhették meg maguknak, hogy régi tüzelőberendezéseiket újakra cseréljék.

A témakör keretében két különböző történetre összpontosítottam, amelyek jól szemléltetik, hogy az embereknek milyen gyakran kell ökológiai szempontból kedvezőtlen, sőt néha illegális fűtőanyaghoz folyamodniuk.

Az első történet egy fiatal női párra összpontosít, akik együtt élnek egy kis falu szélén. Habár mindkét nő dolgozik, jövedelmük nem elég ahhoz, hogy megfelelő fűtést engedhessenek meg maguknak. Ezért a hideg napokon illegálisan, egy fatüzelésű kályhával fűtik otthonukat. Amellett, hogy boltból vásárolnak tűzifát, a közeli erdőből is gyűjtögetnek. A sötétség leple alatt, csak a fejlámpájukkal világítva mennek fát vágni, hogy elkerüljék a helyi lakosok figyelmét. Sajnos a fa nedves, és nincs idejük arra, hogy legalább két évig száradni hagyják, ami az optimális lenne. Ez azt jelenti, hogy olyan állapotban égetik el a fát, ami emiatt nagy mennyiségű szén-dioxidot és más szennyező anyagokat juttat a levegőbe.

A második történet középpontjában egy eldugott területen fekvő kis falu mindennapi élete és rituáléi állnak. A magas energiaárak és az anyagi források hiánya miatt a falusiak többsége a hagyományos, fával vagy szénnel történő fűtési módszereket alkalmazza. A 2022 áprilisában jóváhagyott törvény két évvel elhalasztja az ökológiai szempontból kedvezőtlen, szilárd tüzelőanyaggal működő tüzelőberendezések lakóépületekben való használatának tilalmát. Ez azt jelenti, hogy sok háztartás jogszerűen megtarthatja elavult és erősen szennyező tüzelőberendezéseit.

Studené časy

Zima v České republice je obvykle chladná a mrazivá. Šedivá rána, ledové dny a tmavé noci v kombinaci s jemnými sněhovými vločkami a kouřem stoupajícím z komínů vytvářejí idylickou, avšak bohužel mnohem prozaičtější atmosféru. Mnozí obyvatelé českých vesnic čelí energetické krizi a musí hledat alternativní zdroje tepla. Z finančních důvodů si nemohou dovolit drahé energie a musí se vrátit k tradičním způsobům vytápění. Česká republika se stále vzpamatovává nejen z následků pandemie Covid-19, ale také z rostoucích cen ropy a plynu na světových trzích v důsledku probíhajícího konfliktu na Ukrajině. Vláda se snaží snížit svoji závislost na ruském plynu a zároveň pomáhá přibližně 150 000 domácnostem, které si z ekonomických důvodů nemohou dovolit vyměnit své staré kotle za nové.

V rámci tohoto tématu jsem se zaměřila na dva různé příběhy, které ilustrují, jak často se lidé musí uchýlit k neekologickým a někdy dokonce nelegálním zdrojům vytápění.

První příběh se zaměřuje na mladý ženský pár, který žije společně na okraji malé vesnice. I když obě ženy pracují, jejich příjem nestačí na to, aby si mohly dovolit řádné vytápění. Proto během chladných dní vytápí svůj domov nelegálně pomocí kamen na dřevo. Kromě toho, že si kupují palivové dřevo v obchodě, spoléhají se i na jeho sběr z nedalekého lesa. Pod závojem tmy, pouze s rozsvícenými čelovkami, chodí těžit dřevo, aby se vyhnuly pozornosti obyvatel. Bohužel, toto dřevo je vlhké a ony nemají čas ho nechat alespoň dva roky pořádně vyschnout. To znamená, že ho spalují ve stavu, při kterém se do ovzduší uvolňuje velké množství oxidu uhličitého a dalších škodlivin.

Druhý příběh se zaměřuje na každodenní život a rituály malé vesnice, která se nachází v odlehlé oblasti. Vzhledem k vysokým cenám energií a nedostatku finančních prostředků se většina obyvatel vesnice spoléhá na tradiční způsoby vytápění dřevem nebo uhlím. V dubnu 2022 byl schválen zákon, který o dva roky odložil zákaz používání neekologických kotlů na tuhá paliva v obytných budovách. To znamená, že mnoho domácností si může legálně ponechat své zastaralé a vysoce znečišťující kotle.

Zimne czasy

Zima w Czechach jest zazwyczaj chłodna i mroźna. Szare poranki, lodowate dni i ciemne noce w połączeniu z drobnymi płatkami śniegu i dymem unoszącym się z kominów tworzą idyliczną, ale niestety znacznie bardziej prozaiczną atmosferę. Wielu mieszkańców czeskich wsi stoi w obliczu kryzysu energetycznego i musi szukać alternatywnych źródeł ciepła. Ze względów finansowych nie mogą sobie pozwolić na kosztowną energię i muszą powrócić do tradycyjnych metod ogrzewania. Republika Czeska wciąż podnosi się nie tylko ze skutków pandemii Covid-19, ale także z rosnących na światowych rynkach cen ropy i gazu w wyniku trwającego konfliktu na Ukrainie. Rząd stara się zmniejszyć swoją zależność od rosyjskiego gazu, pomagając jednocześnie około 150 000 gospodarstw domowych, które z powodów ekonomicznych nie mogły sobie pozwolić na wymianę starych pieców na nowe.

W ramach tego tematu skupiłam się na dwóch różnych historiach, które ilustrują, jak często ludzie muszą uciekać się do nieekologicznych, a czasem nawet nielegalnych źródeł ogrzewania.

Pierwsza historia skupia się na parze młodych kobiet mieszkających razem na obrzeżach małej wioski. Chociaż obie kobiety pracują, ich dochody nie są wystarczające, aby pozwolić sobie na odpowiednie ogrzewanie. Dlatego w zimne dni nielegalnie ogrzewają swój dom drewnem. Oprócz kupowania drewna opałowego w sklepie polegają na zbieraniu go z pobliskiego lasu. Pod osłoną ciemności, z włączonymi czołówkami, idą ciąć drzewa, aby uniknąć uwagi mieszkańców. Niestety, takie drewno jest mokre, a one nie mają możliwości, aby pozwolić mu wyschnąć przez co najmniej dwa lata, w tym wypadku byłoby pożądane. Oznacza to, że spalają go w stanie, który uwalnia do atmosfery duże ilości dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń.

Druga historia skupia się na codziennym życiu i rytuałach małej wioski położonej na odludziu. Ze względu na wysokie ceny energii i brak funduszy, większość mieszkańców wsi polega na tradycyjnych metodach ogrzewania drewnem lub węglem. W kwietniu 2022 r. przyjęto ustawę, która odracza o dwa lata zakaz stosowania nieekologicznych pieców na paliwa stałe w budynkach mieszkalnych. Oznacza to, że wiele gospodarstw domowych może legalnie zachować swoje przestarzałe i wysoce zanieczyszczające powietrze piece.

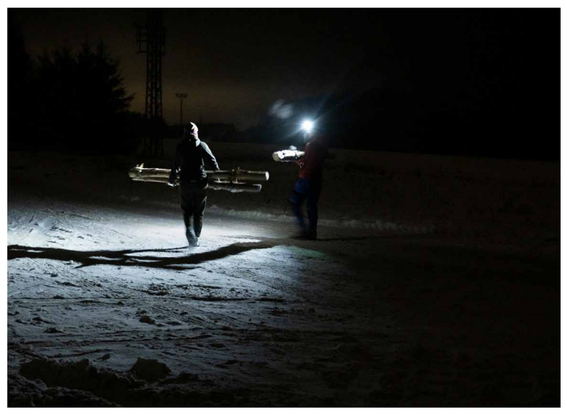

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

I am Fanni Sall, a visual artist, bookbinder, illustrator, and member of the Nyím Eco Community for eight years. I live in the village of Nyím in Somogy county with my husband, Dani. Tree planting is one of the most important things for me, whether I do it alone or with others. A tree is a living being that exists in a completely different way compared to us. It does not run around like we do; it's calm, stands still, grows slowly, and often lives much longer than us humans. For me, it is a symbol of hope that it's worth doing things even when we cannot see their short-term results. I also like to plant trees because everyone understands the significance of this act. I have yet to meet a person for whom planting trees is not important for some reason.

Som Fanni Sallová, výtvarná umelkyňa, knihväzačka, ilustrátorka a osem rokov členka ekologického spoločenstva Nyím. Žijem v obci Nyím v okrese Somogy so svojím manželom Daním. Výsadba stromov je pre mňa jednou z najdôležitejších vecí, ktorú robím: či už sama, alebo s ostatnými. Strom je živá bytosť, ktorá v porovnaní s nami existuje úplne iným spôsobom. Nebehá tak ako my, je pokojný, stojí na mieste, rastie pomaly a často žije oveľa dlhšie ako my ľudia. Pre mňa je symbolom nádeje, že sa oplatí robiť veci, aj keď nevidíme ich krátkodobé výsledky. Rada sadím stromy aj preto, že každý chápe význam tohto činu. Ešte som nestretla človeka, pre ktorého by sadenie stromov nebolo z nejakého dôvodu dôležité.

Sall Fanni vagyok, képzőművész, könyvkötő, illusztrátor és nyolc éve a nyími ökoközösség tagja. A Somogy vármegyei Nyím községben élek férjemmel, Danival. A faültetés az egyik legfontosabb dolog számomra, akár egyedül, akár másokkal együtt csinálom. A fa egy élőlény, amely hozzánk képest teljesen másképp létezik. Nem rohangál úgy, mint mi, nyugodt, megáll, lassan növekszik és gyakran sokkal tovább él, mint mi, emberek. Számomra a remény szimbóluma, hogy akkor is érdemes tenni valamit, ha rövid távon nem látjuk az eredményét. Azért is szeretek fát ültetni, mert mindenki megérti ennek a cselekedetnek a jelentőségét. Még sosem találkoztam olyan emberrel, akinek a faültetés valamiért nem fontos.

Jsem Fanni Sallová, výtvarná umělkyně, knihvazačka, ilustrátorka a osm let členka ekologického společenství Nyím. Žiji v obci Nyím v okrese Somogy se svým manželem Danem. Výsadba stromů je pro mě jednou z nejdůležitějších věcí, kterou dělám, a to buď sama nebo s ostatními. Strom je živá bytost, která v porovnání s námi existuje úplně jiným způsobem než my. Neběhá jako my, je klidný, stojí na místě, pomalu roste a často žije mnohem déle než my lidé. Pro mě je symbolem naděje, že stojí za to dělat věci, i když nevidíme jejich krátkodobé výsledky. Ráda sázím stromy i proto, že každý chápe význam tohoto činu. Ještě jsem nepotkala člověka, pro kterého by výsadba stromů nebyla z nějakého důvodu důležitá.

Jestem Fanni Sall, artystka wizualna, introligatorka, ilustratorka, a od ośmiu lat również członkini społeczności ekologicznej Nyím. Mieszkam w wiosce Nyím w okręgu Somogy z moim mężem Danim. Sadzenie drzew jest jedną z najważniejszych rzeczy, które robię; czy to sama, czy z innymi. Drzewo to żywa istota, która istnieje w zupełnie inny sposób niż my. Nie biega tak jak my, jest spokojne, trwa w miejscu, rośnie powoli i często żyje znacznie dłużej niż my, ludzie. Dla mnie jest to symbol nadziei, że warto robić rzeczy, nawet jeśli nie widzimy ich krótkoterminowych rezultatów. Lubię sadzić drzewa również dlatego, że wszyscy rozumieją znaczenie tego czynu. Nie spotkałam jeszcze osoby, dla której sadzenie drzew nie byłoby z jakiegoś powodu ważne.

I'm Petra Füzes, the head of the paper mill and graphics workshop at Ortú Mills. At Ortú Mills we use tailoring waste for creating our papers. We mainly get this from a brand that produces organic clothing, but we also take used covers and sheets from local accommodation providers or jeans that don't find a home from second-hand shops. Hand-drawn paper has completely different qualities than machine-made paper; its aesthetics, texture, and material quality are totally different.I see the future here in high-quality, fine paper making, not mass production.

Som Petra Füzesová, vedúca papierne a grafickej dielne v spoločnosti Ortú Mills. V spoločnosti Ortú Mills používame na výrobu našich papierov krajčírsky odpad. Získavame ho najmä od značky, ktorá vyrába ekologické oblečenie, ale berieme aj použité potahy a prestieradlá od miestnych ubytovateľov alebo džínsy, ktoré nenachádzajú domov v obchodoch s použitým tovarom. Ručne vyrábaný papier má úplne iné vlastnosti ako strojovo vyrábaný papier; estetika, štruktúra a kvalita materiálu sú úplne odlišné. Našu budúcnosť vidím práve vo výrobe kvalitného a jemného papiera, nie v masovej výrobe.

Füzes Petra vagyok, az Ortú Malmok papírmalom és grafikai műhely vezetője. Az Ortú Malmoknál a papírjaink előállításához szabászati hulladékot használunk fel. Ezt főként egy organikus ruhákat gyártó márkától kapjuk, de a helyi szállásadók használt ágynemű huzatait és lepedőit, vagy a használtruha üzletekből gazdára nem találó farmereket is átvesszük. A kézzel készített papír teljesen más tulajdonságokkal rendelkezik, mint a gépi gyártású papír; esztétikája, textúrája és anyagminősége teljesen más. A jövőt itt a minőségi, finom papírgyártásban látom, nem a tömegtermelésben.

Jsem Petra Füzesová, vedoucí papírny a grafické dílny ve společnosti Ortú Mills. Ve společnosti Ortú Mills používáme pro výrobu našich papírů krejčovský odpad. Získáváme ho především od značky, která vyrábí ekologické oblečení, ale přijímáme také použité potahy a prostěradla od místních ubytovatelů nebo džíny, které nenacházejí domov v obchodech s použitým zbožím. Ručně vyrobený papír má úplně jiné vlastnosti než ten strojově vyráběný. Estetika, struktura a kvalita materiálu jsou zcela odlišné. Naši budoucnost vidím právě ve výrobě kvalitního a jemného papíru, nikoli v masové výrobě.

Nazywam się Petra Füzes, jestem kierownikiem warsztatu papieru i grafiki w spółce Ortú Mills. W Ortú Mills do produkcji naszych papierów wykorzystujemy odpady krawieckie. Pozyskujemy je głównie od marki produkującej ekologiczną odzież, ale przyjmujemy również używane pokrowce i prześcieradła od lokalnych dostawców zakwaterowania lub dżinsy, których nikt nie kupił w sklepach z używaną odzieżą. Papier czerpany ma zupełnie inne właściwości niż papier wytwarzany maszynowo; estetyka, tekstura i jakość materiału są zupełnie inne. Naszą przyszłość widzę w produkcji wysokiej jakości papieru, a nie w produkcji masowej.

Judit Ruprech, HU

reGeneration

Good practices against climate change

We have been over-consuming the Earth's resources for decades; according to data from the Global Footprint Network, the day of overconsumption is getting earlier and earlier. Its global date in 2023 is July 27. In the case of Hungary, it's an even earlier date: May 30. This is determined by comparing the ecological footprint per capita with the globally available bio-capacity per person. In other words, from January to the end of July, humanity uses as much of nature's resources as our planet can replenish in a whole year. Individuals play a crucial role in addressing climate change. While systemic changes and policies are more than essential, individual actions can collectively create significant impacts that add up to a larger movement towards sustainability. In this photo series, I would like to showcase various good practices that individuals and communities are adopting to combat climate change. Each triptych of the series sounds a different good practice towards a more sustainable life, from the use of ecological agriculture and reducing food waste to recycling and eco-conscious holidays.

reGenerácia

Osvedčené postupy proti zmene klímy

Už desaťročia nadmerne spotrebúvame zdroje Zeme; podľa údajov organizácie Global Footprint Network prichádza deň, odkedy žijeme na ekologický dlh, čoraz skôr. Jeho svetový dátum v roku 2023 bol vypočítaný na 27. júla. V prípade Maďarska je to však ešte skôr: 30. mája. Tento dátum sa určuje porovnaním ekologickej stopy na obyvateľa s globálne dostupnou biokapacitou na osobu. Inými slovami, od januára do konca júla ľudstvo spotrebuje toľko prírodných zdrojov, koľko ich naša planéta dokáže doplniť za celý rok. Jednotlivci zohrávajú kľúčovú úlohu pri riešení klimatických zmien. Hoci systematické zmeny na politickej úrovni sú viac ako nevyhnutné, individuálne činy nám môžu spoločne pomôcť rýchlejšie sa dostať k udržateľnosti. V tejto sérii fotografií by som chcela predstaviť rôzne osvedčené postupy, ktoré jednotlivci a komunity prijímajú v boji proti zmene klímy. Každý triptych série odzrkadľuje inú dobrú prax smerujúcu k udržateľnejšiemu životu, od využívania ekologického poľnohospodárstva a znižovania potravinového odpadu až po recykláciu a ekologicky uvedomelé dovolenky.

reGeneráció

Jó gyakorlatok az éghajlatváltozás ellen

Évtizedek óta túlfogyasztjuk a Föld erőforrásait, a Globális Ökolábnyom Hálózat adatai szerint a túlfogyasztás napja egyre korábban érkezik el. Nemzetközi dátuma 2023-ban július 27-e. Magyarország esetében még korábbi, május 30. ez a dátum. Ezt úgy határozzák meg, hogy az egy főre jutó ökológiai lábnyomot összevetik az egy főre jutó, globálisan rendelkezésre álló biokapacitással. Más szóval, januártól július végéig az emberiség éppen annyit használ fel a természet erőforrásaiból, amennyit bolygónk egy év alatt képes újratermelni. Minden egyes embernek döntő szerepe van az éghajlatváltozás kezelésében. Míg a rendszerszintű változások és a szakpolitikák több mint nélkülözhetetlenek, az egyéni cselekedetek együttesen jelentős hatást hozhatnak létre, amely hozzájárul egy nagyobb, a fenntarthatóság irányába történő elmozduláshoz. Ebben a fotósorozatban szeretnék bemutatni néhány jó gyakorlatot, amelyet egyének és közösségek valósítanak meg az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében. A sorozat minden egyes triója más-más jó gyakorlatot szemléltet a fenntarthatóbb élet érdekében, az ökológiai mezőgazdálkodás alkalmazásától és az élelmiszerhulladék csökkentésétől kezdve az újrahasznosításon át a környezettudatos nyaralásig.

reGenerace

Ověřené postupy proti změně klimatu

Již desetiletí nadměrně spotřebováváme zdroje Země. Podle údajů organizace Global Footprint Network nastává den, kdy žijeme na ekologický dluh, rok od roku dříve. V roce 2023 byl tento den celosvětově vypočítán na 27. července. V případě Maďarska je to však ještě dříve: 30. května. Toto datum se stanovuje porovnáním ekologické stopy na obyvatele s globálně dostupnou biokapacitou na osobu. Jinými slovy, od ledna do konce července lidstvo spotřebuje tolik přírodních zdrojů, kolik je schopna naše planeta doplnit za celý rok. Jednotlivci hrají klíčovou roli v řešení klimatických změn. Ačkoli systematické změny na politické úrovni jsou nezbytné, individuální činy nám mohou pomoci společně rychleji dosáhnout udržitelnosti. V této sérii fotografií bych chtěla představit různé osvědčené postupy, které jednotlivci a komunity přijímají v boji proti změně klimatu. Každý triptych této série poukazuje na dobrou praxi směřující k udržitelnějšímu životu: od využívání ekologického zemědělství a snižování potravinového odpadu až po recyklaci a ekologicky uvědomělou dovolenou.

reGeneracja

Najlepsze praktyki przeciwdziałania zmianom klimatu

Od dziesięcioleci nadmiernie zużywamy zasoby Ziemi; według Global Footprint Network dzień, w którym zaczniemy żyć na ekologicznym długu, zbliża się coraz szybciej. Jego światowa data w 2023 roku została obliczona na 27 lipca. Jednak w przypadku Węgier jest to jeszcze wcześniej – 30 maja. Data ta jest określana poprzez porównanie śladu ekologicznego na mieszkańca z globalną zdolnością ekosystemów do odnawiania się na osobę. Innymi słowy, od stycznia do końca lipca ludzkość zużywa tyle zasobów naturalnych, ile nasza planeta może uzupełnić w ciągu całego roku. Każda pojedyncza osoba ma do odegrania kluczową rolę w walce ze zmianami klimatu. Podczas gdy zmiany systemowe na poziomie politycznym są więcej niż konieczne, indywidualne działania mogą wspólnie pomóc nam szybciej osiągnąć zrównoważony rozwój. W tej serii zdjęć chciałabym zaprezentować różne najlepsze praktyki, które jednostki i całe społeczności mogą wdrożyć, by przeciwdziałać zmianom klimatu. Każdy tryptyk z serii odzwierciedla inną dobrą praktykę w kierunku bardziej zrównoważonego życia, od stosowania upraw ekologicznych i ograniczania marnotrawstwa żywności po recykling i ekologicznie zrównoważone wakacje.

My name is Gergő Hajba. I am a CRM consultant and a music producer. I'm also the enthusiastic founder and coordinator of the Zöld Folt Közösségi Kert (Green Spot Community Garden) in downtown Pécs, which will celebrate its 6th birthday this year, in the summer of 2023. We cultivate this small piece of land in the city centre, which over the years has become an independent ecosystem on Király Street with a group of people. The community garden movement managed to forge a nimbus from the care and love of plants to bring people closer together—not from intrusion, but from a common will, which is the truly important value of a public garden. This year, as always, we are operating at full capacity, with approximately 36 people in less than 400 m² of utilised space.

Volám sa Gergő Hajba. Som konzultant CRM a hudobný producent vystupujúci pod menom RADNØTI. Som tiež nadšeným zakladateľom a koordinátorom komunitnej záhrady Zöld Folt Közösségi Kert (Zelený bod) v centre Pécsu, ktorá tento rok v lete 2023 oslaví svoje šieste narodeniny. So skupinou ľudí kultivujeme tento malý kúsok zeme v centre mesta, ktorý sa v priebehu rokov stal nezávislým ekosystémom na ulici Király. Hnutiu komunitných záhrad sa podarilo zo starostlivosti a lásky k rastlinám vykuštiť zázrak, ktorý ľudí zbližuje – nie z vtieravosti, ale zo spoločnej vôle, čo je skutočne dôležitá hodnota verejnej záhrady. Tento rok, ako vždy, fungujeme napíno, s približne 36 ľuďmi na necelých 400 m² využívanej plochy.

A nevem Hajba Gergő. CRM tanácsadó és RADNØTI néven zenei producer vagyok. Emellett lelkes alapítója és koordinátora vagyok a Pécs belvárosában található Zöld Folt Közösségi Kertnek, amely idén, 2023 nyarán ünnepli 6. születésnapját. Ezt a belvárosban lévő kis földdarabot egy csapattal műveljük, amely az évek során önálló ökoszisztémává vált a Király utcában. A közösségi kertmozgalomnak sikerült nimbuszt kovácsolnia a növények gondozásából és szeretetéből azért, hogy közelebb hozza egymáshoz az embereket – nem tolakodásból, hanem közös akaratból, ami a közkertek igazán fontos értéke. Idén is, mint mindig, teljes kapacitással működünk, nagyjából 36 fővel, kevesebb, mint 400 m² hasznosított területen.

Jmenuji se Gergő Hajba. Jsem CRM konzultant a hudební producent vystupující pod jménem RADNØTI. Jsem také nadšeným zakladatelem a koordinátorem komunitní zahrady Zöld Folt Közösségi Kert (Zelený bod) v centru Pécsu, která letos v létě 2023 oslaví své šesté narozeniny. Se skupinou lidí kultivujeme tento malý kousek země v centru města, který se během let stal nezávislým ekosystémem na ulici Király. Hnutí komunitních zahrad se podařilo z péče a lásky k rostlinám vykouzlit zázrak, který lidi sbližuje – ne z nutkání, ale ze společné vůle, což je skutečně důležitá hodnota veřejné zahrady. I letos, jako vždy, fungujeme napíno, s přibližně 36 lidmi na necelých 400 m² využívané plochy.

Nazywam się Gergő Hajba. Jestem konsultantem CRM i producentem muzycznym występującym pod imieniem RADNØTI. Jestem również entuzjastycznym założycielem i koordynatorem ogrodu społecznościowego Zöld Folt Közösségi Kert (Green Dot) w centrum Peczu, który latem 2023 roku będzie obchodził swoje szóste urodziny. Wraz z grupą ludzi uprawiamy ten niewielki kawałek ziemi w centrum miasta, który z biegiem lat stał się niezależnym ekosystemem przy ulicy Király. Ruchowi ogrodów społecznościowych z troski i miłości do roślin udało się wyczarować cud, który łączy ludzi - nie z natręctwa, ale ze wspólnej woli, tego, co jest naprawdę istotną wartością ogrodu publicznego. W tym roku, jak zawsze, działamy na pełnych obrotach, z około 36 osobami na niecałych 400 m² wykorzystywanej powierzchni.

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Story continues on the next panel

My name is Zsanett. I live with my children and animals on a 3,5-hectare farm in southern Hungary. With the changing climate, our precipitation system has changed, which has left us with long dry periods and sudden downpours. We have to find ways to keep the water from running down the hill. I use various techniques; one of them is the implementation of swales on the pastures. These long, horizontal, shallow channels keep the surface run-off water in place and help it infiltrate the ground. These swales become wet zones where we can successfully plant trees and start an upward spiral: the trees hold on to the groundwater with their roots, and as they grow, they provide shade; their leaves become ground cover, making it possible to store more and more water in the ground. The swales grow into green zones that give us biomass, habitat, food, etc.

Volám sa Zsanett. Žijem so svojimi deťmi a zvieratami na 3,5-hektárovej farme v južnom Maďarsku. S meniacou sa klímou sa zmenil aj náš systém zrážok, čo nám spôsobilo dlhé obdobia sucha a náhle lejaky. Musíme preto nájsť spôsob, ako zabrániť stekaniu vody z kopca. Používam rôzne techniky; jednou z nich je realizácia priehlbín na pastvinách. Tieto dlhé, vodorovné a plytké priehlbiny udržiavajú povrchovú odtekajúcu vodu na mieste a pomáhajú jej infiltrovať sa do pôdy. Stávajú sa z nich mokré zóny, kde môžeme úspešne vysadiť stromy a spustiť domino efekt: stromy svojimi koreňmi zadržiavajú podzemnú vodu a ako rastú, poskytujú tieň; ich listy sa stávajú pôdnym krytom, čo umožňuje ukladať do pôdy čoraz viac vody. Z roklín sa stávajú zelené zóny, ktoré nám poskytujú biomasu, biotop, potraviny, atď.

A nevem Zsanett. Gyermekeimmel és állataimmal egy 3,5 hektáros tanyán élek Dél-Magyarországon. Az éghajlat változásával megváltozott a csapadékrendszerünk, ami miatt hosszú száraz időszakok és hirtelen felhőszakadások vannak. Meg kell találnunk a módját, hogy a víz ne folyjon le a domboldal. Különböző technikákat alkalmazok: az egyik ilyen módszer, hogy a legelőkön elszivárgató árkokat hozunk létre. Ezek a hosszú, vízszintes, sekély csatornák megtartják a felszíni lefolyó vizet, és segítik a talajba való beszivárgását. Ezek az elszivárgató árkok nedves övezetekké válnak, ahová sikeresen fákat ültethetünk, és elindíthatunk egy felfelé ívelő spirált: a fák a gyökereikkel megtartják a talajvizet, és ahogy nőnek, árnyékot adnak; leveleik talajtakaróvá válnak, így egyre több és több vizet tudunk a talajban tárolni. Az árkok zöld zónákká válnak, amelyek biomasszát, élőhelyet, élelmet stb. biztosítanak számunkra.

Jmenuji se Zsanett. Žiji se svými dětmi a zvířaty na 3,5 hektarové farmě na jihu Maďarska. S měnícím se klimatem se změnil i náš srážkový systém, což nám způsobuje dlouhá období sucha a náhlé přívalové deště. Musíme proto najít způsob, jak zabránit odtékání vody z kopce. Používám různé techniky. Jednou z nich je realizace prohlubní na pastvinách. Tyto dlouhé, vodorovné a mělké příkopy udržují povrchovou odtékající vodu na místě a pomáhají jí infiltrovat se zpět do půdy. Stávají se z nich mokré zóny, kde můžeme úspěšně vysadit stromy a zažít dominový efekt. Stromy svými kořeny zadržují podzemní vodu a s jejich růstem poskytují stín. Jejich listy se stávají půdním krytem, což umožňuje ukládání stále většího množství vody do půdy. Z roklin se stávají zelené zóny, které nám poskytují biomasu, biotop, potraviny, atd.

Nazywam się Zsanett. Mieszkam z dziećmi i zwierzętami na 3,5-hektarowym gospodarstwie w południowych Węgrzech. Wraz ze zmieniającym się klimatem zmieniły się również wzorce opadów, powodując długie okresy suszy i nagłe ulewy. Dlatego musimy znaleźć sposób, aby zapobiec spływaniu wody w dół. Używam różnych technik; jedną z nich jest wykonywanie zagłębień na pastwiskach. Te długie, poziome i płytkie zagłębienia utrzymują spływającą wodę w miejscu i pomagają jej wsiąkać w glebę. W tak sposób powstają strefy wilgotne, w których możemy z powodzeniem sadzić drzewa i wywoływać efekt domina: drzewa zatrzymują wody gruntowe za pomocą swoich korzeni, a w miarę wzrostu zapewniają cień; ich liście stają się pokrywą gleby, umożliwiając gromadzenie coraz większej ilości wody w glebie. Wąwozy stają się zielonymi strefami, które zapewniają nam biomasę, siedliska, żywność itp.

My name is Gábor Bartal, and with my wife, Enikő Niczuly, we are the owners and operators of a packaging-free shop. As for qualifications, we both graduated as teachers, but we did not work much in the field. The idea of the store popped into Enikő's head when we ourselves were looking for the possibility of shopping package-free. There was a small organic store in our vicinity, which we often visited, but life brought it to the point that it was put up for sale. For a long time, we have been looking for something meaningful and useful to deal with in our lives. We planned to start a business; the place itself was given; and the form took shape. Trade is very far from the attitudes of both of us, but we took over the small shop with its remaining inventory, and this is where our family business, Zöld Blokk (Green Block), started on January 19, 2019. It was the first packaging-free store in Pécs and among the first in the country.

Volám sa Gábor Bartal a s manželkou Enikő Niczuly sme majiteľmi a prevádzkovateľmi bezobalového obchodu. Čo sa týka kvalifikácie, obaja sme vyštudovali učiteľstvo, ale v obore sme veľa nepracovali. Myšlienka obchodu sa zrodila v hlave Enikő, keď sme sami hľadali možnosť bezobalového nakupovania. V našej blízkosti bol malý bioobchod, ktorý sme často navštevovali, ale časokra ho bol majiteľ, bohužiaľ, nútený ponúknuť na predaj. Dlho sme hľadali niečo zmysluplné a užitočné, čím by sme sa mohli v živote zaoberať. Plánovali sme začať podnikať, miesto bolo dané samo; a forma dostala svoju podobu. Povolanie obchodníka bolo pre nás oboch veľmi vzdialené, ale 19. januára 2019 sme prevzali malý obchod so zvyšným inventárom a práve tu sa začala písať história nášho rodinného podniku Zöld Blokk (Zelený blok). Bol to prvý bezobalový obchod v Pécsi a jeden z prvých v krajine.

Bartal Gábornak hívnak, feleségemmel, Niczuly Enikővel egy csomagolásmentes bolt tulajdonosai és üzemeltetői vagyunk. Ami a végzettségünket illeti, mindketten pedagógusként végeztünk, de nem sokat dolgoztunk a szakmában. Az ötlet ötlete akkor pattant ki Enikő fejében, amikor mi magunk is kerestük a csomagolásmentes vásárlás lehetőségét. A környékünkön volt egy kis biobolt, amit gyakran látogattunk, de az élet úgy hozta, hogy eladóvá vált. Régóta keresünk valami értelmes és hasznos dolgot, amivel foglalkozhatunk az életünkben. Egy vállalkozás indítását terveztük, maga a hely adott volt, a forma pedig alakot öltött. A kereskedelem mindkettőnk hozzáállásától nagyon távol áll, de a kis boltot a megmaradt árukészlettel együtt átvettük, és itt indult el 2019. január 19-én a családi vállalkozásunk, a Zöld Blokk. Ez volt az első csomagolásmentes bolt Pécsen és az egyik közöttt volt az országban is.

Jmenuji se Gábor Bartal a spolu s manželkou Enikő Niczuly jsme majiteli a provozovatelé bezobalového obchodu. Co se týče našeho vzdělání, oba jsme vystudovali učitelství, ale ve svém oboru jsme příliš nepracovali. Myšlenka obchodu vznikla v Enikině hlavě, když jsme sami hledali možnost nakupování bez obalů. V našem blízkém okolí byl malý bioobchod, který jsme často navštěvovali, ale bohužel, majitel byl brzy nucen nabídnout ho k prodeji. Dlouho jsme hledali něco smysluplného a užitečného, čím bychom se mohli v životě zabývat. Plánovali jsme začít podnikat, místo bylo dáno samo a forma dostala svou podobu. Obchodnické povolání bylo pro nás oba velmi vzdálené, ale 19. ledna 2019 jsme převzali malý obchod se zbývajícím inventářem a právě zde se začala psát historie našeho rodinného podniku Zöld Blokk (Zelený blok). Byl to první bezobalový obchod v Pécsi a jeden z prvních v zemi.

Nazywam się Gábor Bartal i wraz z moją żoną Enikő Niczuly jesteśmy właścicielami i prowadzącymi sklepu bez opakowań. Jeśli chodzi o nasze wykształcenie, obaje ukończyliśmy studia nauczycielskie, ale nie pracowaliśmy zbyt wiele w zawodzie. Pomysł na sklep narodził się w głowie Enikő, gdy sami szukaliśmy opcji zakupów bez opakowań. Niedaleko nas znajdował się mały sklep ekologiczny, który często odwiedzaliśmy, ale właściciel został niestety zmuszony do wystawienia go na sprzedaż. Przez długi czas szukaliśmy czegoś sensownego i użytecznego, czym mogliśmy się zająć w życiu. Planowaliśmy rozpocząć działalność, lokalizacja pojawiła się sama, a forma nabrała konkretnego kształtu. Zawód sprzedawcy był dla nas obojga bardzo odległy, ale 19 stycznia 2019 roku przejęliśmy mały sklep z pozostałymi zapasami i to tutaj zaczęła się pisać historia naszej rodzinnej firmy Zöld Blokk (Zielony Blok). Był to pierwszy sklep bez opakowań w Peczu i jeden z pierwszych w kraju.

Márton Kállai, HU

On the trace of climate change

On the trace of climate change is a story about efforts made to detect and understand how climate change is affecting the different fields of our life. In general, there are two main issues, global warming and loss of rainfall. In Hungary temperature rising is causing mild winters with the disappearing of snowfall and frosty days. This is changing species of our environment. So does the loss of rainfall which comes with an uneven distribution, resulting a two-month long drought period last summer.

The story started as a documentation of the Hungarian meteorological services. It has quite a long history and regular data collection starting from 1870. However, to see the trends behind the numbers and data I had to look further. I started to follow the work of environmental researchers, ecologists, dendrologist and biologists, who's research or experiment is strongly connected to climate change. Our warming environment seems to change much faster than we would normally think. Migrating birds are bringing in foreign seeds that could not survive before, but under this condition can take the place of indigenous plant species. Warming lakes are home to invasive fish species that change the long existing ecosystem. Changes in rainfall also change plants, the typical Hungarian grassland can lose the indigenous grass species due to drought, they tend to be replaced my invasive ones, more adaptable to future conditions. During the story I followed the scientists meanwhile their actual research, creating a documentary essay about them at work.

All the situations are real and all the action that can be seen was part of a measurement, research or experiment.

Na stope klimatických zmien

On the trace of climate change je príbehom o snahe zistiť a pochopiť, ako klimatické zmeny ovplyvňujú rôzne oblasti nášho života. Vo všeobecnosti ide o dva hlavné problémy, globálne otepľovanie a úbytok zrážok. V Maďarsku zvyšovanie teploty spôsobuje mierne zimy s miznúcimi snehovými pokrývkami a mrazivými dňami. Tým sa mení naše životné prostredie. Rovnako prichádzame aj o zrážky, ktoré sú čoraz nerovnomernejšie, čo malo za následok dvojmesačné obdobie sucha počas minulého leta.

Príbeh sa začal ako dokumentácia maďarskej meteorologickej služby. Má pomerne dlhú históriu a pravidelný zber údajov začínajúci v roku 1870. Aby som však videl trendy, ktoré sa skrývajú za číslami a údajmi, musel som sa pozrieť ďalej. Začal som sledovať prácu výskumníkov v oblasti životného prostredia, ekológov, dendrológov a biológov, ktorých výskum alebo experiment je silne spojený so zmenou klímy. Zdá sa, že naše otepľujúce sa životné prostredie sa mení oveľa rýchlejšie, ako sme si mysleli. Sťahovavé vtáky k nám vždy prinášali semená rastlín z iných krajín, ktoré tu predtým nemohli prežiť. No teraz, za týchto podmienok môžu nahradiť pôvodné druhy našich rastlín. V otepľujúcich sa jazerách sa objavujú invázne druhy rýb, ktoré menia dlho existujúci ekosystém. Zmeny v zrážkach menia aj rastliny, typické maďarské lúky môžu v dôsledku sucha stratiť pôvodné druhy tráv a byť nahradené invazívnymi rastlinami, ktoré sa vedia lepšie prispôsobiť novým podmienkam. Počas tvorby môjho príbehu som tiež sledoval vedcov pri ich aktuálnom výskume a vytvoril som dokumentárnu esej o ich práci.

Všetky zachytené situácie sú skutočné a všetky činnosti, ktoré možno vidieť, boli súčasťou merania, výskumu alebo experimentu.

Az éghajlatváltozás nyomában

A klímaváltozás nyomában egy olyan történet, ami arról szól, hogy milyen erőfeszítéseket teszünk a klímaváltozás azonosítására és megértésére, illetve, hogy hogyan hat életünk különböző területeire. Általánosságban két fő kérdésről van szó, a globális felmelegedésről és a csapadék csökkenéséről. Magyarországon a hőmérséklet emelkedése enyhe teleket okoz a hóesés és a fagyos napok eltűnése mellett. Ez megváltoztatja a környezetünkben lévő fajokat. Ugyanígy az egyenetlen eloszlású, csökkenő mennyiségű csapadék, aminek hatására tavaly nyáron két hónapos aszályos időszak következett be.

A történet a magyar meteorológiai szolgálat dokumentációjaként indult. A szolgálatnak meglehetősen hosszú története és rendszeres adatgyűjtése van 1870-től kezdődően. Ahhoz azonban, hogy a számok és adatok mögött rejlő tendenciákat meglássam, tovább kellett kutatnom. Elkezdtem követni olyan környezetkutatók, ökológusok, dendrológusok és biológusok munkáját, akiknek a kutatása vagy kutatása erősen kapcsolódik a klímaváltozáshoz. Úgy tűnik, hogy a felmelegedő környezetünk sokkal gyorsabban változik, mint azt általában gondolnánk. A vonuló madarak olyan idegenhonos magokat hoznak be, amelyek korábban nem tudtak túlélni, de ilyen körülmények között átvehetik az őshonos növényfajok helyét. A felmelegedő tavakban inváziós halfajok élnek, amelyek megváltoztatják a régóta ott található ökoszisztémát. A csapadék változásai is megváltoztatják a növényeket, a jellegzetes magyar gyepterületekről az aszály miatt eltűnhetnek az őshonos fűfajok, melyek helyét az inváziós, a jövőbeli körülményekhez jobban alkalmazkodó fajok veszik át. A történet során végigkövettem a tudósok aktuális kutatásait, dokumentarista esszét készítettem róluk munka közben.

Minden szituáció valós, és az összes látható tevékenység egy-egy mérés, kutatás vagy kísérlet része volt.

Na stopě klimatických změn

On the trace of climate change je příběhem o snaze zjistit a pochopit, jak klimatické změny ovlivňují různé oblasti našeho života. Obecně se jedná o dva hlavní problémy – globální oteplování a nedostatek srážek. V Maďarsku zvyšování teploty způsobuje mírné zimy s mizející sněhovou pokrývkou a mrazivými dny. Tím se mění naše životní prostředí. Stejně tak přicházíme o srážky, které jsou stále nerovnoměrnější, což mělo za následek dvouměsíční období sucha během minulého léta.

Příběh začal jako dokumentace maďarské meteorologické služby. Má poměrně dlouhou historii a pravidelný sběr údajů začínající v roce 1870. Nicméně abych viděl trendy, které se skrývají za čísly a údaji, musel jsem se podívat dál. Začal jsem sledovat práci výzkumníků v oblasti životního prostředí, ekologů, dendrologů a biologů, jejichž výzkum nebo experimenty jsou silně spojeny se změnou klimatu. Zdá se, že naše oteplující se životní prostředí se mění mnohem rychleji, než jsme si mysleli. Stěhovaví ptáci nám vždy přinášeli semena rostlin z jiných zemí, které zde předtím nemohly přežít. Ale nyní za těchto podmínek mohou nahradit původní druhy našich rostlin. V oteplujících se jezerech se objevují invazivní druhy ryb, které mění dlouho existující ekosystém. Změny v srážkách mají na rostlinnou skladbu také výrazný vliv. Typické maďarské louky mohou v důsledku sucha ztratit původní druhy trav a být nahrazeny invazivními rostlinami, které se dokáží lépe přizpůsobit novým podmínkám. Během tvorby mého příběhu jsem také sledoval vědce při jejich aktuálním výzkumu a vytvořil jsem dokumentární esej o jejich práci.

Všechny zachycené situace jsou skutečné a veškeré činnosti, které lze vidět, byly součástí měření, výzkumu nebo experimentu.

Na tropie zmian klimatycznych

„Na tropie zmian klimatycznych" to opowieść o dążeniu do odkrycia i zrozumienia, w jaki sposób zmiany klimatu wpływają na różne obszary naszego życia. Ogólnie rzecz biorąc, istnieją dwa główne problemy: globalne ocieplenie i coraz mniejsze opady. Na Węgrzech rosnące temperatury skutkują łagodnymi zimami ze znikającą pokrywą śnieżną i zmniejszoną liczbą mroźnych dni. To zmienia nasze środowisko naturalne. Tracimy również na ilościach opadów deszczu, które są coraz bardziej nieregularne, co doprowadziło do dwumiesięcznej suszy zeszłego lata.

Opowieść rozpoczęła się jako dokumentacja węgierskiej służby meteorologicznej. Ma stosunkowo długą historię – regularne gromadzenie danych rozpoczęło się w 1870 roku. Ale aby zobaczyć trendy kryjące się za liczbami i danymi, musiałem szukać głębiej. Zacząłem śledzić pracę badaczy środowiska, ekologów, dendrologów i biologów, których badania lub eksperymenty są silnie związane ze zmianami klimatu. Nasze ocieplające się środowisko wydaje się zmieniać znacznie szybciej niż myśleliśmy. Ptaki wędrowne zawsze przynosiły nam nasiona roślin z innych krajów, które wcześniej nie mogły tu wyrosnąć. Teraz, w tych warunkach, mogą one zastąpić rodzime gatunki roślin. Inwazyjne gatunki ryb pojawiają się w ocieplających się jeziorach, zmieniając istniejący od dawna ekosystem. Zmiany opadów deszczu zmieniają również rośliny; typowe węgierskie łąki mogą stracić rodzime gatunki traw z powodu suszy i zostać zastąpione przez rośliny inwazyjne, które są w stanie lepiej przystosować się do nowych warunków. Tworząc swoją opowieść śledziłem również naukowców w czasie ich bieżących badań i opracowałem esej dokumentalny o ich pracy.

Wszystkie uchwycone sytuacje są rzeczywiste, a wszystkie widoczne działania były częścią pomiarów, badań lub eksperymentów.

Hungary, Földes, 12. 01. 2023.
Ádám Lovas-Kiss bird researcher places decoys to help bird observation Abstract: Migratory waterfowl are important endozoochory vectors for a range of plants lacking fleshy fruits. Our aim was to study the critical question of how endozoochory rates change throughout the annual cycle, and how this relates to plant life-form and phenology.
© Márton Kállai

Maďarsko, Földes, 12. 01. 2023.
Ádám Lovas-Kiss, výskumník vtákov, umiestňuje vábničky, ktoré pomáhajú pri pozorovaní vtákov. Abstrakt: Migrujúce vodné vtáctvo je dôležitým prenášačom endozoochórie pre celý rad rastlín, ktoré nemajú dužnaté plody. Naším cieľom bolo preskúmať zásadnú otázku, a to ako sa mení miera endozoochórie počas ročného cyklu a ako tento fakt súvisí so životnou formou a fenológiou rastlín.
© Márton Kállai

Magyarország, Földes, 2023. 01. 12.
Lovas-Kiss Ádám madárkutató a madármegfigyelés elősegítése érdekében csalétket helyez ki. Összefoglaló: A vándorló vízimadarak fontos endozoochor (tápcsatornán keresztül magterjesztésben szerepet játszó) szervezetek számos húsos terméssel nem rendelkező növény számára. Azt a kritikus kérdést célozzuk megvizsgálni, hogy hogyan változik az endozoochória aránya az éves ciklus során, és ez hogyan függ össze a növények életformájával és fenológiájával.
© Kállai Márton

Maďarsko, Földes, 12. 01. 2023.
Ádám Lovas-Kiss, výskumník ptáků, umisťuje návnady, které pomáhají při pozorování ptáků. Abstrakt: Migující vodní ptactvo je důležitým přenašečem endozoochorie pro celou řadu rostlin, které nemají dužnaté plody. Naším cílem bylo prozkoumat zásadní otázku, jak se mění míra endozoochorie během ročního cyklu a jak tento fakt souvisí se životní formou a fenologií rostlin.
© Márton Kállai

Węgry, Földes, 12. 01. 2023 r.
Ádám Lovas-Kiss, badacz ptaków, umieszcza wabiki, aby pomóc w obserwacji ptaków. Abstrakt: Wędrowne ptactwo wodne jest ważnym wektorem endozoochorii dla szeregu roślin, które nie mają mięsistych owoców. Naszym celem było zbadanie fundamentalnej kwestii, w jaki sposób tempo endozoochorii zmienia się w cyklu rocznym i jak ten fakt ma się do formy życia i fenologii roślin.
© Márton Kállai

Hungary, Szeged, 05. 10. 2020.
Weather balloon released automatically at Szeged main meterology station.
© Márton Kállai

Maďarsko, Szeged, 05. 10. 2020.
Meteorologický balón vypustený automaticky na hlavnej meteorologickej stanici v Szegede.
© Márton Kállai

Magyarország, Szeged, 2020. 10. 05.
Automatikusan felbocsátott meteorológiai ballon a szegedi meteorológiai állomáson.
© Kállai Márton

Maďarsko, Szeged, 05. 10. 2020.
Meteorologický balón vypustený automaticky na hlavnej meteorologickej stanici v Szegedu.
© Márton Kállai

Węgry, Szeged, 05. 10. 2020 r.
Balon meteorologiczny wystrzelony automatycznie z głównej stacji meteorologicznej w Szeged.
© Márton Kállai

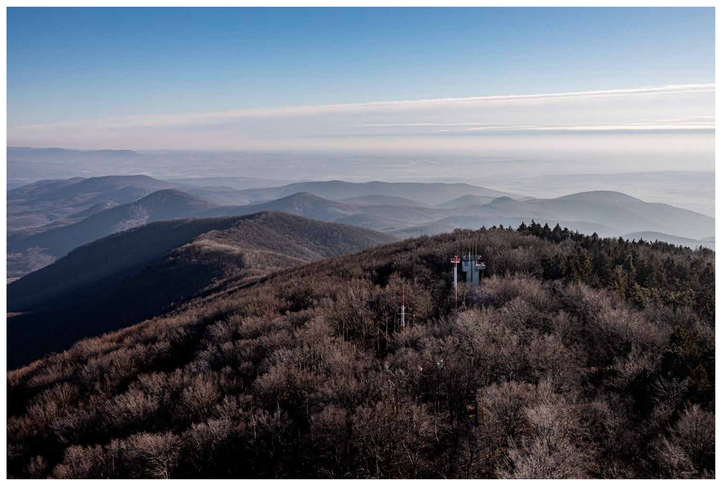

Hungary, Kékestető, 11. 01. 2022.
View of Mátra mountains and the tower of the meteorology station on the highest point of Hungary.
© Márton Kállai

Maďarsko, Kékestető, 11. 01. 2022.
Pohľad na pohorie Mátra a vežu meteorologickej stanice na najvyššom bode Maďarska.
© Márton Kállai

Magyarország, Kékestető, 2022. 01. 11.
Kilátás a Mátra-hegységre és a meteorológiai állomás tornyára Magyarország legmagasabb pontjáról. © Márton Kállai

Maďarsko, Kékestető, 11. 01. 2022.
Pohled na pohoří Mátra a věž meteorologické stanice na nejvyšším bodě Maďarska.
© Márton Kállai

Węgry, Kékestető, 11. 01. 2022 r.
Widok na góry Mátra i wieżę stacji meteorologicznej w najwyższym punkcie Węgier.
© Márton Kállai

Hungary, Sopronhorpács, 11. 11. 2022. Balázs Csitkovics, civilian scientist, member of the social observer network at the former agricultural research glass house. Social observer network provides daily meteorological data for the Hungarian meteorological services with approved equipment.
© Márton Kállai

Maďarsko, Sopronhorpács, 11. 11. 2022. Balázs Csitkovics, civilný vedec, člen sociálnej siete pozorovateľov v bývalom poľnohospodárskom výskumnom skleníku. Sieť spoločenských pozorovateľov denne poskytuje meteorologické údaje pre maďarské meteorologické služby so schváleným vybavením.
© Márton Kállai

Magyarország, Sopronhorpács, 2022. 11. 11. Csitkovics Balázs, civil tudós, az egykori mezőgazdasági kutató üvegházban a társadalmi megfigyelőhálózat tagja. A társadalmi megfigyelőhálózat naponta szolgáltat engedélyezett eszközökkel meteorológiai adatokat az Országos Meteorológiai Szolgálat számára.
© Kállai Márton

Maďarsko, Sopronhorpács, 11. 11. 2022. Balázs Csitkovics, civilní vědec, člen sociální sítě pozorovatelů v bývalém zemědělském výzkumném skleníku. Síť společenských pozorovatelů denně poskytuje meteorologické údaje pro maďarské meteorologické služby se schváleným vybavením.
© Márton Kállai

Węgry, Sopronhorpács, 11. 11. 2022 r. Balázs Csitkovics, naukowiec społeczny, członek sieci obserwatorów społecznych w byłej szklarni badań rolniczych. Sieć obserwatorów społecznych dostarcza codziennie węgierskim służbom meteorologicznym dane pozyskane przy użyciu certyfikowanego sprzętu.
© Márton Kállai

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Hungary, Feneketlen lake, Budapest, 21. 03. 2023. Andrew Hamer and his colleague at work. Thier project aims to examine the effect of urbanisation and roads, climate change and invasive fish on amphibian communities in ponds distributed around Budapest. © Márton Kállai

Madarsko, jazero Feneketlen, Budapešť, 21. 03. 2023. Andrew Hamer a jeho kolega pri práci. Cieľom projektu Thier je preskúmať vplyv urbanizácie a ciest, klimatických zmien a invázných rýb na spoločenstvá obojživelníkov v rybníkoch rozmiestnených v okolí Budapešti. © Márton Kállai

Magyarország, Feneketlen-tó, Budapest, 2023. 03. 21. Andrew Hamer és kolégája munka közben. Projektjük célja, hogy megvizsgálják az urbanizáció és az utak, a klímaváltozás, valamint az invázós halak hatását a Budapest körüli tavakban élő kétéltű közösségekre. © Kállai Márton

Madarsko, jezero Feneketlen, Budapešť, 21. 03. 2023. Andrew Hamer a jeho kolega pri práci. Cieľom projektu Thier je preskúmať vplyv urbanizácie a ciest, klimatických zmien a invázných rýb na spoločenstvá obojživelníkov v rybníkoch rozložených v okolí Budapešti. © Márton Kállai

Węgry, jezioro Feneketlen, Budapeszt, 21. 03. 2023 r. Andrew Hamer i jego kolega przy pracy. Celem projektu Thier jest zbadanie wpływu urbanizacji i dróg, zmian klimatycznych i inwazyjnych ryb na płazy żyjące w stawach wokół Budapesztu.

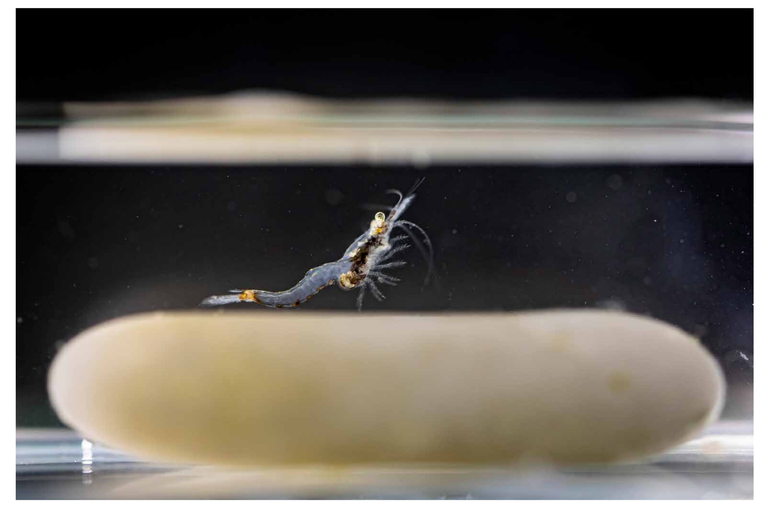

Hungary, Budapest, 27. 01. 2023. Mátyás Árvai dendrologists observes a slice of oak tree in the dendro laboratory at Eötvös Loránd University. © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, Budapešť, 27. 01. 2023. Dendrológ Mátyás Árvai pozoruje odrezaný plát duba v dendrologickom laboratóriu na Univerzite Eötvösa Lóránda. © Márton Kállai

Magyarország, Budapest, 2023. 01. 27. Árvai Mátyás dendrológus egy tölgyfa szeletet figyell az Eötvös Loránd Tudományegyetem dendrológiai laboratóriumában. © Kállai Márton

Madarsko, Budapešť, 27. 01. 2023. Dendrológ Mátyás Árvai pozoruje odrezaný plát dubu v dendrologickej laboratórii na Univerzite Eötvöse Lóránda. © Márton Kállai

Węgry, Budapeszt, 27. 01. 2023 r. Dendrolog Mátyási Árvai obserwuje ścięty płat dębu w laboratorium dendrologicznym na Uniwersytecie Eötvösa Lóránda. © Márton Kállai

Hungary, Budapest. 27. 01. 2023. Mátyás Árvai in the laboratory of Ecology research center during a research by Varsha Rani. © Márton Kállai

Madarsko, Budapešť. 27. 01. 2023. Mátyás v laboratóriu Výskumného centra ekológie počas výskumu Varsha Raniho. © Márton Kállai

Magyarország, Budapest. 2023. 01. 27. Mátyás az Ökológiai Kutatóközpont laboratóriumában Varsha Rani kutatása során. © Kállai Márton

Madarsko, Budapešť. 27. 01. 2023. Mátyás v laboratóriu Výskumného centra ekológie počas výskumu Varsha Raniho. © Márton Kállai

Węgry, Budapeszt. 27. 01. 2023 r. Mátyás w laboratorium Centrum badań Ekologicznych podczas badań Varshy Rani. © Márton Kállai

Hungary, Budapest, 27. 01. 2023. Mátyás Árvai dendrologists observes a slice of oak tree in the dendro laboratory at Eötvös Loránd University. © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, Budapešť, 27. 01. 2023. Dendrológ Mátyás Árvai pozoruje odrezaný plát duba v dendrologickom laboratóriu na Univerzite Eötvösa Lóránda. © Márton Kállai

Magyarország, Budapest, 2023. 01. 27. Árvai Mátyás dendrológus egy tölgyfa szeletet figyell az Eötvös Loránd Tudományegyetem dendrológiai laboratóriumában. © Kállai Márton

Madarsko, Budapešť, 27. 01. 2023. Dendrológ Mátyás Árvai pozoruje odrezaný plát dubu v dendrologickej laboratórii na Univerzite Eötvöse Lóránda. © Márton Kállai

Węgry, Budapeszt, 27. 01. 2023 r. Dendrolog Mátyási Árvai obserwuje ścięty płat dębu w laboratorium dendrologicznym na Uniwersytecie Eötvösa Lóránda. © Márton Kállai

Hungary, Kelemen szék Salt lake 23. 02. 2023. A group of Attila Szabó microbiologists at work place gas collector buckets on the surface of the lake. Inland aquatic systems are known to contribute significantly to terrestrial greenhouse gas emissions. However, studies on carbon emission in saline, alkaline lakes are scarce, despite their total global water volume being comparable to that of freshwater lakes. The FizzingSoda project set out to measure the gas exchange of various alkaline lakes and to study the inhabiting microscopic organisms to understand how they affect the gas turnover between the water surface and the atmosphere. The project highlighted the importance of these systems in terrestrial greenhouse gas emissions and the possibilities of utilising their microbiota in atmospheric carbon capture and processing. © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, soľné jazero Kelemen szék 23. 02. 2023. Skupina mikrobiológov Attilu Szabóa pri práci umiestňuje na hladinu jazera vedrá na zber plynu. Je známe, že vnútrozemské vodné systémy významne prispievajú k emisiám skleníkových plynov na pevnine. Štúdií o emisiách uhlíka v slaných alkalických jazerách je však málo, a to napriek tomu, že ich celkový globálny objem vody je porovnateľný s objemom sladkovodných jazier. Projekt FizzingSoda si stanovil za cieľ merať výmenu plynov v rôznych alkalických jazerách a študovať mikroskopické organizmy, ktoré v nich žijú, aby sme pochopili, ako ovplyvňujú výmenu plynov medzi vodnou hladinou a atmosférou. Projekt poukázal na význam týchto systémov v pozemných emisiách skleníkových plynov a na možnosti využitia ich mikrobioty pri zachytávaní a spracovaní atmosférického uhlíka. © Márton Kállai

Magyarország, Kelemen-széki sós tó 2023. 02. 23. Szabó Attila mikrobiológus csoportja munka közben gázgyűjtő vödröket helyez el a tó felszínén. A szárazföldi vízi rendszerek közismertek jelentősen hozzájárulnak a szárazföldi üvegházhatású gázok kibocsátásához. A sós, sáros tavak szén-dioxid-kibocsátásáról azonban kevés tanulmány született, annak ellenére, hogy teljes globális vízkészletük az édesvízi tavakéhoz hasonló. A FizzingSoda projekt célja a különböző sáros tavak gázcserélődnek mérése és a bennük élő mikroszkopikus élőlények tanulmányozása volt annak érdekében, hogy megértsük, hogyan befolyásolják a vízfelszín és a légkör közötti gázcserefolyamatot. A projekt rávilágított e rendszerek fontosságára a szárazföldi üvegházhatású gázkibocsátásban, valamint arra, hogy mikként lehet az itt található mikrobákat a légköri szén-dioxid megkötésében és feldolgozásában hasznosítani. © Kállai Márton

Madarsko, soľné jazero Kelemen szék, 23. 02. 2023. Skupina mikrobiológov Attilu Szabóa pri práci umiestňuje na hladinu jazera kýble pre zber plynu. Je známe, že vnútrozemské vodné systémy významne prispievajú k emisiám skleníkových plynov na pevnine. Štúdií o emisiách uhlíka v slaných alkalických jazerách je však málo, přestože jejich celkový globální objem vody je srovnatelný s objemem sladkovodních jezer. Projekt FizzingSoda si klade za cíl měřit výměnu plynů v různých alkalických jezerech a studovat mikroskopické organismy, které v nich žijí, abychom porozuměli, jak ovlivňují výměnu plynů mezi vodní hladinou a atmosférou. Projekt poukázal na význam těchto systémů v pozemních emisích skleníkových plynů a na možnosti využití jejich mikrobioty při zachytávání a zpracování atmosférického uhlíku. © Márton Kállai

Węgry, słone jezioro Kelemen szék 23. 02. 2023 r. Grupa mikrobiologów Attili Szabó przy pracy umieszcza wiadra na powierzchni jeziora w celu zebrania gazu. Wiadomo, że systemy wód śródlądowych znacząco przyczyniają się do emisji gazów cieplarnianych na lądzie, istnieje jednak niewiele badań dotyczących emisji dwutlenku węgla w słonych jeziorach alkalicznych, mimo że ich całkowita globalna objętość wody jest porównywalna z objętością jezior słodkowodnych. Projekt FizzingSoda miał na celu zmierzenie wymiany gazowej w różnych jeziorach alkalicznych i zbadanie mikroskopijnych organizmów, które w nich żyją, aby zrozumieć, w jaki sposób wpływają one na wymianę gazów między powierzchnią wody a atmosferą. Projekt podkreślił znaczenie tych systemów w emisji gazów cieplarnianych na lądzie oraz potencjał ich mikroflory do wychwytywania i przetwarzania węgla atmosferycznego. © Márton Kállai

Hungary, Debrecen, Fancsika II Reservoir, 28. 03. 2023. Béres Viktória biologist at work. © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, nádrž Debrecen, Fancsika II, 28. 03. 2023. Biologička Béres Viktória pri práci. © Márton Kállai

Magyarország, Debrecen, Fancsika II víztározó, 2023. 03. 28. Béres Viktória biológus munka közben. © Kállai Márton

Madarsko, nádrž Debrecín, Fancsika II, 28. 03. 2023. Biológ Béres Viktória při práci. © Márton Kállai

Węgry, zbiornik Debreczyn, Fancsika II, 28. 03. 2023 r. Biolożka Béres Viktória przy pracy. © Márton Kállai

Hungary, Debrecen, 28. 03. 2023. Microscopic image taken with photo camera of the collected algae's samples at the Laboratory of Ecologic research centre of Debrecen. Almost 60% of the streams and rivers worldwide cease to flow at least once a year. Intermittent streams are also becoming natural in the Carpathian Basin. According to the Water Framework Directive, biologists must assess the ecological status of these waters, but there are no protocols or standards for this yet. Benthic diatoms play a key role in these ecosystems and are suitable tools for assessing ecological status. © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, Debrecen, 28. 03. 2023. Mikroskopická snímka odobratých vzoriek rias z Laboratória ekologického výskumu v Debrecíne urobená pomocou fotokamery. Takmer 60 % potokov a riek na celom svete aspoň raz ročne prestane tiecť. Prerušované toky sa stávajú prirodzenými aj v Karpatskej kotline. Podľa rámcovej smernice o vode musia biológovia hodnotiť ekologický stav týchto vôd, ale zatiaľ na to neexistujú žiadne protokoly ani normy. Bentické diatómy zohrávajú v týchto ekosystémoch kľúčovú úlohu a sú vhodným nástrojom na hodnotenie ekologického stavu. © Kállai-Márton

Magyarország, Debrecen, 2023. 03. 28. A Debreceni Ökológiai Kutatóközpont laboratóriumában a begyűjtött algamintákról fénykép ezőgéppel készített mikroszkópos felvétel. A világ patakjainak és folyóinak közel 60%-a évente legalább egyszer nem folyik. Az időszakos patakok a Kárpát-medencében is egyre természetesebbé válnak. A Víz Keretirányelv szerint a biológusoknak értékelést kell készíteniük ezekben a vizekben az ökológiai állapotról, de erre még nincsenek protokollok és szabványok. A bentikus diatómák kulcsszerepet játszanak ezekben az ökoszisztémákban és alkalmasak az ökológiai állapot értékelésére. © Kállai-Márton

Madarsko, Debrecín, 28. 03. 2023. Mikroskopický snímek odebraných vzorků řas z Laboratoře ekologického výzkumu v Debrecínu pořízený pomocí fotokamery. Téměř 60 % potoků a řek na celém světě jednou ročně přestane téct. Přerušované toky se stávají přirozenými i v Karpatské kotlině. Podle rámcové směrnice o vodě musejí biologové hodnotit ekologický stav těchto vod, ale zatím na to neexistují žádné protokoly ani normy. Bentické diatomy hrají v těchto ekosystémech klíčovou roli a jsou vhodným nástrojem pro hodnocení ekologického stavu. © Kállai-Márton

Węgry, Debreczyn, 28. 03. 2023 r. Mikroskopowe zdjęcie próbek glonów pobranych z Debreczyńskiego Laboratorium Badań Ekologicznych w Debreczynie, wykonane kamerą. Prawie 60% strumieni i rzek na całym świecie przynajmniej raz w roku przestaje płynąć. Przepływy przerywane stają się oddziennością również w Kotlinie Karpackiej. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną biolodzy muszą ocenić stan ekologiczny tych wód, ale nie ma jeszcze protokołów ani norm w tym zakresie. Okrzemki bentosowe odgrywają kluczową rolę w tych ekosystemach i są użytecznym narzędziem do oceny stanu ekologicznego. © Kállai-Márton

Hungary, Fülöpháza field experiment, Fülöpháza 05. 04. 2023. Kröel-Dulay György leader of ExDrain climate change experiment, a field experiment combining two major components of changing climate: extreme events and moderate changes in the means. The overall objective of the research is to assess experimentally the separate and interactive effects of a single extreme drought and chronic alteration of precipitation (rain removal or addition). © Márton Kállai /NOOR

Madarsko, pokus v teréne Fülöpháza, Fülöpháza 05. 04. 2023. Kröel-Dulay György, vedúci experimentu zmeny klímy ExDrain, terénneho experimentu, ktorý kombinuje dve hlavné zložky meniacej sa klímy: extrémne udalosti a mierne zmeny prostredkov. Celkovým cieľom výskumu je experimentálne posúdiť samostatné a interaktívne účinky jedného extrémneho sucha a chronickej zmeny zrážok (odstránenie alebo pridanie dažďa). © Márton Kállai

Magyarország, Fülöpházi terepi kísérlet, Fülöpháza, 2023. 04. 05. Kröel-Dulay György az ExDrain klímaváltozási kísérlet vezetője, egy olyan terepkísérlet, amely a változó éghajlat két fő komponensét ötvözi: a szélsőséges eseményeket és a mérsékelt változásokat az átlagokban. A kutatás átfogó célja, hogy kísérletileg értékelje egy egyszeri szélsőséges aszály és a csapadék krónikus változásának (esővesztés vagy adagolás) különálló és interaktív hatását. © Kállai Márton

Madarsko, pokus v terénu Fülöpháza, Fülöpháza, 05. 04. 2023. Kröel-Dulay György, vedúci experimentu zmeny klímy ExDrain, terénneho experimentu, ktorý kombinuje dvě hlavní složky měnícího se klimatu: extrémní události a mírné změny prostředí. Celkovým cílem výzkumu je experimentálně posoudit samostatné a interaktivní účinky jednoho extrémního sucha a chronické změny srážek (odstranění nebo přidání deště). © Márton Kállai

Węgry, próba terenowa Fülöpháza, Fülöpháza 05. 04. 2023 r. Kröel-Dulay György, kierownik eksperymentu zmiany klimatu ExDrain, eksperymentu terenowego, który łączy dwa główne elementy zmieniającego się klimatu: ekstremalne wydarzenia i umiarkowane zmiany środków. Ogólnym celem badań jest eksperymentalna ocena oddzielnych i interaktywnych skutków pojedynczej ekstremalnej suszy i chronicznej zmiany ilości opadów (jonik lub intensyfikacja opadów deszczu). © Márton Kállai

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

05-04-2023,
Jozef Halasz checks plants
at the biggest Slovak green roof carpet farm
in the village of Veľké Úľany.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023,
Jozef Halász kontroluje rastliny
na najväčšej slovenskej farme zelených kobercov
na streche v obci Veľké Úľany.
© Tomáš Hrivňák

2023. 04. 05.
Jozef Halasz ellenőrzi a növényeket
a legnagyobb szlovákiai zöldtetőszőnyeg farmon
Nagyfödémes (Veľké Úľany) községben.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023.
Jozef Halász kontroluje rastliny
na největší slovenské farmě zelených koberců
na střeše ve vesnici Veľké Úľany.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023 r.
Jozef Halász sprawdza rośliny
na największej słowackiej farmie zielonych dywanów
na dachu w miejscowości Veľké Úľany.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023.
A typical, paved, grocery store parking lot.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023.
Typické, vydláždené, parkovisko pri obchode s potravinami.
© Tomáš Hrivňák

2023. 04. 05.
Egy átlagos, aszfaltozott parkolója.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023. Typické,
dláždené parkoviště u obchodu s potravinami.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023 r.
Typowy, utwardzony parking przy sklepie spożywczym.
© Tomáš Hrivňák

Tomáš Hrivňák, SK

Concrete Consequences

More than half of the world's population now lives in cities and the proportion is only increasing. As the cities continue to grow, pavement and asphalt became indicators of the intensity of human activities and economic development. As a result, the global impervious surfaces have doubled since the 1980s.

Impervious surfaces are defined as surfaces that prevent surface water from penetrating into the ground. Multiple studies have confirmed that the more we pave, the more we contribute to the creation of urban heat islands and other problems.

80 percent of rainwater falling onto the city's pavement runs off into the rivers instead of the local soil. In a natural environment, only about 20 percent of rainwater flows down into the rivers. Ideally, rainwater would stay where it fell, evaporate, and cool the area. However, the lack of contribution to lowering the microclimate temperature is not the sole issue, as the excessive discharge of rainwater into sewer systems can overwhelm them and contaminate the rivers.

To address the issue, micro-scale urban solutions and practices for reconstruction have begun to emerge. Green roofs, permeable pavement, or rainwater harvesting gardens solve many of the problems outlined above, bringing numerous environmental, social, and economic benefits to cities.

Extensive research has proven that solutions like green roofs can help mitigate the effect of urban heat islands, save energy, reduce noise and urban air pollution, retain water, prevent various particles from polluting the portion of rainwater which runs off, etc.
Plants are helpful because they have the ability to use energy from the sun for their biological functions such as photosynthesis, or evaporation, and create a milder microclimate as evapotranspiration cools both the plant foliage and the air around it.

Compared to ordinary black roofs, green roofs provide additional thermal insulation, because of the substrate thickness and the plants help reduce the roof's temperature through evapotranspiration. Energy savings during the cooling season compared to black roofs can reach up to 54 percent in warmer areas but are also effective in cold climates. Apart from reducing rainwater runoff and decreasing the impact on sewerage systems, green roofs also contribute to runoff water quality, decreasing the amount of dust and pollutants that would be sent to the sewer system and the receiving stream.

Betónové dôsledky

Viac ako polovica svetovej populácie žije v súčasnosti v mestách a tento podiel sa neustále zvyšuje. Keďže mestá sa neustále rozrastajú, dlažba a asfalt sa stali ukazovateľmi intenzity ľudských aktivít a hospodárskeho rozvoja. V dôsledku toho sa od 80. rokov 20. storočia celosvetový počet nepriepustných plôch zdvojnásobil.

Nepriepustné povrchy sú definované ako povrchy, ktoré zabraňujú prenikaniu povrchovej vody do pôdy. Viaceré štúdie potvrdili, že čím viac asfaltujeme, tým viac prispievame k vytváraniu mestských tepelných ostrovov a ďalších problémov.

Až 80 % dažďovej vody dopadajúcej na mestskú dlažbu odteká do riek namiesto do miestnej pôdy. V prírodzenom prostredí odteká do riek len približne 20 percent dažďovej vody. V ideálnom prípade by dažďová voda zostávala tam, kde spadla, odparovala sa a ochladzovala oblasť. Nedostatočný príspevanie k zníženiu teploty mikroklímy však nie je jediným problémom, pretože nadmerné vypúšťanie dažďovej vody do kanalizácie môže spôsobiť jej prefaženie a znečistenie riek.

Na riešenie tohto problému sa začali objavovať mestské alternatívy a postupy rekonštrukcie v mikrorozmeroch. Zelené strechy, priepustná dlažba alebo záhrady na zber dažďovej vody riešia mnohé z uvedených problémov a prinášajú mestám mnohé environmentálne, sociálne a hospodárske výhody.

Rozsiahly výskum dokázal, že riešenia ako zelené strechy môžu pomôcť zmierniť účinok mestských tepelných ostrovov, šetriť energiu, znížiť hluk a znečistenie mestského ovzdušia, zadržiavať vodu, zabrániť znečisťovaniu časti odtekajúcej dažďovej vody rôznymi časticami atď.
Rastliny sú užitočné, pretože majú schopnosť využívať energiu zo slnka na svoje biologické funkcie, ako je fotosyntéza alebo vyparovanie. Okrem toho vytvárajú miernejšiu mikroklímu, pretože evapotranspirácia ochladzuje listy rastlín aj vzduch okolo nich.

V porovnaní s bežnými čiernymi strechami poskytujú zelené strechy dodatočnú tepelnú izoláciu, pretože hrúbka substrátu a rastliny pomáhajú znižovať teplotu strechy prostredníctvom evapotranspirácie. Úspora energie počas chladiaceho obdobia v porovnaní s čiernymi strechami môže v teplejších oblastiach dosiahnuť až 54 %, ale je účinná aj v chladnom podnebí. Okrem zníženia odtoku vody a zníženia vplyvu na kanalizačné systémy zelené strechy prispievajú aj ku kvalite zrážkovej vody, čím znižujú množstvo prachu a znečisťujúcich látok, ktoré by sa dostali do kanalizácie a prijímajúceho toku.

Konkrét következmények

Ma már a világ népességének több mint fele városokban él és ez az arány csak növekszik. A városok folyamatos növekedésével a járdák és az aszfalt az emberi tevékenységek és a gazdasági fejlődés intenzitásának indikátorává vált. Ennek következtében a vízzáró felületek globális kiterjedése az 1980-as évek óta megduplázódott.

A vízzáró felületek megakadályozzák, hogy a felszíni víz a talajba jusson. Több tanulmány is megerősítette, hogy minél többet burkolunk, annál inkább hozzájárulunk a városi hőszigetek és más problémák klalakulásához.

A városi járdákra hulló esővíz 80 százaléka a helyszínen lévő talaj helyett a folyókba folyik. Természetes környezetben az esővíznek csak körülbelül 20 százaléka folyik bele a folyókba. Ideális esetben az esővíz ott maradna, ahová lehullott, elpárologna és hűtené a területet. Azonban nem az az egyetlen probléma, hogy nem járul hozzá a mikroklíma hőmérsékletének csökkentéséhez, hanem az esővíz csatornarendszerekbe történő nagyarányú bevezetése túlterhelheti azokat és szennyezheti a folyókat.

A probléma megoldására mikroléptékű települési megoldások és újjáépítési gyakorlatok kezdtek kialakulni. A zöldtetők, az áteresztő járdaburkolatok vagy az esővízgyűjtő kertek a fent vázolt problémák közül sokat megoldanak, és számos környezeti, társadalmi és gazdasági előnnyel járnak a városok számára.

Kiterjedt kutatások bizonyították, hogy az olyan megoldások, mint a zöldtetők, segíthetnek a városi hőszigetek hatásának mérséklésében, energiát takaríthatnak meg, csökkenthetik a zajt és a városi légszennyezést, visszatarthatják a vizet, illetve megakadályozhatják, hogy különböző részecskék szennyezzék az elfolyó esővizet stb.

A növények azért hasznosak, mert képesek a nap energiáját felhasználni biológiai funkcióikhoz, például a fotoszintézishez vagy a párologtatáshoz, és enyhébb mikroklímát teremtenek, mivel a párolgás hűti mind a növény lombozatát, mind a körülötte lévő levegőt is.

A közönséges fekete tetőkhöz képest a zöldtetők további hőszigetelést biztosítanak, az aljzat vastagsága miatt és azért, mert a növények a párologtatás révén segítenek csökkenteni a tető hőmérsékletét. A hűtési szezonban az energiamegtakarítás melegebb területeken akár az 54 százalékot is elérheti a fekete tetőkhöz képest, de hideg éghajlatú területeken is hatékony. A vízek lefolyásának csökkentése és a csatornarendszerekre gyakorolt hatás mérséklése mellett a zöldtetők hozzájárulnak a lefolyó víz minőségéhez is, csökkentve a por és a szennyező anyagok mennyiségét, amelyek a csatornahálózatba és a befogadó patakba kerülnének.

Betonové důsledky

Více než polovina světové populace v současnosti žije ve městech a tento podíl se neustále zvyšuje. S rozrůstáním měst se dlažba a asfalt staly ukazateli intenzity lidských aktivit a hospodářského rozvoje. V důsledku toho se od 80. let 20. století celosvětový počet nepropustných ploch zdvojnásobil.

Nepropustné povrchy jsou definovány jako povrchy, které brání pronikání povrchové vody do půdy. Řada studií potvrdila, že čím více asfaltujeme, tím více přispíváme k vytváření městských tepelných ostrovů a dalších problémů.

Až 80 % dešťové vody dopadající na městskou dlažbu odtéká do řek namísto místní půdy. V přírodním prostředí odtéká do řek pouze přibližně 20 % srážkové vody. V ideálním případě by srážková voda zůstávala tam, kde spadla, odpařovala se a ochlazovala oblast. Nedostatečné přispívání ke snížení teploty mikroklimatu však není jediným problémem, protože nadměrné odvádění dešťové vody do kanalizace může způsobit její přetížení a znečištění řek.

K řešení tohoto problému začaly vznikat městské alternativy a postupy rekonstrukce v mikroměřítku. Zelené střechy, propustná dlažba nebo zahrady pro sběr dešťové vody řeší mnoho z uvedených problémů a přinášejí městům mnoho environmentálních, sociálních a hospodářských výhod.

Rozsáhlý výzkum prokázal, že řešení jako zelené střechy mohou pomoci zmírnit dopady městských tepelných ostrovů, šetřit energii, snížit hluk a znečištění městského ovzduší, zadržovat vodu, zabránit znečišťování části odtékající dešťové vody různými částicemi, atd.
Rostliny jsou užitečné, protože mají schopnost využívat energii ze slunce pro své biologické funkce, jako je fotosyntéza nebo vypařování. Navíc vytvářejí příznivější mikroklima, protože evapotranspirace ochlazuje listy rostlin i vzduch kolem nich.

V porovnání s běžnými tmavými střechami poskytují zelené střechy dodatečnou tepelnou izolaci, protože tloušťka substrátu a rostliny pomáhají snižovat teplotu střechy prostřednictvím evapotranspirace. Úspora energie během chladícího období v porovnání s tmavými střechami může dosáhnout až 54 % v teplejších oblastech, ale je účinná i v chladnějším podnebí. Kromě snížení odtoku vody a snížení vlivu na kanalizační systémy přispívají zelené střechy také ke kvalitě srážkové vody, čímž snižují množství prachu a znečišťujících látek, které by se jinak dostaly do kanalizace a přijímajícího toku.

Betonowe skutki

Ponad połowa światowej populacji żyje obecnie w miastach, a odsetek ten stale rośnie. Wraz z rozwojem miast, nawierzchnia jezdna i asfalt stały się wskaźnikami intensywności działalności człowieka i rozwoju gospodarczego. Na skutek czego od lat 80-tych XX wieku podwoiła się globalna liczba nieprzepuszczalnych powierzchni.

Powierzchnie nieprzepuszczalne są definiowane jako powierzchnie, które zapobiegają przenikaniu wody powierzchniowej do gleby. Wiele badań potwierdziło, że im więcej asfaltujemy, tym bardziej przyczyniamy się do powstawania miejskich wysp ciepła i innych problemów.

Do 80% wody deszczowej spadającej na miejskie chodniki spływa do rzek zamiast do lokalnej gleby. W środowisku naturalnym tylko około 20% wody deszczowej spływa do rzek. W idealnej sytuacji woda deszczowa pozostawałaby tam, gdzie spadła, odparowując i chłodząc obszar. Jednak brak wkładu w obniżenie temperatury mikroklimatu nie jest jedynym problemem, ponieważ nadmierne odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji może powodować przeciążenie i zanieczyszczenie rzek.

W miastach zaczęły pojawiać się pomysły i praktyki odbudowy, które mogłyby rozwiązać ten problem. Zielone dachy, przepuszczalne chodniki lub ogrody zbierające wodę deszczową rozwiązują wiele z tych problemów i przynoszą miastom liczne korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne.

Szeroko zakrojone badania wykazały, że rozwiązania takie jak zielone dachy mogą pomóc w łagodzeniu skutków miejskich wysp ciepła, oszczędzać energię, zmniejszać hałas i zanieczyszczenie powietrza w mieście, zatrzymywać wodę, zapobiegać zanieczyszczaniu części spływającej wody deszczowej przez różne cząsteczki itp. Rośliny są użyteczne, ponieważ mają zdolność wykorzystywania energii słonecznej do swoich funkcji biologicznych, takich jak fotosynteza lub parowanie. Ponadto tworzą łagodniejszy mikroklimat, ponieważ ewapotranspiracja chłodzi zarówno liście roślin, jak i otaczające je powietrze.

W porównaniu z konwencjonalnymi czarnymi dachami, zielone dachy zapewniają dodatkową izolację termiczną, ponieważ grubość podłoża i roślin pomaga obniżyć temperaturę dachu poprzez ewapotranspirację. Zielone dachy w porównaniu do czarnych, mogą w sezonie chłodu zaoszczędzić nawet 54% w cieplejszych regionach, ale są również skuteczne w zimnym klimacie. Oprócz zmniejszenia odpływu i wpływu na systemy kanalizacyjne, zielone dachy przyczyniają się również do poprawy jakości wody deszczowej, zmniejszając ilość pyłu i zanieczyszczeń, które dostałyby się do systemu kanalizacyjnego i wodnych toków.

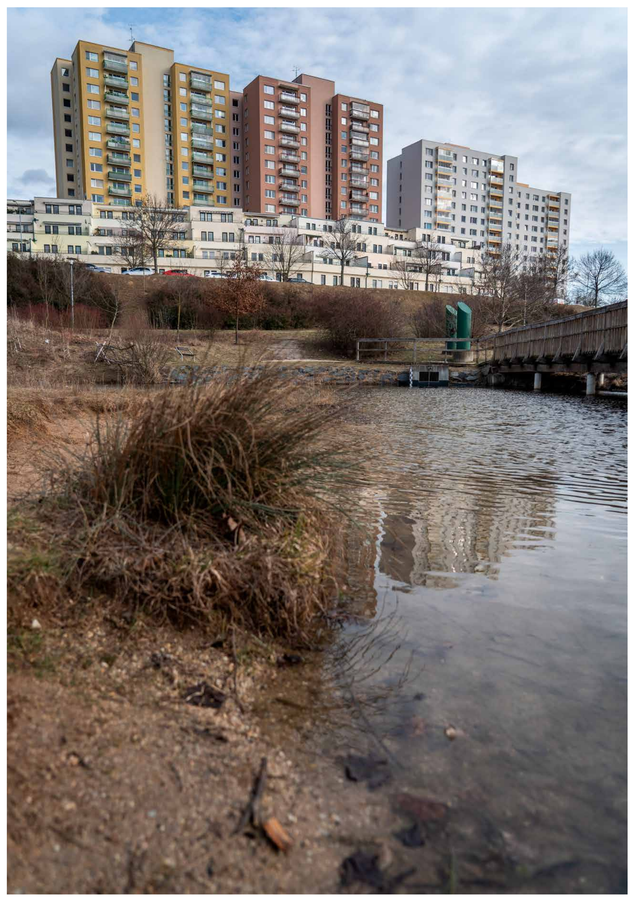

18. 02. 203.
A pond helps to cool
the area of a typical
socialist development of Nový
Lískovec in Brno, Czech Republic.
The pool of water has room
to grow and collect rainwater
during flash storms.
© Tomáš Hrivňák

18. 02. 2023.
Rybník pomáha ochladzovať
oblasť typickej socialistickej
zástavby Nového Lískovca
v Brne v Českej republike.
Vodná nádrž má priestor na rast
a zhromažďovanie dažďovej
vody počas bleskových búrok.
© Tomáš Hrivňák

2023. 02. 18.
Egy tó segít hűsíteni
a csehországi Brünnben (Brno)
található Nový Lískovec városrész
tipikus, szocialista beépítésű
területét. A víztároló tud még
növekedni és összegyűjti az
esővizet a viharok idején. ©
Tomáš Hrivňák

18. 02. 2023.
Rybník pomáhá ochlazovat
oblast typické socialistické
zástavby Nový Lískovec v Brně
v České republice. Vodní
nádrž má prostor pro růst
a shromažďování dešťové vody
během bleskových bouřek.
© Tomáš Hrivňák

18. 02. 2023 r.
Staw pomaga schłodzić
obszar charakterystycznego
socjalistycznego osiedla Nový
Lískovec w Brnie w Czechach.
Zbiornik ma miejsce na rozwój
i gromadzenie wody burzowej
podczas burz z piorunami.
© Tomáš Hrivňák

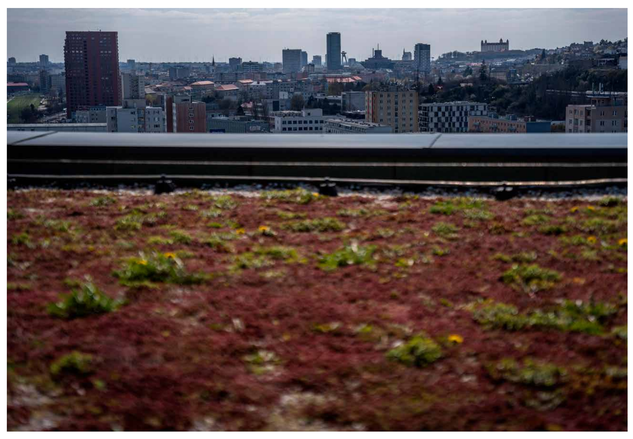

05. 04. 2023.
Extensive green roofs
with soil thicknesses of 6 to 20
centimeters are some of the
most cost-effective solutions.
Plants like mosses, grasses, and
wildflowers that can withstand
high temperatures are
typically used.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023.
Rozsáhlé zelené střechy
s hrubkou půdy 6 až
20 centimetrů patří
k nejúspornějším řešením.
Zvyčajne sa používajú rastliny
ako machy, trávy a divoké
kvety, ktoré odolávajú vysokým
teplotám.
© Tomáš Hrivňák

2023. 04. 05.
A 6-20 centiméteres
talajvastagsággal
rendelkező extenzív zöldtetők
a legköltséghatékonyabb
megoldások közé tartoznak.
Általában olyan növényeket,
például mohákat, füvet,
és vadvirágokat használnak,
amelyek bírják a magas
hőmérsékletet.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023.
Rozsáhlé zelené střechy
s tloušťkou půdy 6 až 20
centimetrů patří
k nejúspornějším řešením.
Obvykle se používají rostliny jako
mechy, trávy a divoké květiny,
které odolávají
vysokým teplotám.
© Tomáš Hrivňák

05. 04. 2023 r.
Rozległe zielone dachy
o grubości gleby od 6 do
20 centymetrów należą do
najoszczędniejszych rozwiązań.
Zwykle stosuje się rośliny takie
jak mchy, trawy i dzikie kwiaty,
które mogą wytrzymać
wysokie temperatury.
© Tomáš Hrivňák

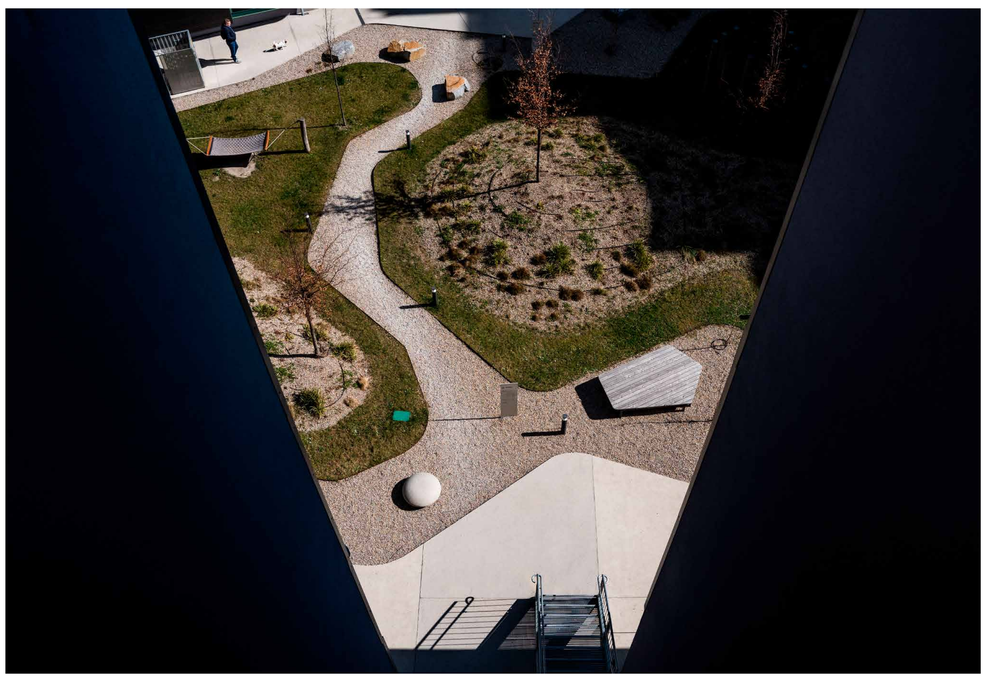

18. 03. 2023.
A rain collecting yard in between
apartment buildings in a new neighbourhood
of Aspern, Vienna.
© Tomáš Hrivňák

18. 03. 2023.
Zberný dvor na dažďovú vodu
medzi bytovými domami v novej štvrti
Aspern vo Viedni.
© Tomáš Hrivňák

2023. 03. 18.
Egy esővízgyűjtő udvar a lakóházak
között Aspern új városrészében,
Bécsben.
© Tomáš Hrivňák

18. 03. 2023.
Sběrný dvůr na deštovou vodu
mezi bytovými domy v nové Čtvrti
Aspern ve Vídni.
© Tomáš Hrivňák

18. 03. 2023 r.
Plac do zbierania wody deszczowej
między budynkami mieszkalnymi w
nowej dzielnicy Aspern w Wiedniu.
© Tomáš Hrivňák

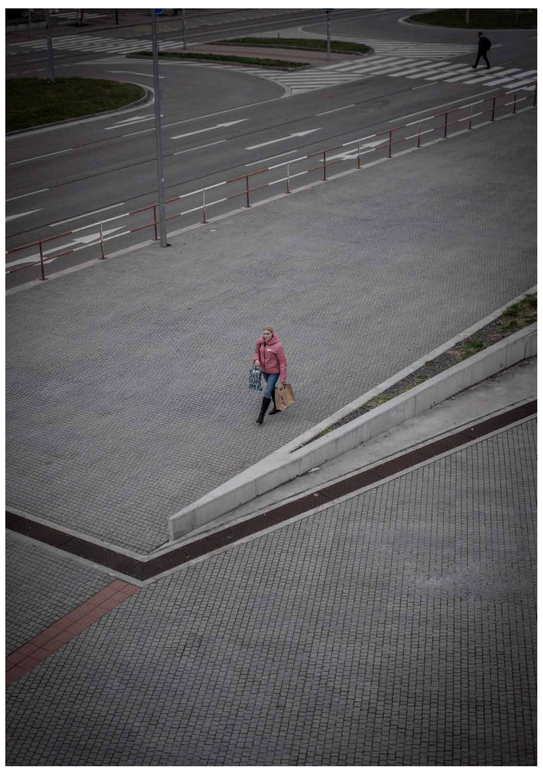

24. 02. 2023.
A lady in a concrete
ocean walks by a thin
slice of above-ground
vegetation, which the
rainwater from the street
can never reach.
© Tomáš Hrivňák

24. 02. 2023.
Dáma v betónovom
oceáne kráča popri
tenkom plátku nadzemnej
vegetácie, ku ktorej sa
dažďová voda z ulice
nikdy nedostane.
© Tomáš Hrivňák

2023. 02. 24.
Egy hölgy sétál
a betontengerben egy föld
feletti növényzettel borított
keskeny területtész mellett,
ahová az utcára hulló
esővíz sohasem jut el.
© Tomáš Hrivňák

24. 02. 2023.
Dáma v betonovém
oceánu kráčí kolem
tenkého plátku nadzemní
vegetace, ke které se
deštová voda z ulice nikdy
nedostane.
© Tomáš Hrivňák

24. 02. 2023 r.
Kobieta na betonowym
oceanie spaceruje
wzdłuż cienkiego skrawka
roślinności, do której
nigdy nie dotrze woda
deszczowa z ulicy.
© Tomáš Hrivňák

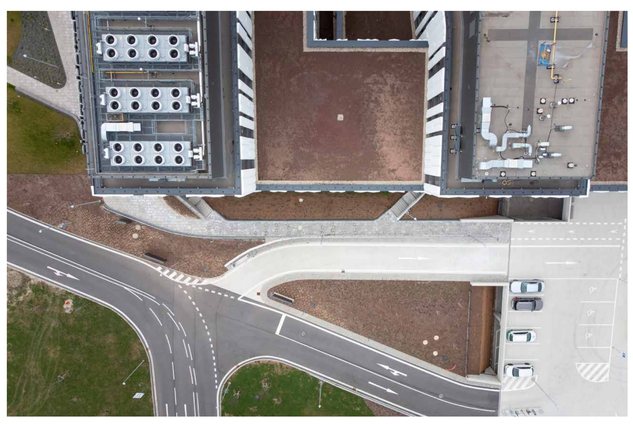

29. 03. 2023.
High-end real estate
developers often use green
roofing as part of their
brand-building effort. Studies
have shown that green roofs also
increase the property
value of buildings by more
than 8 percent.
© Tomáš Hrivňák

29. 03. 2023.
Špičkoví developeri
často využívají zelené
střechy ako součást
budovania svojej značky.
Štúdie ukázali, že zelené
strechy tiež zvyšujú hodnotu
nehnuteľností o viac
ako 8 percent.
© Tomáš Hrivňák

2023. 03. 29.
A felső kategóriás
ingatlanfejlesztők gyakran
használnak zöld tetőfedést
a márkaépítés részeként.
Tanulmányok kimutatták,
hogy a zöldtetők több
mint 8 százalékkal növelik az
épületek ingatlanértékét is.
© Tomáš Hrivňák

29. 03. 2023.
Špičkoví developeři
často využívají zelené
střechy jako součást
budování své značky.
Studie ukázaly, že zelené
střechy také zvyšují hodnotu
nemovitostí o více
než 8 procent.
© Tomáš Hrivňák

29. 03. 2023 r.
Najlepsi deweloperzy
często wykorzystują
zielone dachy jako część
swojego brandingu.
Badania wykazały, że zielone
dachy podnoszą również
wartość nieruchomości
o ponad 8 procent.
© Tomáš Hrivňák

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

CZ, Vysocina Region, 24. 12. 2022,
One of the epicentres of the bark beetle calamity in the Vysocina Region.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 24. 12. 2022,
Jedno z epicentier kôrovcovej kalamity v kraji Vysočina.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysočina kerület, 2022. 12. 24.
A szúkatasztrófa egyik epicentruma a Vysočina kerületben.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 24. 12. 2022,
Jedno z epicenter kôrovcové kalamity v kraji Vysočina.
© Tomáš Predajňa

CZ, region Vysočina, 24. 12. 2022 r.
Jedno z epicentrów klęski kornika w regionie Vysočina.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysocina Region,
28. 12. 2022, The private owner of the local forest, Mr Miroslav, lost his entire forest (approx. 8 hectares) in the course of half a year. He cleans and liquidates last leftovers of forests after being attacked by bark beetles.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina,
28. 12. 2022, Súkromný vlastník miestneho lesa, pán Miroslav, prišiel v priebehu pol roka o celý les (cca 8 ha). Čistí a likviduje posledné zvyšky lesov po napadnutí kôrovcom.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysočina kerület,
2022. 12. 28. A helyi erdő magántulajdonosa, Miroslav úr fél év alatt elvesztette az egész erdejét (kb. 8 hektárt). A szú által megtámadott erdők utolsó maradványait fiatítja és számolja fel.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina,
28. 12. 2022, Súkromný vlastník mištrného lesa, pan Miroslav, přišel během půl roku o celý les (cca 8 ha). Čistí a likviduje poslední zbytky lesa po napadení kůrovcem.
© Tomáš Predajňa

CZ, region Vysočina,
28. 12. 2022 r. Prywatny właściciel miejscowego lasu, pan Miroslav, stracił cały las (około 8 ha) w ciągu pół roku. Czyści i niszczy ostatnie pozostałości lasów po inwazji korników.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysocina Region, 25. 12. 2022,
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 25. 12. 2022,
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysočina kerület, 2022. 12. 25.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 25. 12. 2022,
© Tomáš Predajňa

CZ, region Vysočina, 25. 12. 2022 r.
© Tomáš Predajňa

CZ, Ustecky Region, 24. 03. 2023,
Corridors from bark beetle larvae. Hatch of bark beetle usually happens twice a year. However, during last extreme hot years, threeor even four hatches per season were recorded.
© Tomáš Predajňa

CZ, Ústecký kraj, 24. 03. 2023,
Chodby od larev kôrovca. K líhnutiu kôrovcov dochádza zvyčajne dvakrát ročne. V posledných extrémne horúcich rokoch však boli zaznamenané tri alebo dokonca štyri líhnutia za sezónu.
© Tomáš Predajňa

CZ, Ústecký kerület, 2023. 03. 24.
Szú lárvák folyosói. A szú általában évente kétszer kel ki. A legutóbbi extrém meleg években azonban szezononként három vagy akár négy kikelést is észleltek.
© Tomáš Predajňa

CZ, Ústecký kraj, 24. 03. 2023.
Chodby od larev kôrovca. K líhnutí kôrovce dochází obvykle dvakrát ročně. V posledních extrémně horkých letech však byly zaznamenány tři nebo dokonce čtyři líhnutí za sezónu.
© Tomáš Predajňa

CZ, Ústecký kraj, 24. 03. 2023 r.
Korytarze larw kornika. Wylęg kornika następuje zazwyczaj dwa razy w roku. Jednak w ostatnich wyjątkowo gorących latach odnotowano trzy lub nawet cztery lęgi w sezonie.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysocina Region, 07. 08. 2020,
The bark beetle calamity caused an excess of wood supply over demand on the European wood market. After Austria and Germany, China became the largest buyer of Czech wood.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 07. 08. 2020,
Kôrovcová kalamita spôsobila prebytok ponuky dreva nad dopytom na európskom trhu s drevom. Po Rakúsku a Nemecku sa najvôčším odberateľom českého dreva stala Čína.
© Tomáš Predajňa

CZ, Vysočina kerület, 2020. 08. 07.
A szúkatasztrófa miatt az európai fapiacon a kereslettel meghaladó fakínálat alakult ki. Ausztria és Németország után Kína lett a cseh fa legnagyobb felvásárlója.
© Tomáš Predajňa

CZ, kraj Vysočina, 07. 08. 2020,
Kôrovcová kalamita spôsobila přebytek nabídky dřeva nad poptávkou na evropském trhu se dřevem. Po Rakousku a Německu se největším odběratelem českého dřeva stala Čína.
© Tomáš Predajňa

CZ, region Vysočina, 07. 08. 2020 r.
Klęska kornika spowodowała nadwyżkę podaży drewna nad popytem na europejskim rynku drzewnym. Po Austrii i Niemczech, Chiny stały się największym nabywcą czeskiego drewna.
© Tomáš Predajňa

Tomáš Predajňa, SK

The nightfall of Czech Forests

In Czech Republic, During the reign of Maria Theresa, the forests covered only half as much land as they do today. They were cut down for pastures, mining, and extraction. The desperate lack of wood led to the issuance of the first Forest Decree wherein it was decided that timber output must equal to newly re-planted trees. To ensure a sufficient quantity of fast-growing and high-quality trees, spruce trees were planted. But monoculture forests have proven to be a very weak ecosystem: the trees, lacking the support of the immense complexity of a pristine forest, where thousands of different species of plants, animals, insects, bacteria, and fungi cooperate in a constant refinement of delicate balances, are weakened due to climate changes that have brought unprecedented droughts, higher temperatures, and less rain. The trees thus become easy food and home for the spruce bark beetle (Ips typographus).

For centuries bark beetles and spruce fought against each other, the tree first being attacked by the so-called pioneer males, which eats into the bark. At this moment a strong tree can naturally defend itself by covering the beetle with resin which is toxic. However, if the male reaches into the trees' phloem (living tissue through which the tree transports nutrients) he then attracts females, and the attack becomes more intensive. Such attacks could contain up to 400 individuals and the chances of the tree to resist decrease exponentially. The destruction of the tree continues with the larvae laid by females that eats more of the tree phloem until the tree collapses. In addition, bark beetle brings special fungi which clogs the conductive fibres of the tree. The bark beetle calamity is spreading through the extensive spruce forests planted in the centuries in the whole of Central Europe. Since 2015, more than 100 million cubic metres of spruce forest had to be extracted. Even though the calamity seems now to be retreating due to wetter seasons, it is believed that by 2030, this infestation will resume. While Czech scientists together with international teams of experts are making breakthrough discoveries in the mapping of the beetle genome that might support the production of an accurate antidote, foresters also face important and essential decisions. New forests must be resilient, stable, economically profitable and provide stability even in 150-200 years from now.

The forest of the future should flexibly react to the adverse effects of local climate. A mix of woody species is essential to secure that future generations will benefit of all the advantages of healthy and stable forestry as we could up until now.

Súmrak českých lesov

V Českej republike za vlády Márie Terézie pokrývali lesy len polovicu územia v porovnaní s dneškom. Boli vyrúbané na pastviny a ťažbu dreva. Zúfalý nedostatok dreva viedol k vydaniu prvého lesného poriadku, v ktorom sa rozhodlo, že ťažba dreva sa musí rovnať novo vysadeným stromom. Na zabezpečenie dostatočného množstva rýchlo rastúcich a kvalitných stromov sa vysádzali smreky. Ukázalo sa však, že monokultúrne lesy sú veľmi slabým ekosystémom: stromy, ktorým chýba podpora obrovskej komplexnosti nedotknutého lesa, kde tisíce rôznych druhov rastlín, živočíchov, hmyzu, baktérií a húb spolupracujú v neustálom zdokonaľovaní jemnej rovnováhy, sú oslabené v dôsledku klimatických zmien, ktoré priniesli nebývalé suchá, vyššie teploty a menej dažďa. Stromy sa tak stávajú ľahkou potravou a domovom pre lykožrúta smrekového (Ips typographus).

Kôrovce a smreky proti sebe po stáročia bojovali, pričom strom najprv napadli tzv. pionierske samce, ktoré sa zahryzli do kôry. V tomto momente sa silný strom dokáže prirodzene brániť tým, že chrobáka pokryje živicou, ktorá je toxická. Ak sa však samec dostane do lyka stromu (živé tkanivo, ktorým strom transportuje živiny), priláka samičky a útok sa stáva intenzívnejším. Zaútočiť môže takto až 400 jedincov a šanca stromu ubrániť sa sa exponenciálne znižuje. Ničenie stromu pokračuje larvami nakladenými samičkami, ktoré požierajú ďalšie časti lyka stromu, až kým sa strom nezrúti. Okrem toho kôrovec so sebou prináša špeciálne huby, ktoré upchávajú vodivé vlákna stromu. Kôrovcová kalamita sa šíri rozsiahlymi smrekovými lesmi vysadenými v priebehu storočí v celej strednej Európe. Od roku 2015 sa muselo vyťažiť viac ako 100 miliónov kubických metrov smrekového lesa. Hoci sa zdá, že kalamita v súčasnosti ustupuje v dôsledku vlhších období, predpokladá sa, že do roku 2030 sa toto napádanie obnoví. Zatiaľ čo českí vedci spolu s medzinárodnými tímami odborníkov robia prelomové objavy pri mapovaní genómu chrobáka, ktoré by mohli podporiť výrobu presného protilátkového prípravku, lesníci stoja aj pred dôležitými a zásadnými rozhodnutiami. Nové lesy musia byť odolné, stabilné, ekonomicky výnosné a musia poskytovať stabilitu aj za 150-200 rokov.

Les budúcnosti by mal pružne reagovať na nepriaznivé účinky miestnej klímy. Zmes drevín je nevyhnutná na zabezpečenie toho, aby budúce generácie mohli využívať všetky výhody zdravého a stabilného lesného hospodárstva tak, ako sme to mohli robiť my doteraz.

A cseh erdők alkonya

Mária Terézia uralkodása idején Csehországban csak fele akkora területet borítottak az erdők, mint manapság. A legelők, a bányászat és a fakitermelés érdekében vágták ki őket. A kétségbeesett fahiány vezetett az első erdőrendelet kiadásához, amelyben úgy döntöttek, hogy a kitermelt fa mennyiségének meg kell egyeznie az újonnan telepített fák mennyiségével. A gyorsan növekedő és jó minőségű fák megfelelő mennyiségének biztosítása érdekében lucfenyőket ültettek. A monokultúrás erdők azonban nagyon gyenge ökoszisztémának bizonyultak: mivel nem rendelkeznek az érintetlen erdők jelentős komplexitásával, ahol több ezer különböző növény-, állat-, rovar-, baktérium- és gombafaj működik együtt a kényes egyensúly folyamatos megtalálásában, a például a szárazsággal, magasabb hőmérséklettel és kevesebb esővel járó éghajlatváltozás miatt a fák meggyengültek. A fák így a közönséges betűzőszú (Ips typographus) könnyű táplálékává és otthonává válnak.

A szú és a lucfenyő évszázadokon át harcolt egymás ellen, a fát először az úgynevezett úttörő hímek támadják meg, amelyek a kéregbe rágják magukat. Ilyenkor egy erős fa természetes módon védekezni tud azáltal, hogy mérgező gyantával borítja be a bogarat. Ha azonban a hím behatol a fa háncsrétegébe (élő szövet, amelyen keresztül a fa a tápanyagokat szállítja), akkor magához vonzza a nőstényeket, és a támadás intenzívebbé válik. Az ilyen rohamok akár 400 egyedet is tartalmazhatnak, és a fa ellenállási esélyei exponenciálisan csökkennek. A fa pusztulása a nőstények által lerakott lárvákkal folytatódik, amelyek egyre többet esznek a fa háncsrétegéből egészen addig, amíg a fa el nem pusztul. Ezenkívül a szúbogár speciális gombákat hoz magával, amelyek eltömítik a fa rostjait. A szúinvázió az évszázadok során telepített nagy kiterjedésű lucfenyvesekben terjed szét egész Közép-Európában. 2015 óta több mint 100 millió köbméter lucfenyvest kellett letermelni. Bár a csapadékosabb évszakok miatt most úgy tűnik, hogy a tömegkárosítás visszahúzódik, 2030-ra a fertőzés vélhetően újraindul. Miközben a cseh tudósok nemzetközi szakértői csoportokkal együtt áttörést jelentő felfedezéseket tesznek a szú genomjának feltérképezése terén, ami elősegítheti a pontos ellenszer előállítását, az erdészek is fontos és alapvető döntések előtt állnak. Az új erdőknek rugalmasnak, stabilnak, gazdaságilag jövedelmezőnek kell lenniük, amelyek stabilitást biztosítanak 150-200 év múlva is.

A jövő erdejének rugalmasan kell reagálnia a helyi klíma kedvezőtlen hatásaira. A fatajok elegyessége elengedhetetlen ahhoz, hogy a jövő nemzedékei ugyanúgy élvezhessék az egészséges és stabil erdőgazdálkodás minden előnyét, mint ahogy mi tettük mostanáig.

Soumrak českých lesů

V České republice za vlády Marie Terezie pokrývaly lesy pouze polovinu území ve srovnání s dneškem. Byly vykáceny pro pastviny, těžbu a dřevo. Zoufalý nedostatek dřeva vedl k vydání prvního lesního řádu, ve kterém se rozhodlo, že těžba dřeva musí být vyrovnána nově vysazenými stromy. Pro zajištění dostatečného množství rychle rostoucích a kvalitních stromů byly vysazovány smrky. Ukázalo se však, že monokulturní lesy jsou velmi slabým ekosystémem: stromy, kterým chybí podpora obrovské komplexnosti nedotčeného lesa, kde tisíce různých druhů rostlin, živočichů, hmyzu, bakterií a hub spolupracují v neustálém zdokonalování jemné rovnováhy, jsou oslabeny v důsledku klimatických změn, které přinesly nevídaná sucha, vyšší teploty a méně deště. Stromy se tak stávají lehkou potravou a domovem pro kůrovce smrkového (Ips typographus).

Kůrovec a smrky proti sobě bojovali po staletí, přičemž stromy nejprve napadali tzv. pionýrští samci, kteří se zakousli do kůry. V tomto okamžiku se silný strom dokáže přirozeně bránit tím, že brouka pokryje pryskyřicí, která je pro něj toxická. Pokud se však samec dostane do lýka stromu (živá tkáň, kterou strom využívá k transportu živin), přiláká samičky a útok se stává intenzivnějším. Útokem může být postiženo až 400 jedinců a šance stromu ubránit se exponenciálně klesá. Ničení stromu pokračuje samičkami nakladenými larvami, které pojídají další části lýka stromu, dokud se strom nezřítí. Kromě toho kůrovec s sebou přináší specifické houby, které ucpávají vodivá vlákna stromu. Kůrovcová kalamita se šíří rozsáhlými smrkovými porosty vysazenými během století po celé střední Evropě. Od roku 2015 se muselo vytěžit více než 100 milionů krychlových metrů smrkového lesa. I když se zdá, že kalamita v současnosti ustupuje díky vlhčím obdobím, předpokládá se, že do roku 2030 se tato nákaza obnoví. Zatímco čeští vědci spolu s mezinárodními týmy odborníků dělají průlomové objevy při mapování genomu brouka, díky kterým by se mohla podpořit výroba přesného protilátkového přípravku, lesníci stojí také před důležitými a zásadními rozhodnutími. Nové lesy musí být odolné, stabilní, ekonomicky výnosné a musí poskytovat stabilitu i za 150–200 let.

Les budoucnosti by měl pružně reagovat na nepříznivé změny místního klimatu. Směs dřevin je nezbytná pro zajištění toho, aby budoucí generace mohly využívat všechny výhody zdravého a stabilního lesního hospodářství tak, jako jsme to mohli dělat doposud my.

Zmrok czeskich lasów

W Republice Czeskiej za panowania Marii Teresy lasy pokrywały tylko połowę terytorium w porównaniu z dniem dzisiejszym. Zostały wykarczowane na potrzeby wypasu, wyrębu drzew i wydobycia. Rozpaczliwy niedobór drewna doprowadził do powstania pierwszych przepisów leśnych, które stanowiły, że pozyskiwanie drewna musi być ilościowo równe nowo posadzonym drzewom. Aby zapewnić wystarczającą liczbę szybko rosnących drzew wysokiej jakości, posadzono świerki. Jednak lasy monokulturowe okazały się bardzo słabym ekosystemem: drzewa, którym brakuje wsparcia ogromnej złożoności dziewiczego lasu, gdzie tysiące różnych gatunków roślin, zwierząt, owadów, bakterii i grzybów współpracują ze sobą, aby stale udoskonalać kruchą równowagę, są osłabione przez zmiany klimatu, które przyniosły bezprecedensowe susze, wyższe temperatury i mniejsze opady deszczu. Drzewa stają się w ten sposób łatwym pożywieniem i domem dla kornika drukarza (Ips typographus).

Korniki i świerki walczą ze sobą od wieków. Drzewo zostało po raz pierwszy zaatakowane przez tak zwane samce pionierskie, które wgryzały się w korę. Silne drzewo może się w tym momencie bronić naturalnie, pokrywając chrząszcza toksyczną żywicą. Jeśli jednak samiec dostanie się do łyka drzewa (żywej tkanki, przez którą drzewo transportuje składniki odżywcze), przyciąga samice, a atak staje się bardziej inwazyjny. W ten sposób może zaatakować nawet 400 osobników, a szanse drzewa na obronę maleją wykładniczo. Niszczenie drzewa postępuje w wyniku działania larw składanych przez samice, które zjadają kolejne części łyka drzewa, aż drzewo się zawali. Ponadto kornik przynosi ze sobą choroby grzybne, które powodują zatykanie włókien przewodzących drzewa. Klęska wywołana przez kornika rozprzestrzenia się w rozległych lasach świerkowych sadzonych przez wieki w całej Europie Środkowej. Od 2015 roku trzeba było wyciąć ponad 100 milionów metrów sześciennych lasów świerkowych. Chociaż obecnie wydaje się, że klęska ustępuje z powodu bardziej wilgotnych okresów, przewiduje się, że do 2030 r. plaga ta powróci. Podczas gdy czescy naukowcy, wraz z międzynarodowymi zespołami ekspertów, dokonują przełomowych odkryć w mapowaniu genomu kornika, które mogłyby pomóc w produkcji dokładnego preparatu na bazie przeciwciał, leśnicy również stoją przed ważnymi i kluczowymi decyzjami. Nowe lasy muszą być odporne, stabilne, opłacalne ekonomicznie i zapewniać równowagę przez okres dłuższy niż 150-200 lat.

Las przyszłości powinien elastycznie reagować na niekorzystne skutki lokalnego klimatu. Mieszanka gatunków drzew jest niezbędna, aby przyszłe pokolenia mogły cieszyć się wszystkimi korzyściami płynącymi ze zdrowej i stabilnej gospodarki leśnej, tak jak byliśmy w stanie to robić do tej pory.

CZ, Bohemian Switzerland National Park, Ústecky Region, 25. 03. 2023,
„The forests of the Czech Republic are becoming an emission sector that has surpassed, for example, waste management in recent years," states the director of the Czech Environmental Information Agency, Miroslav Havranek.
© Tomáš Predajňa

CZ, Národný park České Švajčiarsko, Ústecký kraj, 25. 03. 2023,
„Lesy Českej republiky sa stávajú emisným odvetvím, ktoré v posledných rokoch predbehlo napríklad odpadové hospodárstvo," konštatuje riaditeľ Českej informačnej agentúry životného prostredia Miroslav Havránek.
© Tomáš Predajňa

CZ, Szász Svájc Nemzeti Park, Ústecký kerület, 2023. 03. 25.
A Cseh Köztársaságban az erdők olyan emissziós ágazattá válnak, amely meghaladta például az utóbbi évek hulladékgazdálkodását - állítja Miroslav Havranek, a Cseh Környezetvédelmi Információs Ügynökség igazgatója.
© Tomáš Predajňa

CZ, Národní park České Švýcarsko, Ústecký kraj, 25. 03. 2023.
„Lesy České republiky se stávají emisním odvětvím, které v posledních letech předběhlo například odpadové hospodářství," konstatuje ředitel České informační agentury životního prostředí Miroslav Havránek.
© Tomáš Predajňa

CZ, Park Narodowy Czeska Szwajcaria, region Ústí nad Labem, 25. 03. 2023 r.
„Lasy Republiki Czeskiej stają się sektorem emisji, który w ostatnich latach wyprzedził na przykład gospodarkę odpadami", mówi Miroslav Havránek, dyrektor Czeskiej Agencji Informacyjnej ds. Środowiska Naturalnego.
© Tomáš Predajňa

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Story continues on the next panel

All images above are from the Czech regions of Vysocina and Ustecky
and show the devastating impact of the bark beetle infestation,
which is exacerbated by unprecedented drought and high temperatures.
Photos are made between 2020 and 2023.
© Tomáš Predajňa

Všetky uvedené snímky sú z českých krajov Vysočina a Ústeckého kraju.
Ukazujú ničivý vplyv napadnutia kôrovcom, ktorý ešte zhoršuje
nebývalé sucho a vysoké teploty. Fotografie sú
z rokov 2020 až 2023.
© Tomáš Predajňa

Mindegyik fenti kép a csehországi Vysočina és Ústecký régiókból
származik, és a szúfertőzés pusztító hatását mutatja, amelyet
a példátlan szárazság és a magas hőmérséklet súlyosbít.
A képek 2020 és 2023 között készültek.
© Tomáš Predajňa

Všechny uvedené snímky jsou z Ústeckého kraje a Vysočiny.
Ukazují ničivý vliv napadení kůrovcem, který ještě zhoršuje nevídaná
sucha a vysoké teploty. Fotografie
jsou z let 2020 až 2023.
© Tomáš Predajňa

Wszystkie zdjęcia pochodzą z czeskich regionów Vysočina
i Ústí nad Labem. Pokazują one niszczycielski wpływ inwazji korników,
zaostrzony przez bezprecedensową suszę i wysokie temperatury.
Zdjęcia pochodzą z lat 2020-2023.
© Tomáš Predajňa

Zsolt Balázs, HU

We'll stay even after this land dried out

Covering more than half of Hungary and crossed by two major rivers, the Great Plain is Hungary's largest landscape. Wetlands, ponds and reed-beds provide shelter for migrating and breeding birds, which also play a major role in controlling harmful and invasive insect species. It has also provided an important source of livelihood for the farmers who settled here in the past, with centuries-old traditions of fishing, farming and livestock rearing. The gradual depletion of former good quality farmland and increased food production demands led to the draining of lakes and marshes.

The lack of winter snow cover and the uneven distribution of precipitation, higher than average temperatures, longer periods of drought and the effects of human interventions have all led to the steady drying out of the region and a steady decline in groundwater levels (1.5-7 meters).

In the year of 2022, months of extreme drought hit much of Europe, including Hungary. Most of the irrigation canals, reservoirs and lakes in the Great Plain have dried up. Between 2021 and 2022 Hungary experienced the worst drought in 120 years. Today, more and more people are giving up farming and livestock farming, while the Great Plain accounts for a significant part of the country's food production.

The UN Food and Agriculture Organisation (FAO) already classified the Sandhills (the heart of the Great Plain) as semi-desert in 2004. This area could be one of the first victims of climate change. If this trend continues, two thirds of Hungary will become semiarid by the end of the century (REMO-ECHAM5 climate model).

My long-term series exploring how the broad impacts of climate change are affecting the people in Hungary, especially in the Great Plains.

Ostaneme, aj keď táto krajina vyschne

Veľká nížina, ktorá pokrýva viac ako polovicu Maďarska a pretínajú ju dve veľké rieky, je najväčšou rovinou Maďarska. Mokrade, rybníky a trstinové porasty poskytujú útočisko stahovavému a hniezdiacemu vtáctvu, ktoré zároveň zohráva významnú úlohu pri kontrole populácie škodlivých a inváznych druhov hmyzu. Nížina tiež predstavuje dôležitý zdroj obživy pre poľnohospodárov, ktorí sa tu v minulosti usadili so stáročnými tradíciami rybolovu, poľnohospodárstva a chovu dobytka. Postupné vyčerpávanie bývalej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy a zvýšené nároky na produkciu potravín viedli k vysúšaniu jazier a močiarov.

Nedostatok snehovej pokrývky v zime a nerovnomerné zrážky, vyššie ako priemerné teploty, dlhšie obdobia sucha a vplyv ľudských zásahov viedli k postupnému vysychaniu regiónu a neustálemu poklesu hladiny podzemnej vody (1,5 – 7 m).

V roku 2022 zasiahlo veľkú časť Európy vrátane Maďarska niekoľkomesačné extrémne sucho. Väčšina zavlažovacích kanálov, nádrží a jazier vo Veľkej nížine vyschla. V rokoch 2021 až 2022 Maďarsko zažilo najhoršie sucho za posledných 120 rokov. V súčasnosti sa čoraz viac ľudí vzdáva poľnohospodárstva a chovu hospodárskych zvierat, pričom Veľká nížina predstavuje významnú časť produkcie potravín v krajine.

Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) už v roku 2004 klasifikovala srdce Veľkej nížiny ako polopúšť. Táto oblasť by mohla byť jednou z prvých obetí klimatických zmien. Ak bude tento trend pokračovať, dve tretiny Maďarska sa do konca storočia stanú polosuchými (podľa klimatického modelu REMO-ECHAM5).

V mojom dlhodobom projekte skúmam, ako rozsiahle dôsledky klimatických zmien ovplyvňujú obyvateľov Maďarska, najmä vo Veľkej nížine.

Még akkor is maradunk, ha ez a föld kiszáradt

Az Alföld Magyarország legnagyobb tájegysége, amely Magyarország több mint felét borítja és két nagy folyó szeli át. A vizes élőhelyek, tavak és nádasok menedéket nyújtanak a vándorló és fészkelő madaraknak, amelyeknek a káros és inváziós rovarfajok visszaszorításában is nagy szerepük van. Emellett fontos megélhetési forrást jelentett a korábban itt letelepedett gazdák számára, akiknek évszázados hagyományai vannak a halászat, a növénytermesztés és az állattenyésztés terén. A korábbi jó minőségű termőföldek fokozatos kimerülése és a megnövekedett élelmiszertermelési igények a tavak és mocsarak lecsapolásához vezettek.

A téli hótakaró hiánya és a csapadék egyenlőtlen eloszlása, az átlagosnál magasabb hőmérséklet, valamint a hosszabb aszályos időszakok és az emberi beavatkozások hatásai mind-mind a régió folyamatos kiszáradásához és a talajvízszint folyamatos csökkenéséhez (1,5-7 méter) vezettek.

2022-ben hónapokig tartó szélsőséges szárazság sújtotta Európa nagy részét, köztük Magyarországot is. Az Alföldön az öntözőcsatornák, víztározók és tavak nagy része kiszáradt. A 2021 és 2022 közötti időszakban Magyarország az elmúlt 120 év legsúlyosabb aszályát élte át. Ma egyre többen hagynak fel a növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel, miközben az Alföld az ország élelmiszertermelésének jelentős részét adja.

Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) már 2004-ben félsivatagnak minősítette a Homokhátságot (az Alföld szívét). Ez a terület lehet a klímaváltozás egyik első áldozata. Ha ez a tendencia folytatódik, az évszázad végére Magyarország kétharmada félsivataggá válik (REMO-ECHAM5 klímamodell).

Hosszú távú sorozatom azt vizsgálja, hogy a klímaváltozás széleskörű hatásai hogyan érintik az embereket Magyarországon, különösen az Alföldön.

Zůstaneme, i když tato krajina vyschne

Velká nížina, je největší rovinou v Maďarsku, pokrývá více než polovinu jeho celkové plochy a je protkána dvěma velkými řekami. Mokřady, rybníky a rákosové porosty poskytují útočiště stěhovavému i hnízdícímu ptactvu, které zároveň hraje významnou roli při kontrole populace škodlivých a invazivních druhů hmyzu. Nížina také představuje důležitý zdroj obživy pro zemědělce, kteří se zde v minulosti usadili a provází je staleté tradice rybolovu, zemědělství a chovu dobytka. Postupné vyčerpávání bývalé kvalitní zemědělské půdy a zvýšené nároky na produkci potravin vedly k vysychání jezer a bažin.

Nedostatek sněhové pokrývky v zimě a nerovnoměrné srážky, vyšší než průměrné teploty, delší období sucha a vliv lidského zásahu do krajiny vedly k postupnému vysychání regionu a neustálému poklesu hladiny podzemní vody (1,5–7 m).

V roce 2022 postihlo velkou část Evropy včetně Maďarska několikaměsíční extrémní sucho. Většina zavlažovacích kanálů, nádrží a jezer ve Velké nížině vyschla. V letech 2021 až 2022 Maďarsko zažilo nejhorší sucho za posledních 120 let. V současnosti se stále více lidí vzdává zemědělství a chovu hospodářských zvířat, přičemž Velká nížina představuje významnou část potravinové produkce v zemi.

Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) již v roce 2004 klasifikovala srdce Velké nížiny jako polopoušť. Tato oblast by mohla být jednou z prvních obětí klimatických změn. Pokud se tento trend bude nadále rozvíjet, dvě třetiny Maďarska se do konce století stanou polosuchými (podle klimatického modelu REMO-ECHAM5).

Ve svém dlouhodobém projektu zkoumám, jak rozsáhlé dopady klimatických změn ovlivňují obyvatele Maďarska, zejména ve Velké nížině.

Zostaniemy, nawet jeśli ta ziemia wyschnie

Wielka Nizina, która obejmuje ponad połowę Węgier i jest poprzecinana dwiema dużymi rzekami, jest największą równiną na Węgrzech. Mokradła, stawy i trzcinowiska zapewniają schronienie ptakom wędrownym i lęgowym, które odgrywają również ważną rolę w kontrolowaniu populacji szkodliwych i inwazyjnych gatunków owadów. Równina stanowi również ważne źródło utrzymania dla rolników, którzy osiedlili się tu w przeszłości, mając za sobą wielowiekowe tradycje rybołówstwa, rolnictwa i hodowli bydła. Stopniowe wyczerpywanie się dawnych dobrej jakości gruntów rolnych i zwiększone zapotrzebowanie na produkcję żywności doprowadziły do wysychania jezior i bagien.

Brak pokrywy śnieżnej w zimie i nierównomierne opady deszczu, wyższe niż średnie temperatury, przedłużające się okresy suszy i wpływ człowieka doprowadziły do stopniowego wysychania regionu i stałego spadku poziomu wód gruntowych (1,5-7 m).

W 2022 r. duża część Europy, w tym Węgry, została dotknięta kilkumiesięczną ekstremalną suszą. Większość kanałów irygacyjnych, zbiorników i jezior na Wielkich Równinach wyschła. W latach 2021-2022 Węgry doświadczyły najgorszej suszy od 120 lat. Obecnie coraz więcej osób rezygnuje z rolnictwa i hodowli zwierząt, a Wielkie Równiny odpowiadają za znaczną część krajowej produkcji żywności.

Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) już w 2004 roku sklasyfikowała serce Wielkich Równin jako półpustynię. Obszar ten może być jedną z pierwszych ofiar zmian klimatu. Jeśli ten trend się utrzyma, dwie trzecie Węgier stanie się półpustynne do końca wieku (zgodnie z modelem klimatycznym REMO-ECHAM5).

W moim długoterminowym projekcie badam, w jaki sposób powszechne skutki zmian klimatu wpływają na populację Węgier, zwłaszcza na Wielkiej Nizinie Węgierskiej.

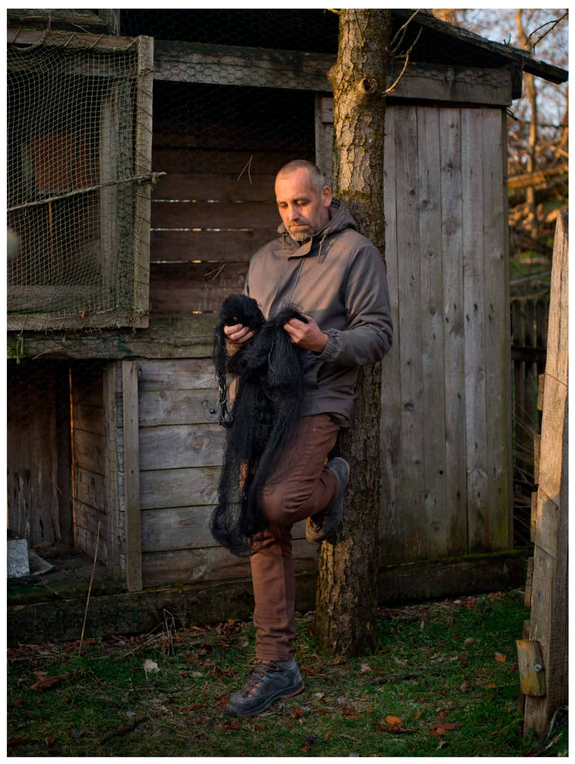

Hungary, Soltszentimre, Kolon-lake, 10. 02. 2023, Ákos birdwatcher poses with a bird net in his hand in the yard of his farm.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Soltszentimre, Kolon-lake, 10. 02. 2023. Ákos, pozorovateľ vtákov, pózuje so sieťkou na vtáky v ruke na dvore svojho hospodárstva.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Soltszentimre, Kolon-tó, 2023. 02. 10. Ákos madarász pózol madárhálóval a kezében a tanyája udvarán.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Soltszentimre, Kolon-lake, 10. 02. 2023. Ákos, pozorovateľ ptákov, pózuje so sieťkou na ptáky v ruce na dvoře svého hospodářství.
© Zsolt Balázs

Węgry, Soltszentimre, jezioro Kolon, 10. 02. 2023 r. Ákos, obserwator ptaków, pozuje z siatką na ptaki w ręku na podwórku swojej farmy.
© Zsolt Balázs

Hungary, Bugac, 18. 02. 022, Ibolya, a local smallholder farmer shows the land that dried up during the winter drought
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Bugac, 18. 02. 2022, Ibolya, miestny drobný farmár, ukazuje pôdu, ktorá vyschla počas sucha v zime.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Bugac, 2022. 02. 18. Ibolya, egy helyi kisgazdálkodó mutatja a téli szárazság alatt kiszáradt földjét.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Bugac, 18. 02. 2022, Ibolya, místní drobný farmář, ukazuje půdu, která vyschla během sucha v zimě.
© Zsolt Balázs

Węgry, Bugac, 18.02.2022 r. Ibolya, lokalny drobny rolnik, pokazujący glebę, która wyschła podczas zimowej suszy.
© Zsolt Balazs.

Hungary, Fülöpháza, 16. 01. 2022, Katinka moved here with her husband 40 years ago for ornithological and conservation work.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Fülöpháza, 16. 01. 2022. Katinka sa sem s manželom presťahovala pred 40 rokmi kvôli ornitologickej a ochranárskej práci.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Fülöpháza, 2022. 01. 16. Katinka a férjével 40 éve költözött ide madártani és természetvédelmi munkára.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Fülöpháza, 16. 01. 2022. Katinka se sem s manželem přestěhovala před 40 lety kvůli ornitologické a ochranářské práci.
© Zsolt Balázs

Węgry, Fülöpháza, 16. 01. 2022 r. Katinka przeprowadziła się tu z mężem 40 lat temu ze względu na swoją pracę ornitologiczną i konserwatorską.
© Zsolt Balázs

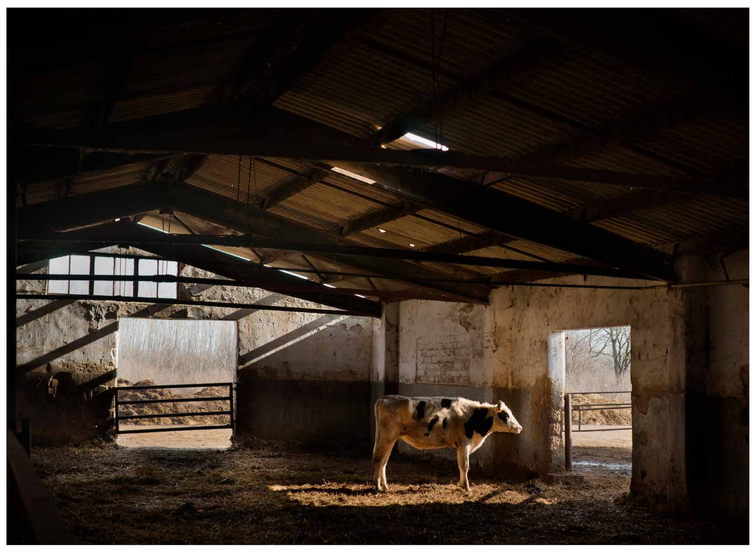

Hungary, Szegvár, 23. 02. 2023
A 70-year-working dairy farm from the Great Plain currently has 360 dairy cows. Besides feeding the cows, they no longer have money to maintain the buildings.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Szegvár, 23.02.2023. Na 70 rokov fungujúcej mliečne farme vo Veľkej nížine žije v súčasnosti 360 dojníc. Na údržbu budov už po nakrmení kráv neostávajú peniaze.
© Zsolt Balazs

Magyarország, Szegvár, 2023.02.23. Egy 70 éve működő alföldi tejüzem jelenleg 360 fejős tehenet tart. A tehenek etetésén kívül az épületek fenntartására már nincs pénzük.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Szegvár, 23.02.2023. Na 70 let staré mléčné farmě ve Velké rovině se v současné době chová 360 dojnic. Po nakrmení krav nezbývají peníze na údržbu budov.
© Zsolt Balazs

Węgry, Szegvár, 23.02.2023 r. Na gospodarstwie mleczarskim działającym na Wielkiej Nizinie od 70 lat znajduje się obecnie 360 krów mlecznych. Po wykarmieniu krów nie starczy już pieniędzy na utrzymanie budynków.
© Zsolt Balazs

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Story continues on the next panel

Hungary, Fülöpháza, 20. 02. 2022.
Sandhills. The heart of the Great Plain.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Fülöpháza, 20. 02. 2022.
Piesočné duny. Srdce Veľkej nížiny.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Fülöpháza, 2022. 02. 20.
Homokbuckák. Az Alföld szíve.
© Balázs Zsolt

Madarsko, Fülöpháza, 20. 02. 2022.
Písečné duny. Srdce Velké nížiny.
© Zsolt Balázs

Węgry, Fülöpháza, 20. 02. 2022 r.
Wydmy piaskowe. Serce Wielkich Równin.
© Zsolt Balázs

Hungary, Hortobágy,
11 November 2022.
Uncle Sanyi at the end of fish harvesting "I've done thirty-two years as a fishermen, that's enough. It's hard on the joints and the back, they'll break down sooner or later. For me, it is necessary to stop. It was my last season, now I'm retired."
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Hortobágy,
11. november 2022.
Strýko Sanyi na konci výlovu ryb: „Třicetdva rokov som robil rybára. Už stačí. Veľmi mi pri tom trpia kĺby a chrbát. Čoskoro sa už úplne rozpadnú. Musím prestať. Toto bola moja posledná sezóna, idem do dôchodku."
© Zsolt Balázs

Magyarország, Hortobágy,
2022. 11. 11. Sanyi bácsi a halfogás végén „Harminckét évig voltam halász, elég volt. Nehéz az ízületeknek, a hátnak, előbb-utóbb mindegyik tönkremegy. Szómorma szükségszerű, hagy abbahagyjam. Ez volt az utolsó szezonom, most már nyugdíjas vagyok."
© Balázs Zsolt

Madarsko, Hortobágy,
11. 11. 2022. Strýček Sanyi na konci výlovu ryb: „Třicet dva let jsem dělal rybáře. Už stačí. Velmi u toho trpí mé klouby a záda, brzy už se úplně rozpadnou. Musím přestat. Tohle byla moje poslední sezona, jdu do důchodu."
© Zsolt Balázs

Węgry, Hortobágy,
11. 11. 2022 r. Wujek Sanyi pod koniec połowu ryb: „Byłem rybakiem przez trzydzieści dwa lata. Już wystarczy. Moje stawy i plecy bardzo cierpią z tego powodu, wkrótce całkowicie się rozpadną. Muszę przestać. To był mój ostatni sezon, przechodzę na emeryturę".
© Zsolt Balázs

Hungary, Ladomány,
18. 11. 2022. József, head of the fish farming sector, posing in front of the Robur minibus used as a warming room "I have lived here as long as I can remember. This is where I spent my childhood: skating on the frozen lake in the winter, fishing all day in the summer holidays, watching the birds. Those days are gone now and it's painful to see that that's all that's left".
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Ladomány,
18. 11. 2022. József, vedúci odvetvia chovu rýb, pózuje pred mikrobusom Robur, ktorý slúži ako ohrieváreň. „Žijem tu, odkedy si pamätám. Tu som strávil detstvo: v zime som sa korčuľoval na zamrznutom jazere, počas letných prázdnin som celý deň rybárčil, pozoroval som vtáky. Tieto dni však už sú preč a bolí ma vidieť to, čo tu ostalo."
© Zsolt Balázs

Magyarország, Ladomány,
2022. 11. 18. József,
a halgazdálkodási ágazat vezetője pózol a melegedőnek használt Robur kisbusz előtt „Amióta az eszemet tudom, itt élek. Itt töltöttem a gyerekkoromat: télen korcsolyáztam a befagyott tavon, a nyári szünetben egész nap horgásztam, figyeltem a madarakat. Ezek az idők már elmúltak, és fájdalmas látni, hogy már csak ez maradt".
© Balázs Zsolt

Madarsko, Ladomány,
18. 11. 2022. József, vedoucí odvětví chovu ryb, pózuje před mikrobusem Robur, který slouží jako ohřívárna. „Žiji tu od té doby, co si pamatuju. Tady jsem strávil dětství. V zimě jsem bruslil na zamrzlém jezeře, během letních prázdnin jsem celý den rybařil, pozoroval ptáky. Tyhle dny však už jsou pryč a bolí mě vidět, co tu zůstalo."
© Zsolt Balázs

Węgry, Ladomány,
18. 11. 2022 r. Ostatnia łódź czekająca na odholowanie do brzegu. Strumienie zasilające jezioro wyschły późnym latem i aby je uratować, potrzebne byłyby co najmniej dwa miesiące ciągłych opadów deszczu lub stała pokrywa śnieżna, aby wilgoć z powrotem wsiąkła w ziemię.
© Zsolt Balázs

Hungary, Hortobágy, 11. 11. 2022
Fishermen pulling in the fishing net.
© Zsolt Balázs

Madarsko, Hortobágy, 11. 11. 2022.
Rybári ťahajú rybársku sieť.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Hortobágy, 2022. 11. 11.
Halászok húzzák be a halászhálót.
© Balázs Zsolt

Madarsko, Hortobágy, 11. 11. 2022.
Rybáři tahají rybářskou síť.
© Zsolt Balázs

Węgry, Hortobágy, 11. 11. 2022
r. Rybacy ciągnący sieć rybacką.
© Zsolt Balázs

Hungary, Szegvár, 23. 02. 2023
Miklós, the cow farm manager, poses in the empty cow shed. "After the summer drought of 2022, we had to reduce the herd by 100 cows in the autumn. We are currently thinking about having to send more cows to slaughter to at least pay our employees."
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Szegvár, 23. 02. 2023.
Miklós, vedúci kravína, pózuje v prázdnom kravíne. „Po letnom suchu v roku 2022 sme museli na jeseň znížiť veľkosť stáda o 100 kráv. Momentálne uvažujeme o tom, že budeme musieť na porážku poslať viac kráv, aby sme zaplatili aspoň našich zamestnancov."
© Zsolt Balázs

Magyarország, Szegvár, 2023. 02. 23.
Miklós, a tehenészet vezetője pózol az üres tehénistállóban. „A 2022-es nyári aszály után őszsel 100 tehénnel kellett csökkentenünk az állományt. Jelenleg azon gondolkodunk, hogy még több tehenet kell vágóhídra küldenünk, hogy legalább a dolgozóinkat ki tudjuk fizetni."
© Balázs Zsolt

Madarsko, Szegvár, 23. 02. 2023.
Miklós, vedoucí kravína, pózuje v prázdném kravíně. „Po letním suchu v roce 2022 jsme museli na podzim snížit velikost stáda o 100 krav. Momentálně uvažujeme o tom, že budeme muset poslat více krav na porážku, abychom zaplatili alespoň naše zaměstnance."
© Zsolt Balázs

Węgry, Szegvár, 23. 02. 2023 r.
Miklós, kierownik zagrody dla krów, pozuje w pustej oborze. „Po letniej suszy w 2022 roku musieliśmy jesienią zmniejszyć stado o 100 krów. W tej chwili myślimy o wysłaniu większej liczby krów na ubój, aby przynajmniej zapłacić naszym pracownikom".
© Zsolt Balázs

Hungary, Soltszentimre,
6. 04. 2023 The Fülemülesítke (Acrocephalus melanopogon) is one of the most common birds in water habitats. The species is on the World Conservation Union's Red List. According to Ákos' observations, their numbers have been declining in recent years with the disappearance of the waters of Lake Kolon.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Soltszentimre,
6. 04. 2023. Trsteniarik tamariškový (Acrocephalus melanopogon) je jedným z najbežnejších vtákov vo vodných biotopoch. Tento druh je zapísaný na Červenom zozname Svetovej únie ochrany prírody. Podľa Ákosových pozorovaní ich počet v posledných rokoch klesá v súvislosti so zánikom vôd jazera Kolon.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Soltszentimre,
2023. 04. 06.
A fülemülesítke (Acrocephalus melanopogon) a vízes élőhelyek egyik leggyakoribb madara. A faj szerepel a Természetvédelmi Világszövetség vörös listáján. Ákos megfigyelései szerint az utóbbi években a Kolon-tó vizének eltűnésével számuk egyre csökken.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Soltszentimre,
06. 04. 2023. Rákosník tamariškový (Acrocephalus melanopogon) je jedním z nejběžnějších ptáků ve vodních biotopech. Tento druh je zapsán na Červeném seznamu Mezinárodního svazu ochrany přírody. Podle Ákosových pozorování jejich počet v posledních letech klesá v souvislosti s úbytkem vody v jezeře Kolon.
© Zsolt Balázs

Węgry, Soltszentimre,
06. 04. 2023 r. Tamaryszka (Acrocephalus melanopogon) jest jednym z najczęściej spotykanych ptaków w siedliskach wodnych. Gatunek ten znajduje się na Czerwonej Liście Światowej Unii Ochrony Przyrody. Według obserwacji Ákosa, ich liczba w ostatnich latach spada w związku z ubytkiem wód jeziora Kolon.
© Zsolt Balázs

Hungary, Ladomány,
18. 11. 2022. The last boat waiting to be towed ashore. The streams that feed the lake dried up by the end of the summer, and for the lake to be salvageable it would need at least two months of continuous rain or a permanent snow cover to moisture seeping into the ground.
© Zsolt Balázs

Maďarsko, Ladomány,
18. 11. 2022. Posledný čln čakajúci na odťahnutie na breh. Potoky, ktoré jazero napájajú, vyschli koncom leta a aby sa jazero dalo zachrániť, potrebovalo by aspoň dva mesiace nepretržitého dažďa alebo trvalú snehovú pokrývku, čím by vlhkosť vsiakla naspäť do zeme.
© Zsolt Balázs

Magyarország, Ladomány,
2022. 11. 18. Az utolsó hajó a partra vontatásra vár. A tavat tápláló patakok nyár végére kiszáradtak, és ahhoz, hogy a tó megmenthető legyen, legalább két hónapnyi folyamatos esőre vagy állandó hótakaróra lenne szükség, hogy a nedvesség a talajba szivárogjon.
© Balázs Zsolt

Maďarsko, Ladomány,
18. 11. 2022. Posledná člun čakajúca na odtiahnutí ke břehu. Potoky, které jezero napájely, koncem léta vyschly a aby se jezero mohlo zachránit, potřebovalo by alespoň dva měsíce nepřetržitého deště nebo trvalou sněhovou pokrývku, čímž by se vlhkost vsákla zpět do země.
© Zsolt Balázs

Węgry, Ladomány,
18. 11. 2022 r. Ostatnia łódź czekająca na odholowanie do brzegu. Strumienie zasilające jezioro wyschły późnym latem i aby je uratować, potrzebne byłyby co najmniej dwa miesiące ciągłych opadów deszczu lub stała pokrywa śnieżna, aby wilgoć z powrotem wsiąkła w ziemię.
© Zsolt Balázs

Find out more at www.slovak-press-photo.sk

Authors / Autori / Szerzői / Autoři / Autorski

Diana Takacsova, SK

www.diatakacsova.com
Instagram: @diatakacsova

Diana Takacsova is a research-driven photographer whose work revolves around questions of identity, movement, and the human relationship to nature, and environment. She is a National Geographic Society grantee, a member of Women Photograph, and a Slovak Press Photo award recipient (2016) and nominee (2018). Diana is currently based between Belgium and Slovakia - but works globally.

Diana Takacsova je fotografka, ktorej práca sa točí okolo otázok identity, pohybu a vzťahu človeka k prírode a životnému prostredí. Je držiteľkou grantu National Geographic Society, členkou Women Photograph a držiteľkou (2016) a nominantkou (2018) na cenu Slovak Press Photo. Diana v súčasnosti žije v Belgicku a na Slovensku, no pracuje po celom svete.

Diana Takacsova kutatás-vezérelt fotográfus, munkáiban az identitás, a mozgás, valamint az ember természethez és környezethez való viszonyának kérdéseivel foglalkozik. A National Geographic Society ösztöndíjasa, a Women Photograph tagja, a Slovak Press Photo díjának nyertese (2016) és jelöltje (2018). Diana jelenleg Belgium és Szlovákia között ingázik, tevékenysége azonban globális.

Diana Takacsova se se se